

גישת הדירוגים הפנימיים לסיכון אשראי (IRB)

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>נושא</u>
204-2	מבוא
204-2	מכניזם של גישת ה- IRB
204-15	כללים עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק
204-31	כללים לחשיפות קמעונאיות
204-34	כללי חשיפות למניות
204-39	כללים לטיפול בתיקי חייבים שנרכשו
204-43	טיפול בהפסדים צפויים והכרה בהפרשות
204-46	דרישות הסף לגישת ה- IRB
	נספחים :
204-88	א' דוגמה לחישוב משקלי סיכון לפי גישת ה- IRB
204-90	ב' קריטריוני שיבוץ פיקוחי להלוואות מיוחדות

א. מבוא

211. הוראה זו מתארת את גישת הדירוגים הפנימיים לסיכון אשראי (Internal ratings-based - IRB). בכפוף לתנאי סף מסוימים ולדרישות גילוי, תאגידים בנקאיים שקיבלו את אישור המפקח לשימוש בגישת ה-IRB, יכולים להסתמך על אומדנים פנימיים שלהם לרכיבי הסיכון בקביעת דרישת הון לחשיפה נתונה. רכיבי הסיכון כוללים אמידה של ההסתברות לכשל (PD), הפסד בעת כשל (LGD), חשיפה בעת כשל (EAD) ומועד פירעון אפקטיבי (M). במספר מקרים, יתכן שתאגידים בנקאיים יידרשו להשתמש בערך פיקוחי במקום באומדן פנימי עבור אחד או יותר מרכיבי הסיכון.

212. גישת ה-IRB מבוססת על מדידות של הפסדים בלתי צפויים (UL) והפסדים צפויים (EL). פונקציות משקל הסיכון מייצרות דרישות הון עבור החלק של ה-UL. הפסדים צפויים מטופלים בנפרד, כאמור בפרק ז' להלן.

213. בהוראה זו תוגדרנה תחילה קבוצות הנכסים. אופן אימוץ גישת ה-IRB על פני כל קבוצות הנכסים נדונים גם הם בשלב מוקדם בהוראה זו. רכיבי הסיכון, שכל אחד מהם יוגדר בשלב מאוחר יותר בהוראה זו, משמשים כתשומות בפונקציות משקל הסיכון, אשר פותחו עבור קבוצות הנכסים השונות. לדוגמה, קיימת פונקציות משקל סיכון עבור חשיפות לתאגיד ופונקציה אחרת עבור חשיפות קמעונאיות מתחדשות כשירות (QRRE). הטיפול בכל אחת מקבוצות הנכסים מתחיל בהצגת פונקציות (יות) משקל הסיכון המתאימה(ות), ולאחריה הצגת רכיבי הסיכון ונושאים רלוונטיים אחרים, כגון הפחתת סיכון אשראי. הכללים להכרה בתוקף המשפטי של CRM, כפי שנקבעו בפרק ד' של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 (הגישה הסטנדרטית), חלים על גישת ה-IRB הבסיסית והמתקדמת. דרישות הסף, בהן תאגידים בנקאיים חייבים לעמוד על מנת להשתמש בגישת ה-IRB, מוצגות בהוראה, החל מסעיף 387 בפרק ח' להלן.

ב. מכניזם של גישת ה-IRB

214. בפרק ב.1 מוגדרים רכיבי הסיכון (למשל, PD ו-LGD) וקבוצות הנכסים (למשל, חשיפות לתאגיד וחשיפות קמעונאיות) בגישת ה-IRB. פרק ב.2 מתאר את רכיבי הסיכון, בהם ישתמשו התאגידים הבנקאיים, לפי קבוצות הנכסים. פרק ב.3 דן באימוץ גישת ה-IRB על ידי תאגיד בנקאי. במקרים, בהם לא מפורט אופן הטיפול על פי גישת IRB, משקל הסיכון עבור חשיפות אלה יהיה 100%, למעט כאשר משקל סיכון של 0% מיושם לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 (הגישה הסטנדרטית), והנכסים משוקללי הסיכון הנובעים מאותן חשיפות נתפסים כמייצגים UL בלבד.

1. חלוקה לקבוצות של חשיפות

215. בהתאם לגישת ה- IRB, תאגידים בנקאיים חייבים למיין את החשיפות בתיק הבנקאי לקבוצות רחבות של נכסים בעלי מאפייני סיכון שונים, בכפוף להגדרות להלן. קבוצות הנכסים הן: (א) תאגיד, (ב) ריבונות, (ג) בנק, (ד) קמעונאות, ו- (ה) מניות. בקבוצת נכסי תאגיד, מוגדרות בנפרד חמש קבוצות משנה של הלוואות מיוחדות. בקבוצת נכסי קמעונאות מוגדרות בנפרד שלוש קבוצות משנה. בקבוצות נכסי תאגיד וקמעונאות ייתכן שיושם גם טיפול מיוחד לחייבים שנרכשו, בתנאי שמתקיימים תנאים מסוימים.

216. מיון החשיפות בדרך זו עקבי, באופן כללי, עם הפרקטיקה הקיימת בענף הבנקאות בעולם. עם זאת, ייתכן שתאגידים בנקאיים מסוימים ישתמשו בהגדרות שונות לניהול ומדידת סיכונים במערכות הפנימיות שלהם. למרות שאין בכוונת הפיקוח על הבנקים לדרוש מתאגידים בנקאיים לשנות את הדרך בה הם מנהלים את העסקים והסיכונים שלהם, תאגידים בנקאיים נדרשים ליישם את הטיפול המתאים לכל חשיפה, על מנת לחשב את דרישת ההון המזערי עבורה. תאגידים בנקאיים יהיו חייבים לשכנע את המפקח, שהמתודולוגיה שלהם לשיוך חשיפות לקבוצות הנכסים השונות, נאותה ועקבית לאורך זמן.

217. לדיון בטיפול גישת ה- IRB לחשיפות איגוח, ראה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

(i) הגדרה של חשיפות לתאגיד (Definition of corporate exposures)

218. ככלל, חשיפה לתאגיד מוגדרת כחוב של חברה (corporation), שותפות או עסק (proprietorship). תאגידים בנקאיים רשאים לקטלג בנפרד חשיפות לישויות קטנות ובינוניות (SME), כמוגדר בסעיף 273.

219. בתוך הקבוצה של נכסי תאגיד, מוגדרות חמש קבוצות משנה של הלוואות מיוחדות (SL). הלוואות אלו הינן בעלות כל המאפיינים הבאים, בין אם באופן חוקי ובין אם כמהות כלכלית:

- החשיפה היא בדרך כלל כלפי ישות (לעיתים ישות למטרה מיוחדת - SPE), שנוצרה במיוחד כדי לממן ו/או להפעיל נכסים פיסיים;
- לישות הלווה קיימים מעט או אין כלל נכסים מוחשיים אחרים או פעילויות אחרות מעבר לאלו שמומנו, ולכן יכולתה לפרוע את התחייבותה שלא באמצעות הכנסה מנכס(ים) ומפעילויות אלו, הינה מועטה או שאינה קיימת כלל;
- תנאי החוב מעניקים למלווה מידה משמעותית של שליטה על הנכס(ים) ועל ההכנסה שהם מגיבים; וכן
- כתוצאה מהגורמים לעיל, המקור העיקרי להחזר החוב הוא ההכנסה שנוצרת על ידי הנכס(ים), ולא היכולת הבלתי תלויה של מיזם מסחרי רחב יותר.

220. חמש קבוצות המשנה של הלוואות מיוחדות הן: מימון פרוייקט, מימון אובייקט, מימון סחורות, נדל"ן מניב ונדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה. כל אחת מקבוצות משנה אלו מוגדרת להלן:

מימון פרוייקט (Project Finance)

221. מימון פרוייקטים (PF) הינה שיטת מימון, שבה הלווה מצפה להיפרע בעיקר מהתקבולים שמייצר הפרוייקט, אשר מהווים גם מקור החזר וגם ביטחון לחשיפה. סוג זה של מימון משמש בעיקר למתקנים גדולים, מורכבים ויקרים, כדוגמת: תחנות כוח, מפעלים כימיקליים, מכרות, תשתית תחבורה, סביבה ותקשורת. מימון פרוייקט יכול להיות מימון של פרוייקט חדש או מימון מחדש של פרוייקט קיים, עם או ללא שיפורים.

222. בעסקאות כאלו, מקור הפירעון למלווה נובע רק, או כמעט בלעדית, מתזרים הכנסות שנוצר מההסכמים המתייחסים לתפוקות הפרוייקט, כגון חשמל הנמכר על ידי תחנת כוח. הלווה מתאגד בדרך כלל כישות למטרה מיוחדת (SPE) שאיננה מורשית לבצע שום פעילות אחרת שאינה פיתוח, בעלות ותפעול המתקן. התוצאה היא שההחזר תלוי בעיקר בתזרים המזומנים של הפרוייקט ובערך הביטחון של נכסי הפרוייקט. לעומת זאת, במידה ופירעון החשיפה תלוי בעיקר במשתמש קצה מבוסס, מבוזר ובעל מוניטין בפירעון חובות (credit worthy), המחויב חוזית לפירעון האשראי, תחשב חשיפה זו לחשיפה מובטחת, כלפי אותו משתמש קצה.

מימון אובייקט (Object Finance)

223. מימון אובייקט (OF) מתייחס לשיטת מימון לרכישת נכסים פיסיים עתירי הון (למשל אוניות, מטוסים, לוויינים, קרונות רכבת וצי רכב), כאשר החזר החוב תלוי בתזרימי המזומנים הנוצרים מהנכסים הספציפיים שמומנו, שועבדו או יועדו למלווה. מקור עיקרי לתזרימי מזומנים אלו יכול להיות חוזי שכירות או חכירה עם צד שלישי אחד או יותר. להבדיל, אם החשיפה היא כלפי לווה, שמצבו הפיננסי ויכולתו לשרת את החוב מאפשרים לו לפרוע את החוב ללא הסתמכות מופרזת על הנכסים ששועבדו ספציפית, יש להתייחס לחשיפה כחשיפה מובטחת לתאגיד.

מימון סחורות (Commodities finance)

224. מימון סחורות (CF) מתייחס להלוואות שהוקמו לטווח קצר לצורך מימון הון שוטף, מלאים או חייבים בגין סחורות אשר ניתן לסחור בהן בבורסה (למשל נפט גולמי, מתכות או יבולים), כאשר האשראי יוחזר מתוך תקבולי מכירת הסחורה, וללווה אין יכולת לפרוע את האשראי ממקורות עצמאיים אחרים. הכוונה למקרה בו ללווה אין פעילויות אחרות ונכסים מהותיים אחרים במאזן. טיבו המובנה של הסכם המימון נועד לפצות על איכות האשראי הנמוכה של הלווה. דירוג החשיפה משקף את אופייה הנזיל של הסחורה הספציפית, ואת מיומנות המלווה בבניית עסקאות מסוג זה יותר מאשר את איכות האשראי של הלווה.

225. המפקח סבור כי הלוואה מסוג זה יכולה להיבדל מחשיפות לתאגידיים אחרים בעלי פעילות מגוונת יותר, שנוצרות כתוצאה ממימון הון שוטף, מלאים או חייבים. תאגידיים בנקאיים

מסוגלים לדרג את איכות האשראי של לווים מהסוג האחרון בהתבסס על פעילויותיהם הנמשכות והנרחבות יותר. במקרים אלו ערך הסחורה משמש כמפחית סיכון ולא כמקור תשלום עיקרי.

נדל"ן מניב הכנסה (Income-producing real estate)

226. נדל"ן מניב הכנסה (IPRA) מתייחס לשיטת מימון נדל"ן (כגון בנייני משרדים להשכרה, חלל קמעונאי, בניינים מרובי יחידות למגורים, שטחים לתעשייה או לאחסון ומלונות), כאשר הסיכויים להחזר או להתאוששות האשראי תלויים בעיקר בתזרימי המזומנים הנוצרים על ידי הנכס. המקור העיקרי לתזרימי מזומנים אלו יהיה בדרך כלל תשלומים מהחכרה, מהשכרה או ממכירה של הנכס. הלווה יכול להיות, אך לא בהכרח, ישות למטרה מיוחדת (SPE), תאגיד המתמקד בפעילות בתחום הקמה או החזקה של נדל"ן או תאגיד עם מקורות הכנסה אחרים שאינם נובעים מנדל"ן. המאפיין הייחודי של נדל"ן מניב הכנסה (IPRA) בהשוואה לחשיפות אחרות של תאגיד המובטחות בנדל"ן, הוא המתאם החיובי הגבוה בין סיכויי ההחזר של האשראי וסיכויי ההתאוששות במקרה של כשל, כאשר שניהם תלויים בעיקר בתזרימי המזומנים, שנוצרים מהנכס.

נדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה (High-volatility commercial real estate)

227. הלוואות נדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה (HVCRE), מתייחסות למימון של נדל"ן מסחרי המציג תנודתיות גבוהה יותר של שיעורי הפסד (כלומר, המתאם בין הנכסים גבוה יותר), בהשוואה לסוגים אחרים של הלוואות מיוחדות (SL). ה-HVCRE כולל הלוואות למימון רכישה, פיתוח ובניה (ADC) של נכס, כאשר מקור ההחזר הצפוי בעת יצירת החשיפה, הוא או ממכירה עתידית לא וודאית של הנכס או מתזרימי מזומנים, שמקורם איננו וודאי באופן ממשי (למשל, הנכס לא הוחכר עדיין בתפוסה המקובלת לאותו אזור גיאוגרפי עבור נדל"ן מסחרי מאותו סוג), אלא אם ללווה יש בנכס הון עצמי משמעותי הנמצא בסיכון. הלוואות מסחריות לרכישה, פיתוח ובניה (ADC), הפטורות מטיפול כנדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה (HVCRE) על בסיס הוודאות להחזר האשראי מתוך הון הלווה, אינן כשירות להפחתות נוספות של חשיפות להלוואות מיוחדות (SL) המתוארות בסעיף 277.

המפקח רשאי להרחיב את הגדרת "נדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה", כך שתכלול חשיפות המובטחות בנכסים, שלדעת המפקח שייכים לתיקים בעלי תנודתיות גבוהה של שיעורי כשל, והלוואות למימון בשלבים של אותם נכסים.

228. בטל.

(ii) הגדרה של חשיפות לריבונות (Definition of sovereign exposures)

229. קבוצת נכסים זו כוללת את כל החשיפות לצדדים נגדיים, המסווגים לפי הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) כריבונות. בכלל זה ריבונות (ובנקים מרכזיים שלהן), ישויות סקטור ציבורי (PSEs) מסוימות אשר מטופלות כריבונות בגישה הסטנדרטית, בנקים רב צדדים לפיתוח (MDBs) אשר לפי הגישה הסטנדרטית עומדים בתנאים לשקלול סיכון 0%, והישויות אליהן מתייחס סעיף 56 בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

(iii) הגדרה של חשיפות לבנק (Definition of bank exposures)

230. קבוצת נכסים זו כוללת חשיפות לבנקים (כהגדרתם בסעיף 60 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 - הגישה הסטנדרטית) ולחברות ניירות ערך, כאמור בסעיף 65 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. חשיפות לבנק כוללות גם חובות של ישויות סקטור ציבורי (PSEs) מקומיות, אשר מתייחסים אליהן כאל חובות של בנקים לפי הגישה הסטנדרטית וכן, בנקים רב צדדים לפיתוח (MDBs) אשר לפי הגישה הסטנדרטית אינם עומדים בתנאים לשקלול סיכון 0%.

(iv) הגדרה של חשיפות קמעונאיות (Definition of retail exposures)

231. חשיפה מסווגת כחשיפה קמעונאית אם היא עומדת בכל הקריטריונים הבאים :

אופי הלווה או סף חשיפות ליחידים

- חשיפות ליחידים - כגון אשראי מתחדש וקווי אשראי (לדוגמה : כרטיסי אשראי, משיכות יתר והלוואות קמעונאיות המובטחות על ידי מכשירים פיננסיים), כמו גם הלוואות וחכירות ליחידים לתקופה קצובה (לדוגמה : הלוואות בתשלומים, הלוואות וחכירות רכב, הלוואות לחינוך ולסטודנטים, מימון אישי וחשיפות אחרות בעלות מאפיינים דומים) - כשירות לטיפול כחשיפות קמעונאיות, אם גודל החשיפה המצרפית של הלווה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח. חשיפות גדולות מ- 5 מיליון ש"ח תוגדרנה כחשיפות לתאגיד.
- מובהר בזאת כי "חשיפה ליחידים" אינה כוללת אשראי בערבות עסק, או בביטחון עסק.
- הלוואות במשכון דירת מגורים (כולל שעבוד ראשוני ומשני, הלוואות לזמן קצוב וקווי אשראי מתחדשים בביטחון דירת מגורים (revolving home equity lines of credit)), בסכום שאינו עולה על 5 מיליון ש"ח, כשירות לטיפול קמעונאי, כל עוד האשראי מוקצה ליחיד שהינו בעל הנכס/בעל חזקה. ההגדרה כוללת בניינים המכילים מספר קטן של יחידות להשכרה, אחרת יש לטפל במקרים אלו כחשיפות לתאגיד. הלוואות, המובטחות על ידי דירה אחת או מספר קטן של דירות או יחידות למגורים בבעלות משותפת בבניין יחיד או קומפלקס, נכנסות גם הן לקטגוריה של הלוואות במשכון דירת מגורים.
- אשראי המממן פעילות בעלת אופי עסקי לא נכלל בקבוצה זו.
- חשיפה תיכלל בקטגוריית "הלוואות במשכון דירת מגורים" רק אם מאפייני החיתום שלה דומים למאפייני החיתום הסטנדרטיים של משכנתה לדירה, המועמדת על ידי התאגיד

הבנקאי ליחיד (לרבות יחס ה-LTV). בכל מקרה לא יעלה יחס ה-LTV על 100% במועד העמדת האשראי.

- הלוואות שהועמדו לעסקים קטנים ומנוהלות כחשיפות קמעונאיות, כשירות לטיפול קמעונאי, בתנאי שסך החשיפה של הקבוצה הבנקאית ללווה עסקי קטן (על בסיס מאוחד, במידת האפשר) נמוך מ- 5 מיליון ש"ח. הלוואות עסקיות קטנות, הניתנות ליחיד או מובטחות על ידי יחיד, כפופות לאותו סף חשיפה. חשבון פרטי של בעל שליטה בעסק (בין אם מאוגד, ובין אם לאו) ייבחן יחד עם חשבונות העסק, כמקשה אחת. החשיפה המצרפית תסווג כחשיפה קמעונאית (עסק קטן קמעונאי), רק אם גובהה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח. בהתייחס לחשיפות המשלבות רכיב עסקי ורכיב פרטי, חשיפה זו תוגדר כ"חשיפה ליחיד", רק כאשר הרכיב העסקי אינו מהותי ביחס לפעילות הכוללת.

מספר גדול של חשיפות

232. החשיפה חייבת להיות שייכת למאגר חשיפות גדול, המנוהלות על ידי התאגיד הבנקאי על בסיס מאגר (pooled basis).

חשיפות עסקיות קטנות בהיקף נמוך מ- 5 מיליון ש"ח יכולות להיות מטופלות כחשיפות קמעונאיות, אם התאגיד הבנקאי מטפל בחשיפות אלו במערכות הפנימיות שלו לניהול הסיכונים בצורה עקבית ולאורך זמן, באופן דומה לחשיפות קמעונאיות אחרות. על מנת שחשיפה עסקית קטנה תטופל כחשיפה קמעונאית, עליה להיווצר באופן דומה לחשיפות קמעונאיות אחרות. יתר על כן, חשיפה זו איננה יכולה להתנהל בנפרד, כמו חשיפות לתאגיד, אלא כחלק מתיק או ממאגר חשיפות בעלי מאפייני סיכון דומים למטרות הערכת וכימות סיכון. עם זאת, אין בכך כדי למנוע מחשיפות קמעונאיות להיות מטופלות באופן נפרד בחלק משלבי תהליך ניהול הסיכונים. העובדה שחשיפה מדורגת (rated) בנפרד, אין בה כשלעצמה כדי לשלול את כשירותה כחשיפה קמעונאית.

233. בקבוצת הנכסים הקמעונאיים, תאגידים בנקאיים נדרשים לזהות שלש קבוצות משנה נפרדות של חשיפות: (א) חשיפות המובטחות על ידי נכסים למגורים, כמוגדר לעיל (ב) חשיפה קמעונאית כשירה מתחדשת, כמוגדר להלן ו- (ג) כל יתר החשיפות הקמעונאיות.

(v) הגדרת חשיפה קמעונאית כשירה מתחדשת (Qualifying revolving retail exposures)

234. על מנת לטפל בתיק משנה כחשיפה קמעונאית כשירה מתחדשת (QRRE), חייבים להתמלא כל התנאים הבאים. תנאים אלו חייבים להתקיים ברמה של תיק משנה, באופן עקבי עם החלוקה הכללית לתיקי משנה, שעורך התאגיד הבנקאי על סך הפעילות הקמעונאית שלו. פילוח לתיקי משנה ברמה הלאומית משמש כהנחיה כללית לחלוקה.

א. החשיפות הן מתחדשות (revolving), לא מובטחות (unsecured) והתאגיד הבנקאי אינו מחויב לשמור (uncommitted) (הן על פי חוזה והן באופן מהותי). בהקשר זה, חשיפות

- מתחדשות מוגדרות ככאלו שבהן יתרות הלקוחות יכולות להשתנות בהתבסס על ההחלטה שלהם ללוות ולפרוע, עד לגבול שנקבע על ידי התאגיד הבנקאי.
- ב. החשיפות הן ליחידים.
- ג. החשיפה המרבית ליחיד בתיק משנה היא 500,000 ש"ח או פחות.
- ד. מאחר שעבור ערכים נמוכים של PD, מקדמי המתאם בין הנכסים בפונקציה משקל הסיכון של QRRE נמוכים משמעותית מהמקדמים בפונקציה משקל הסיכון לחשיפות קמעונאיות אחרות, תאגידים בנקאיים חייבים להראות שהם משתמשים בפונקציה משקל הסיכון של QRRE רק בתיקים שהציגו תנודתיות נמוכה של שיעורי הפסד, ביחס לרמת שיעורי ההפסד הממוצעת שלהם, במיוחד בערכים הנמוכים של PD.
- ה. חובה לשמור מידע על שיעורי ההפסד בכל תיק משנה, על מנת לאפשר את ניתוח השונויות של שיעורי ההפסד בתיק זה.
- ו. הטיפול בחשיפה קמעונאית כשירה מתחדשת חייב להיות עקבי עם בסיס מאפייני הסיכון של תיק המשנה.

(vi) הגדרה של חשיפות למניות (Definition of equity exposures)

235. ככלל, חשיפות למניות מוגדרות על בסיס המהות הכלכלית של המכשיר. הן כוללות זכויות בעלות ישירה ועקיפה⁵⁹, בין אם בצירוף זכות הצבעה ובין אם לאו, בנכסי ובהכנסת תאגיד מסחרי או מוסד פיננסי, שאיננו מאוחד, ושלא הופחת מההון בהתאם לאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202⁶⁰. מכשיר נחשב כחשיפה למניות אם הוא עומד בכל הדרישות הבאות:
- הוא בלתי ניתן להשבה (irredeemable), במובן שהחזר ההשקעה יכול להתקבל רק על ידי מכירת ההשקעה או מכירת הזכויות להשקעה, או על ידי פירוק (liquidation) המנפיק;
 - הוא אינו כופה על המנפיק שום התחייבות; וכן
 - הוא מקנה זכות שיווית (residual claim) על נכסי או הכנסת המנפיק.
236. בנוסף, כל אחד מהמכשירים הבאים חייב להיות מסווג לקבוצה של חשיפה למניות:
- מכשיר בעל מבנה זהה למכשירים המוגדרים כהון רובד 1 בתאגידים בנקאיים.
 - מכשיר המסווג התחייבות על הצד המנפיק, ועומד באחד מהתנאים הבאים:
 - (1) המנפיק עשוי לדחות לצמיתות את סילוק ההתחייבות;
 - (2) המכשיר מחייב (או מתיר, לפי שקול דעתו של המנפיק) סילוק של ההתחייבות באמצעות הנפקת מספר קבוע של מניות על ידי המנפיק;
 - (3) המכשיר מחייב (או מתיר, לפי שקול דעתו של המנפיק) סילוק של ההתחייבות באמצעות הנפקת מספר משתנה של מניות על ידי המנפיק, וכל שינוי בערך

⁵⁹ בעלות עקיפה כוללת החזקת מכשירים נגזרים על מניות (equity interests), החזקה בתאגידים, שותפויות, חברות בע"מ או סוגים אחרים של תאגידים המנפיקים זכויות בעלות, ועוסקים בעיקר בהשקעות במכשירי הון.

⁶⁰ בטל.

ההתחייבות (כשיתר התנאים קבועים) מיוחס, בר השוואה ונע באותו כיוון לשינוי בערך מספר קבוע של מניות המנפיק⁶¹; או,

(4) למחזיק ישנה אפשרות לדרוש שהמכשיר יסולק במניות, אלא אם (i) במקרה של מכשירים סחירים, המפקח השתכנע כי התאגיד הבנקאי הראה שהמכשירים נסחרים כמו חוב של המנפיק יותר מאשר כמו המניות שלו, או (ii) במקרה של מכשירים בלתי סחירים, המפקח השתכנע שהתאגיד הבנקאי הראה שיש להתייחס למכשיר כאל פוזיציה חוב. במקרים (i) ו-(ii) התאגיד הבנקאי יכול להפריד (decompose) בין הסיכונים למטרות פיקוחיות, באישור המפקח.

237. שטרי חוב וניירות ערך אחרים, שותפויות, נגזרים ומכשירים אחרים, שנבנו על מנת לשנות את המהות הכלכלית של הבעלות על המניות, יחשבו להחזקות מניות⁶². בכלל זה התחייבויות, שהתשואה מהן צמודה לתשואת מניות⁶³. באותו אופן, השקעות במניות, שנוצרו על מנת לשנות את המהות הכלכלית להחזקות חוב או חשיפות איגוח, לא יחשבו להחזקות מניות.

238. למפקח על הבנקים נתון שיקול הדעת לאפיין מחדש החזקות חוב (debt-holdings) כמניות למטרות פיקוחיות, ולהבטחת טיפול הולם בהחזקות, תחת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (תהליך הסקירה הפיקוחי).

(vii) הגדרת חייבים שנרכשו כשירים שנרכשו

239. חייבים כשירים שנרכשו הם חייבים שנרכשו על ידי התאגיד הבנקאי, על פי כללי חשבונאות מקובלים הם נרשמים במאזן כחייבים שלו, ועומדים בדרישות הכשירות המפורטות להלן. חייבים כשירים שנרכשו מחולקים לחייבים קמעונאים ותאגידיים, כמוגדר להלן:

חייבים קמעונאים

240. חייבים קמעונאים שנרכשו יהיו כשירים לטיפול על פי גישת ה- 'מעלה-מטה' (top-down approach), כמתואר בתקנים הקיימים לחשיפות קמעונאיות, בכפוף לעמידת התאגיד הבנקאי הרוכש בכללי גישת ה- IRB לחשיפות קמעונאיות. התאגיד הבנקאי חייב ליישם גם את דרישות הסף התפעוליות, כמתואר בפרקים ו' ו- ח' להלן.

⁶¹ עבור התחייבויות מסוימות הדורשות או מתירות התחשבנות (permit settlement) על ידי הנפקת מספר משתנה של מניות המנפיק, השינוי בערך הכספי של ההתחייבות שווה לשינוי בשווי ההון של מספר קבוע של מניות מוכפל בקבוע מסוים. התחייבויות אלו עומדות בתנאים של סעיף קטן (3) אם גם אותו קבוע וגם מספר המניות אינם משתנים. למשל, ניתן לדרוש ממנפיק לפרוע התחייבות על ידי הנפקת מניות שערכן שווה לשווי התוספת לשווי ההון של 1,000 מניות, כפול 3. התחייבות זו זהה להתחייבות שדורשת סילוק באמצעות הנפקת מניות שערכן שווה לתוספת לשווי ההון של 3,000 מניות.

⁶² מניות שנרשמו כהלוואה, אך נובעות מעסקת החלף (swap) של חוב/מניות, שהתבצעה במסגרת ארגון מחדש של החוב, כלולות בהגדרת החזקות מניות. אולם, מכשירים אלו לא יקבלו דרישת הון מופחתת מזו שהיו מקבלים לו היו נשארים בתיק החבות.

⁶³ בטל.

חייבים תאגידיים

241. ככלל, ביחס לחייבים תאגידיים שנרכשו, יש לצפות מתאגידים בנקאיים להעריך את הסיכון לכשל של החייבים הבודדים, כמצוין בפרק ג.1 להלן (החל מסעיף 271), באופן עקבי עם הטיפול בחשיפות אחרות של התאגיד. עם זאת, ניתן להשתמש בגישת ה- 'מעלה-מטה', בתנאי שהאופן בו התאגיד הבנקאי רוכש חייבים תאגידיים עונה על תנאי הכשירות לחייבים שנרכשו ועל דרישות הסף התפעוליות של גישה זו. השימוש בגישת ה- 'מעלה-מטה' בטיפול בחייבים תאגידיים שנרכשו, מוגבל למצבים בהם עמידה בדרישות הסף של גישת ה- IRB לחשיפות לתאגיד תהווה נטל מוגזם על התאגיד הבנקאי, אולם ללא נטל זה התאגיד הבנקאי יעמוד בדרישות הסף. הגישה מיועדת בעיקר עבור חייבים שנרכשו לצורך הכללתם במבני איגוח מגובי נכסים (asset backed securitisation structures), אבל תאגידים בנקאיים יכולים להשתמש בגישה זו, באישור המפקח, גם עבור חשיפות מאזניות מתאימות בעלות אותם מאפיינים.

242. השימוש בגישת ה- 'מעלה-מטה' עבור חייבים תאגידיים שנרכשו מותר, רק אם התאגיד הבנקאי עומד בדרישות הסף. בפרט, החייבים התאגידיים שנרכשו חייבים לעמוד בתנאים הבאים:

- החייבים נרכשים ממוכר שהוא צד שלישי בלתי תלוי, ולכן התאגיד הבנקאי לא יוצר את החייבים באופן ישיר או עקיף.
- יתרות החייבים נוצרות כתוצאה מעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון (arm's-length basis) בין המוכר והחייב. (ככאלה, יתרות חובה בין-חברתיות ויתרות חובה הכפופות לחשבונות נגדיים בין תאגידים הרוכשים ומוכרים ביניהם, הן בלתי כשירות⁶⁴).
- לתאגיד הבנקאי הרוכש קיימת זכות על כלל התקבולים ממאגר החייבים או על חלקם היחסי (pro-rata)⁶⁵.
- מאגר החייבים מפוזר מספיק, בהתאם לקריטריונים מתועדים שקבע התאגיד הבנקאי.

243. קיומה של זכות חזרה (recourse) מלאה או חלקית למוכר, לא פוסלת באופן מיידי את האפשרות שהתאגיד הבנקאי יאמץ גישת ה- 'מעלה-מטה', כל עוד תזרימי המזומנים מהחייב התאגידי הנרכש מהווים מקור ההגנה העיקרי כנגד סיכון כשל, בהתאם לאמור בסעיפים 365 עד 368 עבור חייבים שנרכשו, והתאגיד הבנקאי עומד בתנאי הכשירות ובדרישות התפעוליות.

⁶⁴ חשבונות נגדיים עוסקים בלכוח שרוכש ומוכר לאותו תאגיד. הסיכון הוא שחובות יסולקו בחליפין (in-kind) ולא במזומן. חשבונות לתשלום בין חברות יכולות להתקזז אחת כנגד השנייה במקום להיפרע. נוהג זה יכול לגבור על זכויות בני"ע אם יובא להכרעת בימ"ש.

⁶⁵ זכויות על רבדי התקבולים (first loss position, second loss position וכו') יטופלו במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205, בדבר איגוח.

2. הגישה הבסיסית והגישה המתקדמת

244. לכל אחת מקבוצות הנכסים המטופלות בגישת ה-IRB, קיימים שלשה יסודות עיקריים:
- רכיבי סיכון - אומדנים למאפייני הסיכון, המסופקים על ידי התאגידים הבנקאיים. חלקם אומדנים פיקוחיים.
 - פונקציות משקל הסיכון - האמצעי להפיכת רכיבי סיכון לנכסים משוקללי סיכון, ולפיכך לדרישות הון.
 - דרישות סף - התקנים המינימאליים בהם תאגידים בנקאיים חייבים לעמוד, על מנת ליישם את גישת ה-IRB עבור קבוצת נכסים נתונה.

245. עבור מרבית קבוצות הנכסים, מתאפשרות שתי גישות כלליות: בסיסית (FIRB) ומתקדמת (AIRB). תחת הגישה הבסיסית, ככלל, תאגידים בנקאיים מספקים את אומדניהם ל-PD, ומשתמשים באומדנים הפיקוחיים ליתר רכיבי הסיכון. תחת הגישה המתקדמת, תאגידים בנקאיים מספקים אומדים ל-PD, LGD ו-EAD, וכן את החישוב של M, בכפוף לעמידה בדרישות סף. עבור שתי הגישות, הבסיסית והמתקדמת, תאגידים בנקאיים חייבים להשתמש בפונקציות משקל הסיכון, המתוארות בהוראה זו על מנת לחשב את דרישות ההון. הפירוט המלא של השימוש בגישות מתואר להלן.

(i) חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

246. תחת הגישה הבסיסית, התאגידים הבנקאיים חייבים לספק אומדנים שלהם ל-PD, עבור כל אחד מקטגוריות דירוגי הלווים שלהם, אולם חובה עליהם להשתמש באומדנים הפיקוחיים עבור רכיבי סיכון אחרים. רכיבי הסיכון האחרים הם EAD, LGD ו-M⁶⁶.

247. תחת הגישה המתקדמת, תאגידים בנקאיים חייבים לחשב את מועד הפירעון האפקטיבי (M)⁶⁷, ולספק אומדנים שלהם ל-PD, LGD ו-EAD.

248. קיימת חריגה לכלל זה עבור חמש קבוצות המשנה של נכסים, המזוהות כהלוואות מיוחדות (SL).

קטגוריות הלוואות מיוחדות: PF, OF, CF, IPRE ו-HVCRE

249. תאגידים בנקאיים, שאינם עומדים בדרישות לאמידת PD עבור חשיפות לתאגיד תחת גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית (FIRB) לנכסי ההלוואות המיוחדות (SL) שלהם, נדרשים למפות את דירוגי הסיכון הפנימי שלהם לחמש קטגוריות פיקוחיות, כשלכל אחת מהן ייחוס משקל

⁶⁶ בטל.

⁶⁷ בטל.

סיכון מסוים. גישה זו תקרא להלן גישת קריטריון השיבוץ הפיקוחי (supervisory slotting criteria approach).

250. תאגידים בנקאיים שעומדים בדרישות להערכת PD, יכולים להשתמש בגישת ה- FIRB לחשיפות לתאגיד לצורך יצירת משקלי סיכון לכל קבוצות החשיפות לנכסי הלוואות מיוחדות (SL), למעט HVCRE.

251. תאגידים בנקאיים העומדים בדרישות להערכת PD, LGD, ו- EAD, יכולים להשתמש בגישת ה- AIRB לחשיפות לתאגיד, לשם יצירת משקלי סיכון לכל קבוצות החשיפות להלוואות מיוחדות (SL) למעט HVCRE.

(ii) חשיפות קמעונאיות

252. עבור חשיפות קמעונאיות, תאגידים בנקאיים חייבים לספק את אומדניהם ל- PD, LGD ו- EAD. אין הבחנה בין הגישה הבסיסית והמתקדמת עבור קבוצה זו של נכסים.

(iii) חשיפות למניות

253. קימות שתי גישות כלליות לחישוב שקלול נכסי הסיכון עבור חשיפות למניות, שאינן מוחזקות בתיק למסחר: גישת השוק וגישת PD/LGD, שתוארנה במלואן בסעיפים 340 עד 361.

254. תאגידים בנקאיים רשאים ליישם את גישת ה- PD/LGD עבור חשיפות למניות, בתנאי שהם אימצו את הגישה המתקדמת לסוגי החשיפות האחרים.

(iv) חייבים כשירים שנרכשו

255. הטיפול בחייבים כשירים שנרכשו עשוי ליצור שתי קבוצות נכסים: עבור חייבים תאגידיים כשירים שנרכשו, אפשרית הן הגישה הבסיסית והן הגישה המתקדמת, בכפוף לעמידה במספר דרישות תפעוליות. עבור חייבים קמעונאיים כשירים שנרכשו, בדומה לקבוצת הנכסים הקמעונאיים, לא קיימת הבחנה בין הגישה הבסיסית והמתקדמת.

3. אימוץ גישת הדירוגים הפנימיים על קבוצות הנכסים השונות

256. כאשר תאגיד בנקאי מאמץ את גישת ה- IRB עבור חלק מהחזקותיו, קיימת ציפייה שהוא ירחיב את יישומה של הגישה על כלל הקבוצה הבנקאית, למעט חשיפות של הקבוצה הבנקאית לצדדים נגדיים מרכזיים (CCPs) המטופלות במסגרת חלק IX לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. עם זאת, הפיקוח על הבנקים מכיר בכך שתאגידים בנקאיים רבים לא יוכלו, מסיבות שונות, ליישם את גישת ה- IRB על כל קבוצות הנכסים העיקריות והיחידות העסקיות בו זמנית. יתר על כן, גם לאחר שתאגיד בנקאי מאמץ את גישת ה- IRB, מגבלת נתונים עשויה

להוביל לכך שהתאגיד הבנקאי יוכל לעמוד בתקנים לשימוש באומדניו הפנימיים ל- LGD ו- EAD עבור חלק מקבוצות הנכסים/יחידות עסקיות, אך לא עבור כולן בו זמנית.

257. לפיכך, המפקח רשאי להתיר לתאגיד בנקאיים לאמץ בהדרגה את גישת הדירוגים הפנימיים על כלל הקבוצה הבנקאית. האימוץ המדורג כולל (i) אימוץ גישת ה- IRB על קבוצות נכסים (או במקרה של חשיפות קמעונאיות, על קבוצות משנה מסוימות) המשתייכים לאותה יחידה עסקית. (ii) אימוץ גישת ה- IRB על יחידות עסקיות המשתייכות לאותה קבוצה בנקאית. (iii) מעבר מגישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית לגישה המתקדמת עבור רכיבי סיכון מסוימים. עם זאת, כאשר תאגיד בנקאי מאמץ את גישת הדירוגים הפנימיים בקבוצת נכסים ביחידה עסקית מסוימת (ובמקרה של חשיפות קמעונאיות, לקבוצת משנה מסוימת), הוא חייב לאמץ את גישת הדירוגים הפנימיים על כל החשיפות השייכות לאותה קבוצת נכסים (או תת קבוצה) באותה יחידה. לעניין זה מובהר :

- למעט במקרים חריגים, לא תאושר תוכנית של תאגיד בנקאי, בה תקופת האימוץ נמשכת יותר מ- 3 שנים ואינה מכסה במועד היישום לראשונה, לכל הפחות, 60% מדרישת ההון בגין סיכוני אשראי, במונחים של נכסים משוקללי סיכון, כפי שהם מחושבים בגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).

- המכנה בתחשיב כולל את כל הנכסים משוקללי הסיכון (כפי שהם מחושבים על פי הגישה הסטנדרטית), לרבות נכסים בגינם ניתן פטור זמני או קבוע מיישום גישת ה- IRB.

- גישת קריטריון השיבוץ הפיקוחי לחשיפות SL, הינה חלק בלתי נפרד מגישת ה- IRB. לפיכך, נכסים משוקללי סיכון להלוואות מיוחדות (SL) נכללים גם הם במכנה ובמונה (במכנה בכל מקרה, ובמונה במידה ובכוונת התאגיד הבנקאי לטפל בהם על פי גישת ה- IRB כבר במועד הרלוונטי לחישוב).

אופן החישוב האמור רלוונטי גם לעניין החרגה בשל מהותיות כאמור בסעיף 259.

- במהלך תקופת האימוץ המדורג יחושב ההון על קבוצת הנכסים שלא נכללת בגישת ה- IRB, על פי הגישה הסטנדרטית.

258. תאגיד בנקאי חייב להכין תכנית יישום, המתארת באיזה היקף ומתי, בכוונתו ליישם את גישת הדירוגים הפנימיים על קבוצות הנכסים העיקריות (או קבוצות המשנה, במקרה של חשיפות קמעונאיות) והיחידות העסקיות לאורך זמן. על התכנית להיות מפורטת אך מציאותית, וחייבת לקבל את אישור המפקח. עליה להיות מונעת מהיכולת המעשית ומאפשרות הביצוע של המעבר לגישות מתקדמות, ולא מהרצון לאמץ את הגישות בהוראות בדבר דרישת ההון המזערית כדי למזער את דרישות ההון. במהלך תקופת המעבר, המפקח יוודא שלא תינתן הקלה בדרישת ההון כתוצאה מעסקאות בתוך הקבוצה הבנקאית, שנועדו להפחית את דרישת ההון הכוללת של הקבוצה הבנקאית, באמצעות העברת סיכון אשראי בין ישויות שאימצו את הגישה

הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית והמתקדמת. בכלל זאת, אך לא בלבד, מכירת נכסים וערבויות צולבת (cross guarantees).

259. חשיפות מסוימות ביחידות עסקיות לא מהותיות, כמו גם בקבוצות נכסים (או קבוצות משנה, במקרה של חשיפות קמעונאיות) אשר אינן מהותיות במונחים של גודל וסיכון התיק, עשויות להיות פטורות מהדרישות שבשתי הפסקאות האחרונות, בכפוף לאישור פרטני מראש מהמפקח. דרישות ההון לחשיפות אלו תיקבענה בהתאם לגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), והמפקח יחליט אם על התאגיד הבנקאי להחזיק הון נוסף כנגד פוזיציות אלו, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (תהליך הסקירה הפיקוחי). שיעור של 15% ומעלה מסך נכסי הסיכון של התאגיד הבנקאי, במונחי נכסים משוקללי סיכון על פי הגישה הסטנדרטית, נחשב מהותי. מובהר בזאת כי :

- המונה בחישוב סף 15% מתייחס לכל נכסי הסיכון, אשר הוחרגו מיישום גישת ה-IRB, כפי שהם מחושבים על פי הגישה הסטנדרטית.
- המכנה בחישוב סף 15% כולל את כל הנכסים משוקללי הסיכון על פי הגישה בה הם מחושבים. כלומר, נכסים אשר לא הוחרגו מיישום גישת ה-IRB, כפי שהם מחושבים על פי גישת ה-IRB, ונכסים שהוחרגו מיישום גישת ה-IRB, כפי שהם מחושבים על פי הגישה הסטנדרטית.
- לעניין ההתייחסות להלוואות מיוחדות (SL) - ראה סעיף 257.
- לגבי החרגה של חשיפה למניות, קיים סעיף פרטני של חוסר מהותיות, בנוסף לסעיף זה, המבוסס על היקף ההון הראשוני והמשני (סעיף 358). החשיפה למניות שהוחרגה על פי סעיף 358 מתווספת למונה ולמכנה לצורך בחינת סף 15%.

260. למרות האמור לעיל, כאשר תאגיד בנקאי מאמץ את גישת ה-IRB עבור כל אחת מקבוצות הנכסים : תאגיד ; בנק ; ריבונות ; או קמעונאות, או עבור חלקן, הוא יידרש לאמץ, בו זמנית, את גישת הדירוגים הפנימיים גם עבור חשיפותיו למניות, וזאת בכפוף למהותיות. המפקח רשאי לדרוש מתאגיד בנקאי לאמץ אחת מגישות ה-IRB עבור חשיפות למניות מסוימות, אם חשיפות אלה מהוות חלק מהותי מעסקיו של התאגיד הבנקאי, זאת גם במידה והתאגיד הבנקאי איננו מיישם את גישת ה-IRB בקווי העסקים האחרים שלו. יתר על כן, משאימץ תאגיד בנקאי את גישת ה-IRB עבור חשיפות לתאגיד, הוא יידרש לאמץ את גישת הדירוגים הפנימיים לקבוצות המשנה של ההלוואות המיוחדות (SL) בקבוצת החשיפה לתאגיד.

261. קיימת ציפייה מתאגיד בנקאי המאמץ את גישת הדירוגים הפנימיים (IRB), להמשיך וליישם גישה זו גם בעתיד. חזרה מרצון לגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) או לגישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית (FIRB) תותר רק בנסיבות יוצאות מהכלל כגון צמצום (Divestiture) חלק נרחב מעסקיו הקשורים לאשראי, והיא חייבת להיות מאושרת על ידי המפקח.

262. בהתחשב במגבלת הנתונים הקשורה לחשיפות להלוואות מיוחדות (SL), תאגיד בנקאי יכול להמשיך ולטפל באחת או יותר מקבוצות המשנה של הלוואות אלו PF, OF, CF, IPRE או HVCRE, באמצעות "גישת קריטריון השיבוץ הפיקוחי", ולעבור ליישום גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית או המתקדמת עבור קבוצות המשנה האחרות השייכות לקבוצת הנכסים התאגידיים.

262(i). ללא קשר לרמת המהותיות, חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנובעות מנגזרי OTC, מעסקאות בנגזרים הנסחרים בבורסה ומעסקאות מימון ניירות ערך (SFTs), יקבלו טיפול יעודי בהתאם לאמור בחלק IX לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. כאשר מעריכים את רמת המהותיות, לצורכי סעיף 259, אסור שמדידת הכיסוי של גישת ה- IRB תושפע מגודל החשיפות של התאגיד הבנקאי כלפי צדדים נגדיים מרכזיים המטופלות לפי חלק IX לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 - כלומר, אין לכלול חשיפות אלה במונה או במכנה של יחס כיסוי ה- IRB בו משתמשים.

4. הוראות מעבר

263-269. בטל⁶⁸ 69.

ג. כללים עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

270. פרק ג' מציג את השיטה לחישוב דרישות הון להפסד בלתי צפוי (UL) עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק. כנזכר בפרק ג.1, קיימת פונקצית משקל סיכון אחת לקביעת דרישות ההון עבור כל שלש קבוצות הנכסים, עם חריגה אחת. משקלי סיכון פיקוחיים נקבעו לכל אחת מקבוצות המשנה התאגידיות של ההלוואות המיוחדות (SL). פרק ג.2 עוסק ברכיבי הסיכון. השיטה לחישוב ההפסדים הצפויים (EL) ולקביעת ההבדלים בין ערך זה להפרשות לחובות מסופקים, מתוארת בפרק ז' להלן.

1. נכסים משוקללים בסיכון עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

(i) נוסחת הנכסים משוקללי הסיכון

⁶⁸ בטל.

⁶⁹ בטל.

271. הנכסים המשוקללים בסיכון תלויים באומדנים ל- EAD , LGD , PD ובמקרים מסוימים, במועד הפירעון האפקטיבי (M), לחשיפה נתונה. סעיפים 318 עד 324 עוסקים באופן חישוב מועד הפירעון האפקטיבי.

272. בפרק זה, PD ו- LGD נמדדים באחוזים ו- EAD במונחי מטבע (לדוגמה, ש"ח), אלא אם צוין אחרת.

לחשיפות שאינן בכשל, הנוסחה לחישוב הנכסים המשוקללים בסיכון היא^{70,71}:

$$R = 0.12 * \frac{1 - \exp(-50 * PD)}{1 - \exp(-50)} + 0.24 * \left[1 - \frac{1 - \exp(-50 * PD)}{1 - \exp(-50)} \right]$$

$$b = [0.11852 - 0.05478 * \ln(PD)]^2$$

$$K = \left\{ LGD * N \left[\frac{1}{\sqrt{1-R}} * G(PD) + \sqrt{\frac{R}{1-R}} * G(0.999) \right] - PD * LGD \right\} * \frac{1 + (M - 2.5) * b}{1 - 1.5 * b}$$

$$RWA = K * 12.5 * EAD$$

דרישת ההון (K) עבור חשיפה בכשל מקבלת את הערך הגדול מבין השניים: אפס; או ההפרש בין LGD של החשיפה (כמתואר בסעיף 468) לבין ההערכה המיטבית של התאגיד הבנקאי להפסד הצפוי (כמתואר בסעיף 471). סכום הנכסים משוקללים בסיכון לחשיפה בכשל הוא תוצר של K , 12.5, ו- EAD .

מכפיל בשיעור 1.25 מיושם למקדם המתאם של כל החשיפות לתאגידים פיננסיים העומדים בקריטריונים הבאים:

- תאגידים פיננסיים בפקוח שסך נכסיהם גבוה או שווה ל-100 מיליארד דולר ארה"ב. לקביעת ערך הנכס יש להשתמש בדוח הכספי המבוקר העדכני ביותר של החברה האם ושל החברות הבנות המאוחדות. למטרות סעיף זה, תאגיד פיננסי בפקוח (regulated financial institution) מוגדר כחברה אם וחברות הבנות שלה, כאשר כל ישות משפטית מהותית בקבוצה המאוחדת מפקחת על ידי רגולטור האוכף דרישות לשמירת יציבות מערכתית

⁷⁰ $\ln$ הוא הלוגריתם הטבעי.

⁷¹ $N(x)$ מציין את פונקציית ההתפלגות הנורמלית-סטנדרטית המצטברת של המשתנה האקראי (היינו, ההסתברות שמשתנה נורמלי-סטנדרטי אקראי, עם תוחלת אפס ושונות של אחד, יהיה שווה או קטן מ- X). $G(z)$ מציין את הפונקציה ההפוכה לפונקציית ההתפלגות המצטברת של משתנה נורמלי-סטנדרטי אקראי (היינו, ערך x כך ש- $N(x)=z$). ההתפלגות הנורמלית-סטנדרטית המצטברת והפונקציה ההפוכה לפונקציית ההתפלגות הנורמלית-סטנדרטית, לדוגמה, זמינים בתוכנת אקסל בפונקציות NORMSDIST ו-NORMSINV.

⁷² אם חישוב זה גורם לדרישת הון שלילית עבור חשיפה כלשהי לריבונות, על התאגיד הבנקאי להשתמש בדרישת הון של אפס לחשיפה זו.

בהתאם לנורמות בינלאומיות. אלה כוללים, בין היתר, גופים הנתונים לפיקוח כגון חברות ביטוח, ברוקרים/דילרים, בנקים, מוסדות חיסכון (Thriffs), וסוחרים בחוזים עתידיים (Futures Commission Merchants);

- תאגידים פיננסיים שאינם בפיקוח, ללא קשר לגודלם. תאגידים פיננסיים שאינם בפיקוח, למטרות סעיף זה, הם ישויות משפטיות שתחום פעילותן העיקרי כולל: ניהול נכסים פיננסיים, הלוואות, פקטורינג, החכרה (leasing), העמדת חיזוקי אשראי, איגוח, השקעות, נאמנות פיננסית, שירותים לצדדים נגדיים מרכזיים, מסחר בנוסטרו (proprietary trading), ופעילויות של מתן שירותים פיננסיים אחרים המוגדרים על ידי המפקחים.

מקדם המתאם (R_FI):

$$(R_{FI}) = 1.25 * \left\{ 0.12 * \frac{1 - \text{EXP}(-50 * PD)}{1 - \text{EXP}(-50)} + 0.24 * \left[1 - \frac{1 - \text{EXP}(-50 * PD)}{1 - \text{EXP}(-50)} \right] \right\}$$

דוגמאות למשקלי סיכון מובאות בנספח א'.

(ii) התאמות לגודל התאגיד עבור ישויות קטנות ובינוניות (Small-and Medium-sized Entities - SME)

273. לפי גישת ה- IRB לאשראי לתאגידים, יותר לתאגידים בנקאיים להבחין בין חשיפות ללווים

שהם ישויות קטנות ובינוניות (SME) (חשיפות לתאגיד, כשמחזור המכירות השנתי המדווח של הקבוצה המאוחדת אליה שייך התאגיד, נמוך מ- 250 מיליון ש"ח) לבין אלו של תאגידים

גדולים. ההתאמה לגודל תאגיד (כלומר, $0.04 * \left(1 - \frac{S - 25}{225}\right)$) תוכנס לנוסחת משקל הסיכון

של חשיפות לתאגיד, כלפי הלווים הם ישויות קטנות ובינוניות (SME). S מבטא את מחזור

המכירות השנתי במיליוני ש"ח, כאשר ערכי S נמצאים בטווח הנמוך או השווה ל- 250 מיליון

ש"ח והגבוה או השווה ל- 25 מיליון ש"ח. כאשר מחזור המכירות השנתי המדווח נמוך מ- 25

מיליון ש"ח, יתייחסו אליו כאל מחזור מכירות בסך 25 מיליון ש"ח, לצורך התאמת גודל

התאגיד עבור לוויים שהם ישויות קטנות ובינוניות (SME).

מקדם המתאם R יחושב כדלהלן:

$$(R) = 0.12 * \frac{1 - \text{EXP}(-50 * PD)}{1 - \text{EXP}(-50)} + 0.24 * \left[1 - \frac{1 - \text{EXP}(-50 * PD)}{1 - \text{EXP}(-50)} \right] - 0.04 * \left(1 - \frac{S - 25}{225}\right)$$

מובהר בזאת כי:

1. כאשר לא ניתן לקבוע ברמת סבירות גבוהה שמחזור המכירות השנתי של הקבוצה,

אליה משתייך הלווה, נמוך מ- 250 מיליון ש"ח, אין לסווג את הלווה כ- SME. לדוגמה,

כאשר לא ניתן להשיג דוחות כספים עדכניים של חלק מהתאגידים השייכים לקבוצה,

אשר על פי נתוני העבר מחזור המכירות שלהם בקבוצה מהותי, ולא קיימת אינדיקציה עדכנית ומבוססת אחרת על היקף המכירות של תאגידים אלו.

2. מרגע בו חצה לראשונה מחזור המכירות השנתי של הקבוצה את סף 250 מיליון ש"ח, יסווגו הלווים אשר שייכים לקבוצה זו כ- Corporate (שאינן SME). לווים אלו יסווגו כ- Corporate, גם אם לאחר מכן ירדו מכירות הקבוצה מתחת ל- 250 מיליון ש"ח, אלא אם הירידה בהיקף המכירות הינה מהותית ובעלת אופי קובע.

274. במקרים יוצאים מן הכלל, שבהם מחזור המכירות השנתי אינו מהווה אינדיקטור משמעותי לגודל הקבוצה, וסך הנכסים מהווה אינדיקטור משמעותי יותר, ובכפוף לאישור פרטני של המפקח, ניתן להחליף את הנתון בדבר מחזור המכירות השנתי, בסך הנכסים של הקבוצה המאוחדת, לצורך חישוב התאמת גודל התאגיד עבור ישויות קטנות ובינוניות (SME).

(iii) משקלי סיכון להלוואות מיוחדות

משקלי סיכון עבור CF , OF , PF ו- $IPRE$

275. תאגידים בנקאיים אשר אינם עומדים בדרישות לאמידת ההסתברות לכשל (PD) תחת גישת ה- IRB לתאגידים, יידרשו למפות את הדירוגים הפנימיים שלהם לחמש קטגוריות פיקוחיות, אשר לכל אחת מהן משקל סיכון מסוים. קריטריוני השיבוץ, עליהם יש להתבסס במיפוי, מפורטים בנספח ב'. משקלי הסיכון להפסדים בלתי צפויים לכל קטגוריה פיקוחית הם:

קטגוריות פיקוחיות ומשקלי סיכון בגין הפסדים בלתי צפויים עבור חשיפות להלוואות מיוחדות אחרות

חזק	טוב	משביע רצון	חלש	כשל
70%	90%	115%	250%	0%

276. למרות שקיימת ציפייה מהתאגידים הבנקאיים למפות את דירוגיהם הפנימיים לקטגוריות הפיקוחיות עבור חשיפות להלוואות מיוחדות, לפי קריטריוני השיבוץ שבנספח ב', ככלל, כל קטגוריה פיקוחית מתאימה לטווח של דירוגי אשראי חיצוניים, כמפורט להלן:

חזק	טוב	משביע רצון	חלש	כשל
לפחות BBB-	BB+ או BB	BB- או B+	B עד C-	לא רלוונטי

277. תאגידים בנקאיים רשאים להפחית את משקל הסיכון של הקטגוריות "חזק" ו- "טוב" ל- 50% ו- 70% בהתאמה, בתנאי שיתרת התקופה לפירעון קצרה משנתיים וחצי.

278. תאגידים בנקאיים העומדים בדרישות לאמידת PD, יוכלו להשתמש בגישה הבסיסית הרגילה עבור קבוצת נכסי התאגיד (FIRB), לחישוב משקלי הסיכון של קבוצות המשנה של ההלוואות המיוחדות (SL).

279. תאגידים בנקאיים שעומדים בדרישות לאמידת PD, LGD ו/או EAD יוכלו להשתמש בגישה המתקדמת הרגילה עבור קבוצת נכסי התאגיד (AIRB), לחישוב משקלי הסיכון של קבוצות המשנה של ההלוואות המיוחדות (SL).

משקלי סיכון ל- HVCRE (נדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה)

280. תאגידים בנקאיים חייבים למפות את הדירוגים הפנימיים שלהם לחמש קטגוריות פיקוחיות, כאשר לכל אחת מהן משקל סיכון מסוים. קריטריון השיבוץ, שעל בסיסו יתבצע המיפוי, זהה לקריטריון ל- IPRE, כמפורט בנספח ב'. משקלי הסיכון לכל קטגוריה הם :

קטגוריות פיקוחיות ומשקלי סיכון בגין הפסדים בלתי צפויים לנדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה

חזק	טוב	משביע רצון	חלש	כשל
95%	120%	140%	250%	0%

281. ככלל, כל קטגוריה פיקוחית מתאימה לטווח של דירוגי אשראי חיצוניים, כמובא בסעיף 276.

282. תאגידים בנקאיים רשאים להפחית את משקל הסיכון של הקטגוריות "חזק" ו- "טוב" ל- 70% ו- 95% בהתאמה, בתנאי שיתרת התקופה לפירעון קצרה משנתיים וחצי.

283-284. בטל.

(iv) מסגרת לחישוב נכסי סיכון לחשיפות הכפופות לכשל כפול (double default)

284(i). עבור חשיפות מגודרות שתטופלנה במסגרת כשל כפול, תחושב דרישת ההון כמתואר בסעיף 284(ii) ו- 284(iii).

284(ii). דרישות ההון לחשיפות מגודרות, הכפופות למסגרת הטיפול של הכשל הכפול (K_{DD}), מחושבות על ידי הכפלת K_0 , כמוגדר להלן, במכפיל, התלוי ב- PD של ספק ההגנה (PD_g):

$$K_{DD} = K_0 * (0.15 + 160 * PD_g)$$

K_0 מחושב בדומה לחישוב דרישת ההון עבור חשיפות לתאגיד שאינן מגודרות (כמוגדר בסעיפים 272 ו- 273), אך תוך שימוש בפרמטרים אחרים ל- LGD ולהתאמות למועד הפירעון.

$$K_0 = LGD_g * \left\{ N \left[\frac{G(PD_o) + \sqrt{\rho_{os}} * G(0.999)}{\sqrt{1 - \rho_{os}}} \right] - PD_o \right\} * \frac{1 + (M - 2.5) * b}{1 - 1.5 * b}$$

PD_o ו- PD_g אלו ההסתברויות לכשל של החייב ושל הערב, בהתאמה, ושתייהן כפופות לרצפת ה- PD שנקבעה בסעיף 285. מקדם המתאם ρ_{os} מחושב על פי נוסחת המתאם (R) שבסעיף 272 (או, במקרה המתאים, על פי סעיף 273), כאשר PD שווה ל- PD_o ו- LGD_g הינו ה- LGD של

חשיפה ישירה דומה כלפי הערב (דהינו, באופן עקבי עם סעיף 301, ה- LGD המשווה לעסקת אשראי (facility) בלתי מגודרת של הערב, או לעסקת אשראי (facility) בלתי מגודרת של החייב, תלוי בשאלה האם במקרה של כשל גם הערב וגם החייב לא יעמדו בהתחייבויותיהם במשך התקופה בה קימת ראייה להתממשות תנאי עסקת הגידור, ובמבנה הערבות, המצביע על כך שגודל ההחזר יהיה תלוי במצב הפיננסי של הערב או של החייב, בהתאמה; באמידת אחד מ-LGDs אלו, התאגיד הבנקאי רשאי להכיר בבטוחות שהוקצו במיוחד כנגד החשיפה ובהגנת אשראי, בהתאמה, באופן עקבי עם סעיפים 303 או 279 ו- 468 עד 473 לפי העניין). אין להביא בחשבון "התאוששות כפולה" באומדן ה- LGD. המקדם של התאמת מועד הפירעון, b, מחושב לפי הנוסחה להתאמת מועד הפירעון (b) שבסעיף 272, כאשר PD הוא הנמוך מבין PDo ו-PDg. M הוא מועד הפירעון האפקטיבי של הערב, אשר בשום מקרה לא יכול להיות נמוך מרצפה של שנה אחת, אם מיושמת מסגרת כשל כפול.

284(iii). סכום נכסי הסיכון מחושב באותו אופן כמו בחשיפות לא מגודרות, כלומר :

$$RWA_{DD} = K_{DD} * 12.5 * EAD_g$$

2. רכיבי סיכון

(i) הסתברות לכשל (PD)

285. עבור חשיפות לתאגיד או לבנק, PD הוא הגבוה מבין השניים : PD לשנה אחת המשווה לדירוג הפנימי של הלווה לו מיוחסת החשיפה; או 0.03%. עבור חשיפות לריבונות, ה- PD הוא PD לשנה אחת המשווה לדירוג הפנימי של הלווה לו מיוחסת החשיפה. PD של לוויים, אשר הוקצה להם דירוגים) כשל, באופן עקבי עם הגדרת הכשל המובאת להלן, הינו 100%. בסעיפים 461 עד 463 מפורטות דרישות הסף עבור הנתונים עליהם מבוססים אומדני ה- PD אשר יוקצו לכל אחד מהדירוגים הפנימיים של הלווה, ועבור שיטות האמידה שלהם.

(ii) הפסד בהתרחש כשל (LGD)

286. תאגיד בנקאי חייב לספק אומדן ל- LGD עבור כל חשיפה לתאגיד, לריבונות או לבנק. קיימות שתי גישות ליצירת האומדן : הגישה הבסיסית והגישה המתקדמת.

LGD תחת הגישה הבסיסית

טיפול בחובות לא מובטחים (unsecured claim) וביטחונות לא מוכרים (non-recognized)

287. תחת הגישה הבסיסית, לחובות בכירים (senior claims) של תאגידים, ריבונות ובנקים, שאינם מגובים על ידי ביטחונות מוכרים, יוקצה LGD בשיעור של 45%.

288. לכל החובות הנדחים של תאגידים, ריבונותיות ובנקים יוקצה LGD של 75%. חוב נדחה הוא כזה שחוב אחר קודם לו באופן ברור ומפורש. סעיף זה מתייחס ל"נדחות", במובן המשפטי.

ביטחונות תחת הגישה הבסיסית

289. בנוסף לביטחונות הכשירים אשר הוכרו בגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), תחת גישת הדירוגים הפנימיים קיימים סוגי ביטחונות נוספים, הנקראים ביטחונות IRB כשירים, אשר יוכרו גם הם. בכלל זאת חייבים, נדל"ן מסחרי ונדל"ן לדיוור (CRE ו-RRE בהתאמה), וביטחונות אחרים, אשר עומדים בדרישות הסף שנקבעו בסעיפים 509 עד 73524. הדרישות עבור ביטחונות פיננסיים כשירים, זהות לדרישות הסף התפעוליות, כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, החל מסעיף 111.

מתודולוגיה להכרה בביטחונות פיננסיים כשירים תחת הגישה הבסיסית

290. המתודולוגיה להכרה בביטחונות פיננסיים כשירים דומה לזו המוצעת תחת הגישה המקיפה (comprehensive approach) לביטחונות שהוצגה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 (הגישה הסטנדרטית), בסעיפים 147 עד 181(i). השימוש בגישה הפשוטה (simple approach) לביטחונות, שהוצגה בגישה הסטנדרטית, לא יתאפשר לתאגידים בנקאיים, המיישמים את גישת הדירוגים הפנימיים.

291. ביישום הגישה המקיפה, ניתן לבטא את ההפסד האפקטיבי בהינתן כשל (LGD^*) עבור עסקאות המובטחות בביטחונות (collateralized transaction) כדלהלן:

- LGD הוא של חשיפה בכירה בלתי מובטחת (unsecured) לפני ההכרה בביטחונות (45%);
- E הוא הערך השוטף של החשיפה (היינו, מזומן שניתן כהלוואה או ניירות ערך שהוקצו (posted) או שניתנו כהלוואה);
- E^* הוא ערך החשיפה לאחר הפחתת סיכון (risk mitigation), כמתואר בסעיפים 147 עד 150 של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203:

$$LGD^* = LGD * \left(\frac{E^*}{E} \right)$$

תפישה זו משמשת לחישוב LGD^* בלבד. על תאגידים בנקאיים להמשיך ולחשב EAD ללא התחשבות בקיומם של ביטחונות, אלא אם צוין אחרת.

292. תאגידים בנקאיים, הכשירים ליישם את גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית, יכולים לחשב את E^* תוך שימוש בכל אחת מהדרכים של הגישה המקיפה לעסקאות המובטחות בביטחונות תחת הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).

293. כאשר עסקאות מסוג רכש חוזר (repo-style transactions) כפופות להסכם להתחשבנות נטו (master netting agreement), תאגיד בנקאי יכול לבחור שלא להכיר בהשפעות ההתחשבנות נטו (netting effect) בחישוב ההון. על תאגידים בנקאיים, המעוניינים להכיר בהשפעת הסכם להתחשבנות נטו על עסקאות כאלו למטרות הון, לעמוד בתנאים שנקבעו בסעיפים 173 ו-174 של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. על התאגיד הבנקאי לחשב את E^* בהתאם לסעיפים 176 ו-177 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ולהשוותו ל- EAD. השפעת הביטחונות על עסקאות אלו עלולה שלא להשתקף בהתאמות ל- LGD.

אימוץ הקלה מהגישה המקיפה

294. בעקביות עם האמור בסעיף 170 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, כאשר הצד שכנגד הינו שחקן משמעותי בשוק (core market participant) כמוגדר בסעיף 171, תאגיד בנקאי רשאי להשתמש במקדם ביטחון אפס לעסקאות מסוג רכש חוזר בכפוף לעמידה בכל תנאי הסעיף. לגבי סעיף 171 נקבעה רשימת גופים שיוכרו כ"משתתפים מרכזיים בשוק". כל שינוי בסעיפים 170 ו-171 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, לגבי הגישה הסטנדרטית, יחול במקביל גם לגבי גישת ה- IRB.

מתודולוגיה להכרה בביטחונות IRB כשירים

295. המתודולוגיה לקביעת LGD אפקטיבי תחת הגישה הבסיסית, במקרים בהם תאגידים בנקאיים קיבלו ביטחונות IRB כשירים להבטחת חשיפה לתאגיד, מפורטת להלן:
- חשיפות, העומדות בדרישות הסף, אך היחס בין ערך הביטחונות השוטף שהתקבל (C) לבין הערך השוטף של החשיפה (E) נמוך מהסף C^* (היינו, מהרמה המזערית הנדרשת לביטחונות עבור חשיפה נתונה), יקבלו את ה- LGD המתאים לחשיפות בלתי מובטחות או לחשיפות שמובטחות על ידי ביטחונות שאינם "ביטחונות פיננסים כשירים" או "ביטחונות IRB כשירים".
 - לחשיפות, עבורן היחס C/E עולה על סף שני, גבוה יותר, C^{**} (הרמה הנדרשת של ביטחונות-ביתר (over-collateralisation) עבור הכרה מלאה ב- LGD), ייוחס LGD לפי הטבלה שלהלן.

הטבלה שלהלן מציגה את ה- LGD המתאים ואת הרמה הנדרשת של הביטחונות-ביתר לחלקים המובטחים של חשיפות בכירות :

LGD מזערי עבור החלק המובטח של חשיפות בכירות

הרמה הנדרשת של סך ביטחונות-ביתר להכרה מלאה ב- LGD (C**) (C*)	רמת ביטחונות מזערית נדרשת לחשיפה (C*)	LGD מזערי	
_____	0%	0%	בטוחה פיננסית כשירה
125%	0%	35%	חייבים
140%	30%	35%	CRE/ RRE
140%	30%	40%	ביטחונות אחרים ⁷⁴

- חשיפות בכירות יחולקו לשניים : חלק מובטח במלואו וחלק שאינו מובטח.
- חלק החשיפה אשר יחשב כחלק המובטח במלואו, C/ C**, יקבל את ה- LGD הרלוונטי לסוג הביטחון.
- לחלק הנותר של החשיפה יש להתייחס כלא מובטח, ולייחס לו LGD של 45%.

מתודולוגיה לטיפול במאגרי ביטחונות

296. המתודולוגיה לקביעת ה- LGD האפקטיבי של עסקה תחת הגישה הבסיסית, כאשר תאגידים בנקאיים קיבלו ביטחונות פיננסיים וגם ביטחונות IRB כשירים אחרים, תואמת לטיפול בגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), ומבוסס על ההנחיות הבאות :

- במקרה בו התאגיד הבנקאי השיג מגוון של ביטחונות להפחתת סיכוני אשראי (CRM), הוא יידרש לחלק את הערך המתואם של החשיפה (לאחר החלת מקדם ביטחון על ביטחונות פיננסיים כשירים), לחלקים שכל אחד מהם יוגדר לפי סוג ביטחון להפחתת סיכוני האשראי (CRM) אחד בלבד. לכן, על התאגיד הבנקאי לחלק את החשיפה לחלק המובטח בביטחונות פיננסיים כשירים, החלק המובטח על ידי חייבים, החלק המובטח בביטחונות CRE/RRE, חלק המובטח בביטחונות אחרים והחלק הבלתי מובטח, במקרה הרלוונטי.
- כאשר יחס סכום ערכי CRE/RRE וביטחונות אחרים לחשיפה המופחתת (לאחר הכרה בהשפעת ביטחונות פיננסיים כשירים וביטחונות חייבים) הוא מתחת לסף המזערי הרלוונטי לביטחון (ז"א רמת הביטחונות המזערית לחשיפה), החשיפה תקבל את ערך ה- LGD הלא מובטח - 45%.
- חישוב שקלול נכסי הסיכון לכל אחד מהחלקים המובטחים במלואם של חשיפה חייב להיעשות בנפרד.

⁷⁴ ביטחונות אחרים אינם כוללים נכסים פיסיים שנרכשו על ידי התאגיד הבנקאי כתוצאה מכשל של הלוואה.

LGD תחת הגישה המתקדמת

297. בכפוף לעמידה בדרישות סף נוספות, המפורטות להלן, ובהתאם לאישור פרטני מהמפקח, רשאים תאגידים בנקאיים להשתמש באומדנים פנימיים עצמיים של LGD עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק. LGD חייב להימדד כשיעור (באחוזים) ההפסד בהינתן כשל, מתוך ה-EAD. על תאגידים בנקאיים שקיבלו אישור להשתמש בגישת הדירוגים הפנימיים, ואינם מסוגלים לעמוד בדרישות סף נוספות אלו, להחיל את אומדני ה-LGD לפי הגישה הבסיסית, כמתואר לעיל.

298. דרישות הסף ליצירת אומדנים ל-LGD מפורטות בסעיפים 468 עד 473.

טיפול בעסקאות מסוג רכש חוזר (Repo-style transaction)

299. תאגידים בנקאיים, המעוניינים להכיר בהשפעת הסכם להתחשבנות נטו על עסקאות מסוג רכש חוזר למטרות הון, חייבים ליישם את המתודולוגיה שבסעיף 293 לקביעת E* אשר ישמש כ-EAD. לתאגידים בנקאיים, המשתמשים בגישה המתקדמת, יותר לבצע הערכות עצמיות של LGD עבור החלק האקוויוולנטי הבלתי מובטח (E*).

טיפול בערבויות ונגזרי אשראי

300. ישנן שתי דרכים להכרה ב-CRM הנובע מערבויות ומנגזרי אשראי, במסגרת גישת הדירוגים הפנימיים: הגישה הבסיסית, עבור תאגידים בנקאיים המשתמשים בערכי LGD פיקוחיים; והגישה המתקדמת, עבור תאגידים בנקאיים המשתמשים בהערכותיהם הפנימיות ל-LGD.

301. בשתי הגישות, ל-CRM של ערבויות או נגזרי אשראי, אסור לשקף את השפעת הכשל הכפול (double default) (ראו סעיף 482). ככזה, במידה שה-CRM מוכר על ידי התאגיד הבנקאי, משקל הסיכון המתואם לא יהיה נמוך ממשקל סיכון דומה של חשיפה ישירה לנוטן ההגנה. בעקביות עם הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), התאגידים הבנקאיים יוכלו שלא להכיר בהגנת אשראי, אם הכרה בה תניב דרישת הון גבוהה יותר.

הכרה תחת הגישה הבסיסית

302. עבור תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הבסיסית ל-LGD, הגישה לערבויות ונגזרי אשראי תהיה דומה לזו של הגישה הסטנדרטית כמפורט בסעיפים 189 עד 201 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. טווח הערבים הכשירים זהה לאמור תחת הגישה הסטנדרטית, למעט העובדה כי תאגידים המדורגים בדירוג פנימי יכולים להיות מוכרים גם במסגרת הגישה הבסיסית. לקבלת הכרה, יש לעמוד בדרישות המפורטות בסעיפים 189 עד 194 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

303. ערבויות כשירות מערבים כשירים יוכרו כדלהלן:

- עבור החלק המכוסה של החשיפה, משקל סיכון נוצר על ידי שקלול הרכיבים הבאים:

– נוסחת שקלול הסיכון המתאימה לסוג הערב, וכן

ה- PD המתאים לדירוג הערב או, אם התאגיד הבנקאי מחליט שלא להחיל טיפול תחליפי מלא, לדירוג כלשהו שבין דירוג החייב ודירוג הערב.

- באפשרות התאגיד הבנקאי להחליף את ה- LGD של העסקה ב- LGD המתאים לערבות, תוך התחשבות בבכירות ובביטחונות החוב הנערב (taking into account seniority and any collateralisation of a guaranteed commitment).

304. לחלק הבלתי מכוסה של החשיפה ייוחס משקל הסיכון הרלוונטי ללווה.

305. בהתקיים כיסוי חלקי, או אי התאמת מטבע בין ההתחייבות להגנת האשראי, יש לחלק את החשיפה לסכום מכוסה וסכום בלתי מכוסה. הטיפול לפי הגישה הבסיסית דומה לטיפול לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 (הגישה הסטנדרטית) כמפורט בסעיפים 198 עד 200, ותלוי בשאלה אם הכיסוי הוא פרופורציונאלי או רובדי (tranching).

הכרה תחת הגישה המתקדמת

306. תאגידים בנקאיים, המשתמשים בגישה המתקדמת להערכת LGDs יכולים לשקף את השפעת הפחתת הסיכון של ערבויות או נגזרי אשראי באמצעות התאמת אומדני PD או LGD. בין אם התאמות מבוצעות באמצעות PD או באמצעות LGD, עליהן להתבצע באופן עקבי לכל סוג ערבות או נגזר אשראי. במסגרת התאמה זו אין לכלול את השפעת הכשל הכפול. לפיכך, משקל הסיכון המותאם חייב להיות לפחות בגובה חשיפה ישירה דומה לנותן ההגנה.

307. לתאגיד בנקאי, הנסמך על הערכות פנימיות ל- LGD, קיימת אפשרות לאמץ את הטיפול המיועד לתאגידים בנקאיים הפועלים תחת גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית (סעיפים 302 עד 305 לעיל), או לבצע התאמה לאומדן ה- LGD של החשיפה, באופן שישקף את קיומם של ערבויות או נגזרי אשראי. במסגרת אפשרות זאת, אין מגבלות לטווח הערבים הכשירים, למרות שיש לעמוד בדרישות הסף כמפורט בסעיפים 483 ו- 484 בנוגע לסוג הערבות. לצורך הכרה בנגזרי אשראי, יש לעמוד בדרישות המפורטות בסעיפים 488 ו- 489.⁷⁵

דרישות תפעוליות להכרה בכשל כפול

(i) 307. לתאגיד בנקאי המיישם את גישת הדירוגים הפנימיים קיימת האפשרות להשתמש בגישה החלופית לקביעת דרישת ההון המתאימה לחשיפה. עם זאת, עבור חשיפות המגודרות על ידי אחד מהמכשירים הבאים, יכולה להיות מיושמת מסגרת הכשל הכפול, כאמור בפסקאות (i) 284 עד (iii) 284, בכפוף לדרישות תפעוליות נוספות הקבועות בסעיף (ii) 307. התאגיד הבנקאי יכול להחליט, עבור כל חשיפה כשירה בנפרד, אם להחיל את מסגרת הכשל הכפול או את הגישה החלופית.

⁷⁵ כאשר נגזרי האשראי אינם מכסים ארגון מחדש של ההתחייבות הבסיסית, תיושם ההכרה החלקית המפורטת בסעיף 192 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

- א. נגזר אשראי לא ממומן (unfunded) מול ישות יחידה (single name) (למשל, CDS - Credit Default Swaps) או ערבויות מסוג single name.
- ב. מוצרי סל "הראשון לכשל" (First-to-Default basket products) - הטיפול בכשל כפול יחול על הנכס בעל "שווי הסיכון" הנמוך ביותר בסל.
- ג. מוצרי סל "ה-n לכשל" (nth-to-default) - ההגנה כשירה רק תחת מסגרת הכשל הכפול אם הושגה הגנת כשל כשרה לנכסים ה-nth או כאשר (n-1) מהנכסים בסל המוצרים הגיעו לכשל.
- 307(ii). מסגרת הכשל הכפול תחול רק בהתקיים התנאים הבאים:
- א. משקל הסיכון הקשור לחשיפה, לפני החלת מסגרת זו להקצאת הון, אינו לוקח בחשבון היבט כלשהו של הגנת אשראי.
- ב. הישות, המוכרת הגנת אשראי הינה בנק⁷⁶, חברת השקעה או חברת ביטוח (אך רק אלו שעוסקות במתן הגנת אשראי, כולל חברות ביטוח מסוג Mono-Lines וביטוח מתחדש (re-insurance), וסוכנויות אשראי ליצוא שאינן ריבוניות⁷⁷), אליה מתייחסים כאל חברה פיננסית, אשר:
- מפוקחת באופן דומה לפיקוח לפי הוראות ניהול בנקאי תקין בדבר הלימות ההון (בהתקיים פיקוח ושקיפות או משמעת שוק) או בעלת דירוג חיצוני באיכות "השקעה" לכל הפחות אשר הוקצה על ידי חברת דירוג אשראי כשירה, כאמור בסעיף 90 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
 - בעלת דירוג פנימי אשר הוקצה ל- PD זהה או נמוך מזה התואם לדירוג חיצוני באיכות של A-, החל מהזמן בו ניתנה הגנת האשראי לחשיפה ואילך; וכן
 - בעלת דירוג פנימי אשר הוקצה ל- PD זהה או נמוך מזה התואם לדירוג חיצוני באיכות "השקעה".
- ג. ההתחייבות הנדונה הינה:
- חשיפה לתאגיד כמוגדר בסעיפים 218 עד 228 (ללא חשיפות להלוואות מיוחדות (SL)), עבורן מיושמת גישת קריטריון השיבוץ הפיקוחי כמתואר בסעיפים 275 עד 282; או
 - חשיפה כלפי SPE שאינה מוגדרת כחשיפה לריבונות בסעיף 229; או
 - הלוואה שהוקצתה לעסק קטן וסווגה כחשיפה קמעונאית כמוגדר בסעיף 231.
- ד. החייב הנדון אינו:
- חברה פיננסית כמוגדר בסעיף קטן ב'; או
 - חבר באותה קבוצה, בה חבר ספק ההגנה.
- ה. הגנת האשראי עומדת בדרישות הסף התפעוליות למכשירים אלו כמפורט בסעיפים 189 עד 193 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

⁷⁶ לא כולל PSEs ו-MDBs, למרות שלפי סעיף 230 ניתן להתייחס לחובות שלהם כאל חובות של בנקים.

⁷⁷ "שאינן ריבוניות" משמעותו שהגנת האשראי הנדונה איננה נהנית משום ערבות נגדית מפורשת של ריבונות.

- ו. בהתאם לעמידה בתנאי סעיף 190 לערבויות, עבור כל מקרה של הכרה בהשפעות הכשל הכפול לערבויות ונגזרי אשראי, לתאגיד הבנקאי חייבת להיות הזכות והציפייה לקבל תשלום מספק הגנת אשראי מבלי להזדקק לנקיטת הליכים משפטיים לאכיפת התשלום על הצד שכנגד. במידת האפשר, על תאגיד בנקאי לנקוט צעדים על מנת לוודא שנותן ההגנה מוכן יהיה לשלם לאלתר בהתרחש אירוע אשראי.
- ז. הגנת האשראי שנרכשה, משפה על כל הפסדי האשראי בחלק המגודר של החשיפה, אשר נובעים מאירועי אשראי המצוינים בחוזה.
- ח. אם מבנה ההחזר מאפשר סילוק פיזי של ההתחייבות (physical settlement), חייבת להיות ודאות משפטית באשר ליכולת העבירות של ההלוואה, אגרת חוב או ההתחייבות התלויה. אם בכוונת תאגיד בנקאי להעביר התחייבות אחרת, שאינה החשיפה הנדונה, עליו להבטיח שההתחייבות המועברת נזילה דיה על מנת לאפשר לתאגיד הבנקאי לרכוש אותה לצורך העברה בהתאם לחוזה.
- ט. תנאי הסכמי הגנת האשראי חייבים להיות מאושרים משפטית בכתב הן על ידי ספק ההגנה והן על ידי התאגיד הבנקאי.
- י. במקרה של הגנה כנגד סיכונים דילול, למוכר החייבים שנרכשו אסור להיות חבר בקבוצה לה שייך ספק ההגנה.
- יא. אין מתאם גבוה בין איכות האשראי של ספק הגנה ובין איכות האשראי של בעל החוב של החשיפה הנדונה, בשל תלות ביצועיהם בגורמים משותפים, מעבר לגורם הסיכון השיטתי (Systematic Risk Factors). לתאגיד הבנקאי יש תהליך לזיהוי מתאמים גבוהים אלו. דוגמה למקרה בו יתקיים מתאם גבוה הינה כאשר ספק ההגנה ערב לחוב של ספק טובין או שירותים, וחלק ניכר מהכנסתו או רווחיו של ספק הטובין והשירותים מקורה בספק ההגנה.

(iii) חשיפה בכשל (EAD)

308. הסעיפים הבאים חלים על פוזיציות מאזניות וחוף מאזניות. כל החשיפות נמדדות כסכום ברוטו, ללא ניכוי הפרשות ספציפיות או מחיקות חלקיות. ה- EAD על סכומים שנמשכו לא יפחת מסך (i) הסכום שיופחת מההון הפיקוחי של התאגיד הבנקאי אילו היו החשיפות נמחקות במלואן, ו- (ii) כל ההפרשות הספציפיות והמחיקות החלקיות. כאשר ההפרש בין ה- EAD של המכשיר לבין הסך של (i) ו- (ii) הוא חיובי, סכום זה ייקרא ניכיון (discount). חישוב נכסי הסיכון בלתי תלוי בכל ניכיון שלא יהיה. בנסיבות המוגבלות המתוארות בסעיף 380, ניתן לכלול ניכיונות (discounts) במדידת סך ההפרשות הכשירות, למטרת חישוב ההפרשה להפסד צפוי (EL) כמפורט בפרק ז'.

מדידת חשיפה לפריטים מאזניים

309. קיזוז הלוואות ופיקדונות מאזניים יוכרו בכפוף לאותם תנאים שבגישה הסטנדרטית (סעיף 188 בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203). הטיפול בקיזוז הפריטים המאזניים, בהתקיים אי התאמת מטבע או אי התאמת תקופות פירעון, יהיה דומה לזה שבגישה הסטנדרטית, כמתואר בסעיפים 200 ו- 202 עד 205 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

מדידת חשיפה לפרטים חוץ מאזניים (למעט נגזרי שע"ח, ריבית, ני"ע וסחורות)

310. עבור פריטים חוץ מאזניים, חשיפה מחושבת כמכפלת סכום ההתחייבות שטרם נמשכה במקדם המרה לאשראי (CCF - credit conversion factor). ישנן שתי גישות לאמידת מקדם ההמרה לאשראי: הגישה הבסיסית והגישה המתקדמת.

EAD תחת הגישה הבסיסית

311. סוגי המכשירים ומקדם ההמרה לאשראי המיוחס להם יהיו זהים לאלו שבגישה הסטנדרטית, כמצוין בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 סעיפים 82 עד 89, למעט מחויבויות (commitments), מכשירי הנפקת אג"ח (Note Issuance Facilities - NIFs) ומכשירי חיתום מתחדשים (Revolving Underwriting Facilities - RUFs).

312. מקדם המרה לאשראי של 75% יוחל על מחויבויות, NIFs ו-RUFs ללא התחשבות בתאריך הפירעון של עסקת האשראי (facility). מקדם המרה זה לא יחול על עסקאות אשראי (facilities) עליהן התאגיד הבנקאי לא התחייב, שניתנות לביטול ללא תנאי או שמעשית הן נתונות לביטול אוטומטי, למשל ביטול ההתחייבות כתוצאה מהתדרדרות באיכות האשראי של הלווה, בכל עת וללא הודעה מוקדמת. לעסקאות אשראי (facilities) אלו ייוחס מקדם המרה לאשראי של 0%.

313. הסכום לו מיוחס מקדם ההמרה לאשראי יהא הנמוך מבין ערך מסגרת האשראי הבלתי מנוצלת, והערך המשקף אילוצי זמינות אפשריים של עסקת האשראי (facility), כגון קיומה של תקרה לסכום ההלוואה הפוטנציאלי. במידה ועסקת האשראי (facility) כוללת אילוצים כאלו, חייבים להיות לתאגיד בנקאי נהלים לניטור וניהול התומכים בכך.

314. בטל.

315. במידה וההתחייבות מתייחסת לחשיפה חוץ מאזנית אחרת (למשל, ערבות למסגרת אשראי לא מנוצלת), יחילו התאגידים הבנקאיים, הפועלים תחת הגישה הבסיסית, את מקדם ההמרה לאשראי הנמוך יותר מבין המקדמים המיוחסים לחשיפות חוץ מאזניות אלו.

EAD תחת הגישה המתקדמת

316. תאגידים בנקאיים, העומדים בדרישות הסף לשימוש באומדניהם העצמיים ל-EAD (ראו סעיפים 474 עד 478), יורשו להשתמש באומדניהם הפנימיים לקביעת מקדמי המרה לאשראי (CCF) עבור סוגים שונים של מוצרים, בתנאי שהחשיפה אינה כפופה למקדם המרה לאשראי של 100% על פי הגישה הבסיסית (ראו סעיף 311).

מדידת חשיפה של עסקאות, החושפות את התאגידים הבנקאיים לסיכון אשראי של צד נגדי

317. מדידת חשיפה לעסקאות מימון ני"ע (SFTs) ונגזרים שנרכשו מעבר לדלפק (OTC), החושפים את התאגידים הבנקאיים לסיכון אשראי של צד נגדי, תחת גישת הדירוגים הפנימיים (IRB), תחושב על פי הכללים שבנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

(iv) מועד פירעון אפקטיבי (M)

318. עבור תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישה הבסיסית לטיפול בחשיפות לתאגיד, המועד לפירעון האפקטיבי (M) יהיה שנתיים וחצי, מלבד עסקאות מסוג רכש חוזר, עבורן יהא המועד לפירעון האפקטיבי שישה חודשים.

319. תאגידים בנקאיים המשתמשים באחד האלמנטים של גישת הדירוגים הפנימיים המתקדמת, נדרשים למדוד את המועד לפירעון האפקטיבי לכל עסקת אשראי (facility) כמוגדר להלן.

320. למעט המצוין בסעיף 321, M מוגדר כגובה מבין שנה אחת והזמן האפקטיבי בשנים הנותר לפירעון, כפי שמוגדר להלן. בכל המקרים, M לא יעלה על 5 שנים.

- עבור מכשיר הכפוף ללוח סילוקין הכולל תזרים מזומנים קבוע, M מוגדר כ:

$$M = \frac{\sum_t t^* CF_t}{\sum_t CF_t}$$

כאשר CF_t הוא תזרימי המזומנים (קרן, ריבית ועמלות), המשולמים על ידי הלווה על פי החוזה בזמן t (נמדד ביחידות של שנים).

- כאשר התאגיד הבנקאי אינו יכול לחשב את המועד לפירעון האפקטיבי של התשלומים החוזיים באופן המוגדר לעיל, באפשרותו להשתמש באומדן שמרני יותר ל-M, למשל ש-M יהיה שווה לזמן המקסימאלי שנותר לפדיון (בשנים), לסילוק מלא של ההתחייבות החוזית (קרן, ריבית ועמלות) על פי תנאי הסכם ההלוואה. בדרך כלל, תהיה התאמה לזמן הנומינלי לפירעון של המכשיר.

- עבור נגזרים הכפופים להסכם להתחשבות נטו, יש להשתמש בממוצע משוקלל של פירעון העסקאות, כאשר אומדים את ההתאמה למועד הפירעון. יתר על כן, יש להשתמש בסכום הרעיוני של כל עסקה לשקלול מועד הפירעון.

321. רצפת השנה האחת אינה חלה על חשיפות קצרות טווח מסוימות, על עסקאות מונעות שוק הון (capital market-driven) המובטחות לחלוטין או כמעט לחלוטין⁷⁸ (כלומר, עסקאות נגזרים שנרכשו מעבר לדלפק OTC, והלוואות מרווח (margin lending)), ועל עסקאות מסוג רכש חוזר (כלומר: רכש חוזר, מכר חוזר או השאלת/שאלת ניירות ערך), שמועד פירעונם המקורי הוא פחות משנה אחת, כאשר מסמכי העסקה כוללים סעיפי התאמת מרווח יומית (daily

⁷⁸ הכוונה היא לכלול את שני הצדדים לעסקה המקיימת תנאים אלו כאשר לאף אחד מהצדדים אין חוסר-ביטחונות סיסטמטי.

(remargining). חובה שהמסמכים של כל העסקאות הכשירות יכללו דרישה לשערוך יומי, וכן שיכללו סעיפים המאפשרים הנזלה מיידית או חילוט הבטוחה במקרה של כשל או אי עמידה בהתאמת המרווח (remargining). תקופת הפירעון של עסקאות אלו תהיה הארוכה מבין יום אחד ומועד הפירעון האפקטיבי (M), בעקביות עם ההגדרה לעיל).

322. בנוסף לעסקאות בסעיף 321 לעיל, חשיפות קצרות טווח אחרות בעלות תקופת פירעון מקורית של פחות משנה אחת, שאינן חלק מפעילות המימון השוטף שהתאגיד הבנקאי מעניק לחייב, עשויות להיות כשירות לפטור מרצפת השנה האחת. סוגי החשיפות קצרות הטווח הכשירות לטיפול זה:

- עסקאות מסוימות מונעות שוק הון ועסקאות מסוג רכש חוזר, שאינן נכנסות לסעיף 321 ;
- עסקאות סחר לטווח קצר בעלות אופי נזיל (short term self liquidating trade) מסוימות. לגבי מכתבי אשראי (letters of credit) ליבוא ויצוא ועסקאות דומות, ניתן להתחשב בזמן שנותר לפדיון בפועל ;
- חשיפות מסוימות, הנובעות מסילוק רכישת ומכירת ניירות ערך. חשיפות אלו כוללות משיכות יתר שנגרמו כתוצאה מעסקאות ני"ע שכשלו, רק אם משיכות היתר נמשכו רק למספר קצר וקבוע של ימי עסקים ;
- חשיפות מסוימות שנוצרו מהסדר סילוק עתידי במזומן אשר אמור להתבצע על ידי העברה אלקטרונית, כולל משיכות יתר שנגרמו מהעברות מזומן שכשלו, רק במידה ומשיכות היתר ימשכו רק למספר קצר וקבוע של ימי עסקים ;
- חשיפות מסוימות לבנקים הנובעות מסילוקי שער חליפין ; יובהר כי :
- הרשימה מתייחסת רק לחשיפות לזמן קצר, לגביהן אין לתאגיד הבנקאי כוונה או חובה חוקית לגלגל אותה, והוא לא יגלגלה בפועל. כאשר התאגיד הבנקאי נוהג לעיתים קרובות (על בסיס סטטיסטי מצטבר) לגלגל סוג מסוים של עסקאות לפי אפיון העסקה/ענף/לקוח, למרות שאין לו כוונה או חובה חוקית לעשות זאת, אזי ה-M יהיה שווה ל-1 (שנה). בשלב זה לא מוצא המפקח לנכון לקבוע סף למבחן הסטטיסטי. קביעה כזו תישקל, אם ימצא כי שיקול הדעת מנוצל לרעה.
- הלוואות און-קול ופיקדונות בין בנקאיים, מעצם מהותם, מהווים מכשיר למימון שוטף, ולכן לא נכללים בסעיף זה.
- הימשכות הליך הסליקה נחשבת קצרה אם היא מסתיימת תוך 5 ימי עסקים ממועד היוצרות העסקה, לכל היותר.

323. עבור עסקאות שעומדות בתנאי סעיף 321 הכפופות להסכם להתחשבנות נטו, יש להשתמש בממוצע המשוקלל של התקופות לפירעון של העסקאות לצורך אמידת ההתאמה למועד הפירעון. עבור עסקאות שבסעיף 167 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 תחול על הממוצע רצפה בגובה תקופת החזקה (holding period), דהיינו 5, 10 או 20 ימים, בהתאם לסוג העסקה. כאשר הסכם ההתחשבנות נטו מכיל יותר מסוג אחד של עסקאות, תחול על הממוצע

רצפה של תקופת ההחזקה הגבוהה ביותר. יתר על כן, יש להשתמש בסכום הרעיוני של כל עסקה לצורך שקלול מועד הפירעון.

324. בהעדר התאמות מפורשות, מועד הפירעון האפקטיבי (M) שיש לייחס לכל החשיפות הוא 2.5 שנים, אלא אם מצוין אחרת בסעיף 318.

טיפול באי התאמת תקופות פירעון

325. הטיפול באי התאמת תקופות פירעון תחת גישת הדירוגים הפנימיים זהה לזה של הגישה הסטנדרטית - סעיפים 202 עד 205 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

ד. כללים לחשיפות קמעונאיות

326. פרק ד' מציג בפירוט את השיטה לחישוב דרישת ההון בגין UL לחשיפות קמעונאיות. פרק ד.1 מספק שלוש פונקציות של משקל סיכון: הראשונה, לחשיפות במשכון דירת מגורים (residential mortgage exposures); השנייה, לחשיפות קמעונאיות מתחדשות כשירות; ושלישית, לחשיפות קמעונאיות אחרות. פרק ד.2 מציג את רכיבי הסיכון, שימשו כתשומות בפונקציות משקל הסיכון. השיטה למדידת הפסדים צפויים, ולקביעת הפער בין מדידה זו לבין ההפרשה לחובות מסופקים (provisions) מתוארת בפרק ז'.

1. נכסים משוקללי סיכון לחשיפות קמעונאיות

327. קיימות שלוש פונקציות נפרדות של משקל סיכון לחשיפות קמעונאיות, כמוגדר בסעיפים 328 עד 330. משקלי הסיכון לחשיפות קמעונאיות מבוססים על הערכות נפרדות של PD ו-LGD, כתשומות לפונקציות משקל הסיכון. אף אחת משלוש הפונקציות הללו אינה כוללת התאמה למועד הפירעון. בפרק זה, PD ו-LGD, נמדדים באחוזים ו-EAD נמדד במונחי מטבע (כגון ש"ח).

(i) חשיפות במשכון דירת מגורים (residential mortgage exposures)

328. לחשיפות המוגדרות בסעיף 231, שאינן במצב של כשל והן מובטחות, באופן מלא או חלקי⁷⁹, באמצעות משכון דירת מגורים, יוקצו משקלי הסיכון על בסיס הנוסחה הבאה:

$$R = 0.15 \text{ מקדם המתאם}$$

$$K = LGD * N \left[\sqrt{\frac{1}{1-R}} * G(PD) + \sqrt{\frac{R}{1-R}} * G(0.999) \right] - PD * LGD$$

$$RWA = K * 12.5 * EAD \text{ נכסים משוקללי סיכון}$$

⁷⁹ המשמעות היא שמשקלות הסיכון להלוואות במשכון דירת מגורים חלות גם על החלק הבלתי מובטח של אותן הלוואות במשכון דירת מגורים.

דרישת ההון (K) עבור חשיפה בכשל מקבלת את הערך הגבוה מבין השניים : אפס ; או ההפרש בין LGD של החשיפה (כמתואר בסעיף 468) לבין ההערכה המיטבית של התאגיד הבנקאי להפסד הצפוי (כמתואר בסעיף 471). סכום הנכסים משוקללי הסיכון לחשיפה בכשל הוא מכפלה של K, 12.5 וה- EAD.

(ii) חשיפות קמעונאיות מתחדשות כשירות (QRRE)

329. לחשיפות קמעונאיות מתחדשות כשירות (QRRE), כמוגדר בסעיף 234, אשר אינן מצויות במצב של כשל, יוקצו משקלי הסיכון על בסיס הנוסחה הבאה :

$$(R) = 0.04 \text{ מקדם המתאם}$$

$$(K) = LGD * N \left[\sqrt{\frac{1}{1-R}} * G(PD) + \sqrt{\frac{R}{(1-R)}} * G(0.999) \right] - PD * LGD$$

$$(RWA) = K * 12.5 * EAD \text{ נכסים משוקללי סיכון}$$

דרישת ההון (K) עבור חשיפה בכשל מקבלת את הערך הגבוה מבין השניים : אפס ; או ההפרש בין LGD של החשיפה (כמתואר בסעיף 468) לבין ההערכה המיטבית של התאגיד הבנקאי להפסד הצפוי (כמתואר בסעיף 471). סכום הנכסים משוקללי הסיכון לחשיפה בכשל הוא מכפלה של K, 12.5 וה- EAD.

(iii) חשיפות קמעונאיות אחרות

330. לכל יתר החשיפות הקמעונאיות שאינן במצב של כשל, יוקצו משקלי הסיכון על בסיס הנוסחה הבאה, שבה מקדם המתאם משתנה בהתאם לשיעור ה- PD :

$$(R) = 0.03 * \frac{1 - \exp(-35 * PD)}{1 - \exp(-35)} + 0.16 * \left[1 - \frac{1 - \exp(-35 * PD)}{1 - \exp(-35)} \right]$$

$$(K) = LGD * N \left[\sqrt{\frac{1}{1-R}} * G(PD) + \sqrt{\frac{R}{(1-R)}} * G(0.999) \right] - PD * LGD$$

$$(RWA) = K * 12.5 * EAD \text{ נכסים משוקללי סיכון}$$

דרישת ההון (K) עבור חשיפה בכשל מקבלת את הסכום הגבוה מבין השניים : אפס ; או ההפרש בין LGD של החשיפה (כמתואר בסעיף 468) לבין ההערכה המיטבית של התאגיד הבנקאי להפסד הצפוי (כמתואר בסעיף 471). סכום הנכסים משוקללי הסיכון לחשיפה בכשל הוא מכפלה של K, 12.5 וה- EAD.

דוגמאות למשקלי סיכון מובאות בנספח א'.

2. רכיבי סיכון

(i) הסתברות לכשל (PD - Probability of Default) והפסד בעת כשל (LGD - Loss Given Default)

331. לכל מאגר מזוהה של חשיפות קמעונאיות, קיימת ציפייה מהתאגידים הבנקאיים לספק אומדן ל- PD ו- LGD המיוחסים למאגר, בכפוף לדרישות הסף המופיעות בפרק ח'. בנוסף, ה- PD לחשיפות קמעונאיות מקבל את הערך הגבוה מבין השניים: PD לשנה אחת המיוחס למאגר החשיפות הקמעונאיות; או 0.03%.

(ii) הכרה בערבויות ובנגזרי אשראי

332. תאגידים בנקאיים רשאים לשקף את השפעות הפחתת הסיכון של ערבויות ונגזרי אשראי כתמיכה להתחייבות בודדת או למאגר חשיפות, באמצעות התאמה של אומדן ה- PD או ה- LGD, בכפוף לדרישות הסף, המופיעות בסעיפים 480 עד 489. בין אם ההתאמות מבוצעות באמצעות PD או LGD, הן חייבות להיעשות באופן עקבי עבור סוג נתון של ערבות או נגזר אשראי.

333. בעקביות עם הדרישות שצוינו לעיל בדבר חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק, תאגידים בנקאיים חייבים להימנע מהכללת ההשפעה של כשל כפול (double default) בהתאמות מעין אלו. משקל הסיכון המותאם חייב להיות גדול או שווה לזה של חשיפה ישירה ברת השוואה לספק ההגנה. בעקביות עם הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203), תאגידים בנקאיים יוכלו לבחור שלא להכיר בהגנת אשראי, אם הכרה בה תניב דרישת הון גבוהה יותר.

(iii) חשיפה בעת כשל (EAD - Exposure At Default)

334. חשיפות קמעונאיות מאזניות וחוף מאזניות נמדדות לפני ניכוי הפרשות ספציפיות או מחיקות חלקיות. ה- EAD על יתרות מאזניות לא יפחת מהסכום הכולל של שני הגורמים הבאים: (i) הסכום שבו היה מופחת ההון הפיקוחי של התאגיד הבנקאי אילו נמחקו החשיפות במלואן; וכן (ii) כל ההפרשות הספציפיות והמחיקות החלקיות. כאשר ההפרש בין EAD של המכשיר לבין הסכום הכולל של (i) ו- (ii) הוא חיובי, סכום זה ייקרא ניכיון (discount). חישוב נכסי הסיכון בלתי תלוי בניכיונות (discounts) כלשהן. בנסיבות המוגבלות המתוארות בסעיף 380, ניתן לכלול ניכיונות (discounts) במדידת סך ההפרשות הכשירות למטרת חישוב ההפרשה להפסד צפוי (EL) כמפורט בפרק ז'.

335. קיזוז הלוואות ללקוח קמעונאי ופיקדונות מאזניים שלו בתאגיד הבנקאי, יהיה מותר בכפוף לתנאים המופיעים בסעיף 188 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. לפריטים קמעונאיים חוף מאזניים, תאגידים בנקאיים חייבים להשתמש באומדניהם ל- CCFs, ובלבד שדרישות הסף בסעיפים 474 עד 477, ו- 479 מולאו.

336. במקרה של חשיפות קמעונאיות עם משיכות (drawdown) עתידיות בלתי ודאיות כדוגמת כרטיסי אשראי, על התאגיד הבנקאי להתחשב בהיסטוריה של אותן חשיפות ו/או בצפי למשיכות נוספות הקודמות לכשל, לעניין הכיול הכולל של אומדני ההפסד. בפרט, במקרים בהם אומדני ה-EAD של התאגיד הבנקאי אינם משקפים את מקדמי ההמרה לקווי אשראי בלתי מנוצלים, עליו לשקף באומדני ה-LGD את הסבירות של משיכות נוספות לפני כשל. מנגד, אם התאגיד הבנקאי אינו כולל את האפשרות של משיכות נוספות באומדני ה-LGD שלו, עליו לעשות זאת באומדניו ל-EAD.

337. כאשר התאגיד הבנקאי מיישם את גישת ה-IRB לסיכון אשראי, במקרים בהם אוגחו רק היתרות המאזניות של עסקאות אשראי (facilities) קמעונאיות, על התאגידים הבנקאיים לוודא כי הם ממשיכים להחזיק את ההון הדרוש כנגד חלקם (דהיינו, "זכויות מוכר") ביתרות החוץ מאזניות הקשורות לחשיפות המאוגחות. המשמעות היא שעבור עסקאות אשראי (facilities) מעין אלו, תאגידים בנקאיים חייבים לשקף את השפעת ה-CCF באומדני ה-EAD שלהם ולא באומדני ה-LGD. על מנת לקבוע את ה-EAD של זכויות המוכר בקווי האשראי החוץ מאזניים, יש להקצות את היתרות החוץ מאזניות של חשיפות מאוגחות בין זכויות המוכר לזכויות המשקיעים על בסיס פרו-רטה (יחסי), בהתבסס על חלקם היחסי של המוכר ושל המשקיעים ביתרות המאוגחות המאזניות. חלקם של המשקיעים ביתרות החוץ מאזניות הקשורות לחשיפות המאוגחות, כפוף לטיפול בסעיף 643 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

338. במידה שקיימות התחייבויות צמודות לשער חליפין, או לשערי ריבית, בתיק הקמעונאי של התאגיד הבנקאי, לצרכי יישום גישת IRB, אין התאגידים הבנקאיים רשאים לספק את הערכותיהם הפנימיות לסכומים שווי ערך אשראי. תחת זאת, ימשיכו לחול כללי הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).

ה. כללי חשיפות למניות

339. פרק ה' מציג את השיטה לחישוב דרישות ההון כנגד UL בגין חשיפה למניות. פרק ה.1. דן בנושאים הבאים: (א) גישה מבוססת שוק (market-based) (הנחלקת לגישה פשוטה לשקלול סיכון ולשיטות מודלים פנימיים), (ב) גישת PD/LGD. רכיבי הסיכון מפורטים בפרק ה.2. השיטה לחישוב הפסדים צפויים ולקביעת ההפרש בין מדידה זו להפרשות, מתוארת בפרק ז'.

1. נכסים משוקללי סיכון בשל חשיפות למניות

340. נכסים משוקללי סיכון בשל חשיפות למניות בתיק למסחר יהיו כפופים לכללי ההון בגין סיכון שוק.

341. קיימות שתי גישות אפשריות לחישוב נכסים משוקללי סיכון בשל חשיפות למניות שאינן מוחזקות בתיק למסחר: גישה מבוססת שוק וגישת PD/LGD. סעיף זה לא חל על החזקת מניות לא מהותית, כמוגדר בסעיף 358, הכפופים לדרישות ההונית הנדרשות לפי הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).

342. תאגידים בנקאיים חייבים לשמור על עקביות בבחירתם, ובפרט עליהם להימנע מבחירה על פי שיקולים של ארביטראז' פיקוחי.

(i) גישה מבוססת שוק

343. על פי הגישה מבוססת השוק, תאגידים בנקאיים רשאים לחשב את דרישות ההון המזעריות שלהם כנגד החזקת מניות בתיק הבנקאי באמצעות אחת משתי שיטות נפרדות ומובחנות או בשתייהן גם יחד: גישה פשוטה למשקל סיכון או שיטת מודלים פנימיים. השיטה שבה התאגיד הבנקאי ישתמש תתאים לגודל ולמורכבות של החזקת המניות שלו, ותתאים לגודלו ולמורכבות פעילותו הכוללת. המפקח עשוי לדרוש מתאגיד בנקאי להשתמש בשיטה מסוימת בהתבסס על נסיבותיו הפרטניות של אותו תאגיד בנקאי.

גישה פשוטה לשקלול סיכון

344. לפי הגישה הפשוטה למשקל סיכון, ייוחס משקל סיכון של 300% להחזקת מניות סחירות ומשקל סיכון של 400% לכל החזקה אחרת של מניות. החזקה סחירה מוגדרת כנייר ערך מנייתי הנסחר בבורסה מוכרת למסחר בניירות ערך, כמוגדר בסעיף 146א להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

345. מותר לקזז פוזיציות מזומנים בחסר (Short) ומכשירים פיננסיים נגזרים המוחזקים בתיק הבנקאי כנגד פוזיציות ביתר (Long) באותן מניות ספציפיות, כל עוד מכשירים אלה יועדו במפורש כגידורים/הגנות של החזקת מניות ספציפיות וכן, יתרת התקופה לפירעון שלהם היא לפחות שנה אחת. פוזיציות בחסר אחרות יטופלו כאילו הן פוזיציות ביתר, דהיינו משקל הסיכון המתאים יוחל על הערך המוחלט של כל פוזיציה. עבור פוזיציות בהן קיימת אי התאמת תקופות פירעון, יש להשתמש בשיטה הנהוגה בחשיפות לתאגיד.

שיטת מודלים פנימיים

346. תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת ה- IRB רשאים, או עשויים להידרש על ידי המפקח, להשתמש במודלים פנימיים למדידת סיכון כדי לחשב את דרישת ההון המבוססת-סיכון. בהתאם לשיטה זו, תאגידים בנקאיים חייבים להחזיק ברשותם הון בערך השווה להפסד הפוטנציאלי בגין החזקת המניות שלהם, הנגזר ממודלים פנימיים של VaR, בכפוף לרווח בר-

סמך של 99% בהתפלגות חד-זנבית של ההפרש בין תשואות רבעוניות ובין שיעור ריבית חסר סיכון מתאים, המחושב למשך תקופת מדגם ארוכת טווח. דרישת ההון תשולב בתוך יחס ההון לסיכון של התאגיד הבנקאי, באמצעות החישוב של נכסים משוקללים בסיכון.

347. משקל הסיכון המשמש לשם המרת החזקות מניות לנכסים משוקללים בסיכון, יחושב על ידי הכפלת דרישת ההון שהתקבלה ב- 12.5 (דהיינו, ההופכי של דרישת ההון המזערית המבוססת-סיכון של 8%). דרישות ההון המחושבות לפי שיטת המודלים הפנימיים, לא תפחתנה מדרישות ההון שהיו מתקבלות על פי השיטה הפשוטה למשקל סיכון, תוך שימוש במשקל סיכון של 200% להחזקת מניות סחירות ובמשקל סיכון של 300% לכל החזקות המניות האחרות. הקצאות הוניות מזעריות אלו יחושבו בנפרד באמצעות השיטה של הגישה הפשוטה למשקל סיכון. יתרה מזאת, משקלי הסיכון המזעריים, כאמור לעיל, יחולו ברמת החשיפה הבודדת ולא ברמת התיק.

348. בנסיבות המצדיקות זאת, תאגיד בנקאי רשאי להשתמש בגישות שונות מבוססות שוק, המתאימות לתיקים שונים וזאת, בהתבסס על שיקולים ראויים ובמקרים בהם התאגיד הבנקאי עצמו משתמש בגישות השונות לצרכיו הפנימיים.

349. תאגידים בנקאיים רשאים להכיר בערבויות, אך לא בביטחונו שהתקבלו בגין פוזיציות מניות שבהן דרישת ההון נקבעת באמצעות שימוש בגישה מבוססת שוק.

(ii) גישת PD/LGD

350. דרישות הסף והמתודולוגיה העומדת מאחורי גישת ה- PD/LGD עבור חשיפות למניות (לרבות מניות של תאגידים הנכללים בסיווג של נכסים קמעוניים) זהות לאלה של גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית (FIRB) במקרה של חשיפות לתאגיד, בכפוף להנחיות הבאות⁸⁰:

- אמידת PD של תאגיד, במצב שבו התאגיד הבנקאי מחזיק בפוזיצית המניות שלו, חייבת למלא אחר אותן הדרישות החלות על אמידת PD של תאגיד, כאשר התאגיד הבנקאי מחזיק בחוב שלו⁸¹. אם התאגיד הבנקאי אינו מחזיק בחוב של התאגיד שבמניותיו הוא השקיע ואין ברשותו מידע מספק על מצב התאגיד לצורך שימוש בפועל בהגדרת הכשל שחלה במקרה זה, אולם הוא עומד ביתר התקנים, יש להחיל מקדם תקנון של 1.5 למשקלי הסיכון הנגזרים מפונקציית משקל הסיכון של התאגיד, בהינתן ה- PD שקבע התאגיד הבנקאי. לעומת זאת, אם החזקות המניות של תאגיד בנקאי מהותיות, והוא רשאי להשתמש בגישת PD/LGD למטרות פיקוחיות אך הוא טרם מילא אחר התקנים הרלוונטיים, תחול הגישה הפשוטה לשקלול סיכון לפי הגישה מבוססת השוק.
- לצורך שקלול סיכון בחשיפות למניות, ההנחה היא שה- LGD הוא 90%.

⁸⁰ לא קיימת גישה מתקדמת עבור חשיפות למניות, תחת ההנחה שה- LGD עומד על 90%.

⁸¹ למעשה, אם קיימת גם חשיפה למניות וגם חשיפה אשראי לפי גישת ה- IRB לאותו צד נגדי, כשל של החשיפה לאשראי יגרום, בו זמנית, למצב של כשל בחשיפת המניות למטרות של הון פיקוחי.

- למטרות אלו, משקל הסיכון כפוף להתאמת מועד הפירעון של חמש שנים, בין אם התאגיד הבנקאי משתמש בגישה המפורשת לפירעון במקומות אחרים בתיק ה- IRB שלו ובין אם לאו.

351. לפי גישת PD/LGD, יחולו משקלי סיכון מזעריים כמפורט בסעיפים 352 ו- 353. כאשר הסכום של ההפסד הבלתי צפוי וההפסד הצפוי, הקשורים לחשיפה למניות, מביא לידי דרישת הון פחותה מזו שהיתה נדרשת ביישום אחד ממשקלי הסיכון המזעריים, חובה להשתמש במשקלי הסיכון המזעריים. כלומר, יש להחיל את משקלי הסיכון המזעריים במקרה שבו משקלי הסיכון (שחושבו על פי סעיף 350) בתוספת ההפסד הצפוי הקשור לחשיפה למניות מוכפל ב- 12.5, קטנים ממשקלי הסיכון המזעריים הרלוונטיים.

352. על סוגי המניות הבאים יחול משקל סיכון מזערי של 100%, כל עוד התיק מנוהל לפי המפורט להלן:

- כאשר ההשקעה במניות סחירות היא חלק מקשר ארוך טווח עם הלקוח, לא קיימת ציפייה למימוש רווחי הון בטווח הקצר, ובטווח הארוך לא קיימת ציפייה לרווחי הון (מעבר לקו המגמה). צפוי, כי כמעט בכל המקרים, יהיו לתאגיד הבנקאי יחסי מלווה ו/או יחסי בנקאות כללית עם התאגיד שהשקיע בו כך שתהיה לו הערכה זמינה של הסתברות לכשל שלו. לאור אופיין ארוך הטווח, קביעת תקופת החזקה הולמת להשקעות מסוג זה מחייבת עיון קפדני. ככלל, מצופה שהתאגיד הבנקאי יחזיק במניות אלו במשך תקופה ארוכה (חמש שנים לכל הפחות).
- מניות לא סחירות, שבהן תשואות ההשקעה מבוססות על תזרימי מזומנים רגילים ותקופתיים שאינם מרווחי הון, ואין ציפייה לרווחי הון עתידיים (מעבר לקו המגמה) או למימוש רווח קיים כלשהו.

353. לכל יתר הפוזיציות של המניות, לרבות פוזיציות בחסר נטו (כמוגדר בסעיף 345), דרישות ההון המחושבות לפי גישת PD/LGD לא תפחתנה מדרישות ההון שהיו מחושבות לפי הגישה הפשוטה למשקל סיכון, תוך שימוש במשקל סיכון של 200% להחזקת מניות סחירות ומשקל סיכון של 300% לכל ההחזקות של המניות האחרות.

354. משקל הסיכון המרבי בגישת PD/LGD עבור חשיפות למניות הוא 1,250%. ניתן להחיל את משקל הסיכון המרבי אם סכומם של משקלי הסיכון שחושבו על פי סעיף 350 בתוספת ההפסד הצפוי המשוך לחשיפה למניות, מוכפל ב- 12.5, גבוה ממשקל סיכון של 1,250%.

355. הגידור של חשיפות למניות לפי גישת PD/LGD, בדומה למקרה של חשיפות לתאגיד, כפוף לכך שה- LGD של החשיפה לספק הגידור הנו 90%. למטרות אלה, פוזיציות מניות תטופלנה כאילו מועד הפירעון שלהן הוא כעבור חמש שנים.

(iii) חריגים לגישה מבוססת השוק ולגישת ה- PD/LGD

356-357. בטל.

358. תאגיד בנקאי המיישם את גישת ה-IRB, רשאי שלא לכלול חשיפות למניות בטיפול על פי גישת IRB, בהתבסס על מהותיות. חשיפות למניות של התאגיד הבנקאי נחשבות מהותיות אם ערכן המצטבר, עלה בממוצע בשנה הקודמת על 10% מסך ההון הראשוני וההון המשני של התאגיד הבנקאי. סף מהותיות זה יורד ל- 5% מסך ההון הראשוני וההון המשני של התאגיד הבנקאי, אם תיק המניות כולל פחות מ- 10 החזקות בודדות.

2. רכיבי סיכון

359. ככלל, המדידה של חשיפה למניות, עליה מבוססת דרישת ההון, מתבצעת לפי הערך המוצג בדוחות הכספיים, אשר בהתאם לשיטות החשבונאיות והפיקוחיות המקובלות, עשוי לכלול רווחי שערוך שלא מומשו. לפיכך, לדוגמה, מדידות של חשיפה למניות תהיינה:

- עבור השקעות הנמדדות לפי שווי הון, כאשר השינויים בשווי ההון נזקפים ישירות לדוח רווח והפסד, החשיפה תהיה שווה לשווי ההון המוצג במאזן.
- לגבי השקעות הנמדדות לפי שווי הון, כאשר השינויים בשווי ההון אינם נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נזקפים לאחר השפעת המס לקרן הון, החשיפה תהיה שווה לשווי ההון המוצג במאזן.
- לגבי השקעות הנמדדות לפי עלות, או לפי הנמוך מבין העלות או שווי השוק, החשיפה תהיה שווה לעלות או לשווי השוק המוצג במאזן⁸².

360. החזקות בקרנות הכוללות השקעות במניות והשקעות אחרות שאינן מניות תטופלנה באחד משני האופנים, בצורה עקבית: כהשקעה יחידה המבוססת על רוב החזקות הקרן, או במקרים שבהם הדבר אפשרי, כהשקעות נפרדות ומובחנות בהחזקות המרכיבות את הקרן בהתבסס על גישת הרמת המסך.

361. כאשר ידועה רק מדיניות ההשקעה של הקרן, עדיין ניתן לטפל בקרן כהשקעה יחידה. למטרה זו, מניחים כי הקרן משקיעה תחילה, עד למידה המרבית המותרת על פי מדיניותה, בסוגי נכסים להם מייחסים את דרישת ההון הגבוהה ביותר, ולאחר מכן ממשיכה להשקיע בסדר יורד של דרישות הון עד שמושגת רמת ההשקעה המרבית. אותה גישה יכולה לשמש גם לפי גישת הרמת המסך, אולם רק במקרים שבהם התאגיד הבנקאי דירג את כל מרכיביה הפוטנציאליים של קרן זו.

ו. כללים לטיפול בתיקי חייבים שנרכשו

⁸² הנחיה זו אינה משפיעה על גובה הניכוי, הקיים בשיעור 45% מהרווחים הבלתי ממומשים לרובד המשני, בהתאם להנחיות ועדת באזל מ-1988 (1988 Accord).

362. פרק זה מציג את השיטה לחישוב דרישות ההון כנגד הפסדים בלתי צפויים (UL) בתיקי חייבים שנרכשו. לנכסים מסוג זה, קיימות הקצאות הוניות לצורכי IRB הן בגין סיכון לכשל והן בגין סיכון לדילול (dilution risk). פרק 1.1 דן בחישוב שקלול הסיכונים לנכסים בגין הסיכון של כשל. פרק 2.1 דן בחישוב שקלול הסיכונים לנכסים בגין הסיכון לדילול. השיטה לחישוב הפסדים צפויים, ולקביעת ההפרש בינם לבין ההפרשה לחובות מסופקים, מתוארת בפרק ז'.

1. שקלול נכסי סיכון בגין הסיכון לכשל

363. עבור תיקי חייבים השייכים באופן חד משמעי לסוג נכסים אחד, יעשה שקלול הסיכונים לצורך ה IRB בגין הסיכון לכשל על פי פונקצית משקל הסיכון החלה על סוג החשיפה המסוים, כל עוד מסוגל התאגיד הבנקאי לעמוד בתקנים המכשירים אותו לפעול על פי אותה פונקציה מסוימת של משקל סיכון. לדוגמה, אם התאגיד הבנקאי אינו מסוגל לעמוד בתקנים החלים על חשיפות קמעונאיות מתחדשות כשירות (כמוגדר בסעיף 234), עליו להשתמש בנוסחת משקל הסיכון של חשיפות קמעונאיות אחרות. במקרה של מאגרים מעורבים (hybrid pool) המכילים צירוף של סוגי חשיפה שונים, אם התאגיד הבנקאי הרוכש אינו מסוגל להפריד בין החשיפות לפי סוגן, עליו להשתמש בפונקצית משקל סיכון שתניב את דרישת ההון הגבוהה ביותר לסוגי החשיפות שבמאגר תיקי החייבים.

(i) תיקי חייבים קמעונאיים שנרכשו

364. בהתייחס לתיקי חייבים קמעונאיים שנרכשו חייב התאגיד הבנקאי לעמוד בתקנים של כימות הסיכון החלים על חשיפות קמעונאיות, אולם הוא רשאי להשתמש בנתוני עזר חיצוניים או פנימיים על מנת לאמוד את ערכי ה-PD וה-LGD. אומדן ה-PD וה-LGD (או EL) עבור תיקי החייבים יחושב על בסיס עצמאי - בלא התחשבות בהנחת זכות חזרה או בערבויות מהמוכר או מצדדים אחרים.

(ii) תיקי חייבים תאגידיים שנרכשו

365. בהתייחס לתיקי חייבים תאגידיים שנרכשו, התאגיד הבנקאי הרוכש צריך לעמוד בתקנים הקיימים לכימות רכיבי הסיכון לצורכי IRB על פי גישת 'מטה-מעלה'. אולם, לגבי תיקי חייבים תאגידיים כשירים שנרכשו ובכפוף להיתר מהפיקוח על הבנקים, רשאי התאגיד הבנקאי להשתמש בנוהל הבא, מסוג 'מעלה-מטה', לחישוב משקלי הסיכון בגין הסיכון לכשל:

- התאגיד הבנקאי הרוכש יאמוד את ההפסד הצפוי של המאגר לשנה אחת בגין הסיכון לכשל, מבוסס כאחוז מסכום החשיפה (סכום ה-EAD הכולל שמגיע לתאגיד הבנקאי מכל בעלי החוב במאגר תיקי החייבים). הערכת ההפסד הצפוי תחושב עבור תיקי החייבים על בסיס עצמאי; דהיינו, ללא התחשבות בהנחת זכות חזרה או ערבויות מהמוכר או מצדדים אחרים. הטיפול במקרה של זכות חזרה או ערבויות המכסות סיכון לכשל (ו/או סיכון לדילול) נידון בנפרד בהמשך.

- בהיתן אמידת ההפסדים הצפויים של המאגר בגין כשל, משקל הסיכון עבור הסיכון לכשל ייקבע באמצעות פונקצית משקל הסיכון לחשיפות לתאגיד⁸³. כפי שמתואר להלן, החישוב המדויק של משקל הסיכון עבור סיכון לכשל תלוי ביכולתו של התאגיד הבנקאי לפרק את ההפסד הצפוי לרכיבי PD ו-LGD בצורה אמינה. תאגידים בנקאיים יורשו להשתמש בנתונים חיצוניים ופנימיים לאמידת ערכי PD ו-LGD. אולם, הגישה המתקדמת לא תעמוד לרשותם של תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הבסיסית להערכת חשיפות לתאגיד.

טיפול לפי ה-FIRB

366. אם לתאגיד הבנקאי הרוכש אין אפשרות לפרק את ההפסד הצפוי לרכיבי ה-PD וה-LGD בצורה אמינה, ייקבע משקל הסיכון על ידי פונקצית משקל הסיכון לתאגיד בהתאם להוראות הבאות: אם התאגיד הבנקאי יוכיח כי החשיפות הן אך ורק חובות בכירים ללווים תאגידים, יותר לו להשתמש ב-LGD בשיעור 45%. ה-PD יחושב על ידי חלוקת ההפסד הצפוי תוך שימוש ב-LGD זה. ה-EAD יחושב כסכום יתרת החוב פחות ההקצאה ההונית בגין סיכון הדילול לפני הפחתת סיכון האשראי. אחרת, ה-PD יהיה אומדן התאגיד הבנקאי להפסד הצפוי; ה-LGD יהיה 100%; וה-EAD הוא סכום יתרת החוב, פחות ההקצאה ההונית בגין סיכון הדילול לפני הפחתת סיכון האשראי. EAD עבור רכישת עסקת אשראי (facility) מתחדשת הוא הסכום הנוכחי של החייבים שנרכשו ועוד 75% מכל התקשרויות הבלתי מנוצלות שנרכשו, פחות ההקצאה ההונית בגין סיכון הדילול לפני הפחתת סיכון האשראי. אם התאגיד הבנקאי הרוכש יכול לאמוד את ה-PD בצורה אמינה, ייקבע משקל הסיכון על ידי פונקצית משקל הסיכון לתאגיד בהתאם להוראות עבור M, LGD, והטיפול בערבויות תחת הגישה הבסיסית, כמפורט בסעיפים 287 עד 296, 299 עד 300 ו-318.

טיפול לפי גישת ה-AIRB

367. אם התאגיד הבנקאי הרוכש מסוגל לאמוד בצורה אמינה את הממוצע המשוקלל על פי כשל (default-weighted) של שיעורי ההפסד על פני מקרי כשל של המאגר (כמפורט בסעיף 468) או את ה-PD הממוצע, הוא רשאי לאמוד את המשתנה האחר בהתבסס על אומדן של שיעור ההפסד הצפוי בטווח הארוך. התאגיד הבנקאי יכול (i) להסיק מתוך אומדן נאות של ה-PD מהו הממוצע המשוקלל של שיעורי ההפסד על פני מקרי הכשל בטווח הארוך, או (ii) להשתמש בממוצע המשוקלל של שיעורי ההפסד על פני מקרי הכשל בטווח הארוך כדי להסיק מהו ה-PD הנאות. בכל אחד מהמקרים, חשוב להכיר בכך שה-LGD המשמש לחישוב דרישת ההון לפי גישת IRB לתיקי חייבים שנרכשו, אינו יכול להיות קטן מהממוצע המשוקלל של שיעורי ההפסד על פני מקרי הכשל בטווח הארוך והוא חייב גם להיות עקבי עם העקרונות המוגדרים בסעיף 468. משקל הסיכון לתיקי החייבים שנרכשו ייקבע תוך שימוש באומדני ה-PD וה-

⁸³ ההתאמה לגודל התאגיד לעסקים קטנים ובינוניים, כמוגדר בסעיף 273, תהיה הממוצע המשוקלל לחשיפה בודדת במאגר תיקי חייבים תאגידים שנרכשו. אם אין בידי התאגיד הבנקאי את המידע הדרוש לחישוב גודלו הממוצע של המאגר, ההתאמה לגודל התאגיד לא תחול.

LGD של התאגיד הבנקאי כתשומות בפונקציה משקל הסיכון לתאגיד. בדומה לטיפול לפי גישת הדירוגים הפנימיים הבסיסית (FIRB), EAD יהיה סכום יתרת החוב, פחות ההקצאה ההונית בגין סיכון הדילול ($K_{dilution}$) לפני הפחתת סיכון האשראי. ה-EAD עבור רכישת עסקת אשראי (facility) מתחדשת הוא הסכום הנוכחי של תיקי חייבים שנרכשו ועוד 75% מכל התקשרויות בלתי מנוצלות שנרכשו, פחות ההקצאה ההונית בגין סיכון הדילול ($K_{dilution}$) לפני הפחתת סיכון האשראי. תאגידים בנקאיים המיישמים גישת הדירוגים הפנימיים המתקדמת (AIRB) לא יורשו להשתמש באומדני EAD פנימיים להתקשרויות בלתי מנוצלות שנרכשו.

368. עבור יתרות מנוצלות, M יהיה שווה לממוצע משוקלל של מועד הפירעון האפקטיבי של החשיפות במאגר (כמוגדר בסעיפים 320 עד 324). אותו הערך של M ישמש גם ליתרות לא מנוצלות בעסקת האשראי (facility), כל עוד רכישת עסקת האשראי (facility) כוללת התניות אפקטיביות, שפי פירעון מוקדם (early amortisation triggers), או מאפיינים אחרים המגנים על התאגיד הבנקאי הרוכש מפני הידרדרות משמעותית באיכות תיקי החייבים העתידי שהוא נדרש לרכוש בהתאם לתנאי עסקת האשראי (facility). בהיעדר הגנות אפקטיביות כאלו, יחושב ה-M עבור יתרות חוץ מאזוניות כסכום של (א) תיק החייבים הפוטנציאלי בעל התאריך המרוחק ביותר לפי הסכם הרכישה, ושל (ב) יתרת התקופה לפירעון של עסקת האשראי (facility) שנרכשת.

2. שקלול נכסי סיכון בגין סיכון לדילול

369. דילול מתייחס לאפשרות שסכום החייבים יופחת בדרך של זיכויים במזומן או לא במזומן אל בעל חוב שלו⁸⁴. עבור חייבים תאגידיים או קמעונאיים יטופל הסיכון לדילול בדרך הבאה, אלא אם התאגיד הבנקאי הרוכש יוכיח למפקח שסיכון הדילול עבורו אינו מהותי: ברמת כלל המאגר (גישת מעלה-מטה) או ברמה של חייבים יחידים המרכיבים את המאגר (גישת מטה-מעלה), יאמוד התאגיד הבנקאי הרוכש את ההפסד הצפוי לשנה אחת בגין סיכון הדילול, המבוטא כאחוז מתוך סכום החייבים. לצורך אמידת ההפסד הצפוי, יותר לתאגיד הבנקאי להשתמש בנתונים פנימיים וחיצוניים. בדומה לטיפול בסיכון לכשל, יחושב אומדן זה על בסיס עצמאי; דהיינו, תחת ההנחה של היעדר זכות חזרה או תמיכה אחרת מהמוכר או מערבים מצד שלישי. למטרת חישוב משקל הסיכון עבור סיכון הדילול, יש להשתמש בפונקציה משקל הסיכון לתאגיד, לפי ההגדרות הבאות: ה-PD ייקבע כך שהוא שווה להפסד הצפוי הנאמד, וה-LGD יהיה 100%. בעת קביעת דרישת ההון בקשר לסיכון הדילול, יוחל טיפול נאות לגבי מועד הפירעון. אם התאגיד הבנקאי יוכיח למפקח שהסיכון לדילול מנוטר באופן נאות ומנוהל כך שהוא צפוי להיפתר בתוך שנה אחת, יתיר המפקח לתאגיד הבנקאי להחיל מועד פירעון של שנה אחת.

⁸⁴ בין הדוגמאות: קיזוזים או הפרשות שנובעים מהחזרת סחורות שנמכרו, מחלוקות בנוגע לאיכות המוצר, חובות אפשריים של הלווה לחייב, וכל תשלום או הנחות לעידוד הקנייה המוצעות על ידי הלווה (כגון אשראי על תשלום במזומן בתוך 30 יום).

370. התאגיד הבנקאי יישם טיפול זה בין אם החייבים האמורים משתייכים לחשיפות לתאגיד או לחשיפות קמעונאיות, ובין אם משקלי הסיכון עבור הסיכון לכשל מחושבים לפי טיפול הרגיל של גישת IRB, או במקרה של חייבים תאגידיים, לפי גישת מעלה-מטה המתוארת לעיל.

3. הטיפול בהנחות במחיר הרכישה לתיקי חייבים

371. מחיר הרכישה של תיקי חייבים משקף במקרים רבים ניכיון (שאיננו מושג הניכיון המוגדר בסעיפים 308 ו-334), המספק הגנה מפני הפסד ראשוני מסוג הפסדים בגין כשל, הפסדי דילול, או שניהם (ראו סעיף 629 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205). עד שחלק מהנחת מחיר הרכישה יוחזר למוכר, יטופל הסכום שהנו בר החזר כהגנת הפסד ראשון במסגרת האיגוח לפי גישת ה-IRB (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205).

372. כאשר ביטחונות או ערבויות חלקיות שנתקבלו כנגד תיקי החייבים מספקים הגנת הפסד ראשון (להלן בסעיף זה: "מפחיתי סיכון"), ומפחיתי סיכון אלו מכסים הפסדים בגין כשל, הפסדי דילול, או שניהם, ניתן לטפל גם בהם כהגנת הפסד ראשון בהתאם למסגרת האיגוח בגישת ה-IRB (ראו סעיף 629 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205). כאשר אותו מפחית סיכון מכסה הן את הסיכון לכשל והן את הסיכון לדילול, תאגידים בנקאיים המשתמשים בנוסחה הפיקוחית וקיימת ברשותם היכולת לחשב LGD משוקלל לחשיפות, הם מחויבים לעשות כן כמוגדר בסעיף 634 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

4. הכרה בהפחתות סיכון אשראי

373. לרוב, ההכרה בהפחתות סיכון אשראי תיעשה במסגרת שפורטה בסעיפים 300 עד 307⁸⁵. בפרט, ערבות שניתנה על ידי המוכר או על ידי צד שלישי תטופל בהתאם לכללי IRB הקיימים בנוגע לערבים, בין אם הערבות מכסה את הסיכון לכשל או את הסיכון לדילול, או את שניהם יחד.

- אם הערבות מכסה הן את הסיכון לכשל והן את הסיכון לדילול של המאגר, יעשה התאגיד הבנקאי שימוש במשקל הסיכון עבור חשיפה לערב במקום במשקל הסיכון הכולל של המאגר בגין סיכונים כשל ודילול.

- אם הערבות מכסה רק את הסיכון לכשל או את הסיכון לדילול, אך לא את שניהם, יעשה התאגיד הבנקאי שימוש במשקל הסיכון לחשיפה לערב במקום במשקל הסיכון של המאגר, עבור מרכיב הסיכון המתאים (כשל או דילול). לאחר מכן תתווסף דרישת ההון בגין המרכיב האחר.

- אם הערבות מכסה רק חלק מהסיכון לכשל ו/או מהסיכון לדילול, החלק בסיכון לכשל או בסיכון לדילול שאינו מכוסה יטופל בהתאם לכללי CRM המתייחסים לכיסוי חלקי או

רובדי (דהיינו, משקלי הסיכון של רכיבי הסיכון שאינם מכוסים יתווספו למשקלי הסיכון של רכיבי הסיכון המכוסים).

373(ii). אם נרכשה הגנה מפני סיכון לדילול, ונתמלאו תנאי הסעיפים 307(i) ו- 307(ii) רשאי התאגיד הבנקאי להשתמש במסגרת של כשל כפול לחישוב סכום שקלול הסיכונים לנכסים בגין סיכון לדילול. במקרה זה, יחולו סעיפים 284(i) עד 284(iii) כאשר ה- PDo יהיה שווה לאומדן ההפסד הצפוי, LGDg יהיה שווה ל- 100%, ומועד הפירעון האפקטיבי ייקבע בהתאם לאמור בסעיף 369.

ז. טיפול בהפסדים צפויים והכרה בהפרשות

374. פרק זה דן בשיטה שלפיה ניתן לכלול בהון הפיקוחי, או חובה לנכות ממנו, את ההפרש בין ההפרשות (כגון: הפרשות ספציפיות; הפרשות כלליות ספציפיות לתיק, כמו הפרשות לסיכון מדינה; או הפרשות כלליות) לבין ההפסדים הצפויים.

1. חישוב הפסדים צפויים

375. התאגיד הבנקאי יסכום את סכום ההפסדים הצפויים (EL), המוגדר כמכפלה של שיעור ההפסד הצפוי (ב- EAD) המיוחס לחשיפותיו (לא כולל את סכום ההפסד הצפוי המשוך לחשיפות למניות תחת גישת PD/LGD וחשיפות איגוח) כדי לקבל את הסכום הכולל של ההפסדים הצפויים. בזמן שסכום ההפסד הצפוי מחשיפה למניות בגישת PD/LGD אינו נכלל בסכום ההפסד הצפוי הכולל, על חשיפות אלו חלים סעיפים 376 ו- 386. הטיפול בהפסד הצפוי בגין חשיפות איגוח מתואר בסעיף 563 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205.

(i) הפסד צפוי בחשיפות שאינן הלוואות מיוחדות (SL) הכפופות לקריטריון שיבוץ פיקוחי

376. תאגידים בנקאיים נדרשים לחשב הפסד צפוי כמכפלה של PD ב- LGD עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות, לבנק ובגין חשיפות קמעונאיות, שאינן בכשל וגם אינן מטופלות כחשיפות מגודרות בהתאם לטיפול בכשל כפול. עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק ובגין חשיפות קמעונאיות, שהנן במצב של כשל, על התאגידים הבנקאיים להשתמש בהערכותיהם הטובות ביותר להפסד הצפוי כמוגדר בסעיף 471. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הבסיסית חייבים להשתמש ב- LGD הפיקוחי. באשר לחשיפות להלוואות מיוחדות (SL) הכפופות לקריטריון שיבוץ פיקוחי יחושב ההפסד הצפוי (EL) כפי שמתואר בסעיפים 377 ו- 378. באשר לחשיפה למניות הכפופות לגישת PD/LGD, יחושב ההפסד הצפוי (EL) כמכפלה של PD ב- LGD, אלא אם כן חלים הסעיפים 351 עד 354. חשיפות איגוח אינן תורמות לסכום ההפסדים הצפויים, כמתואר בסעיף 563 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205. לכל יתר החשיפות, ובכלל זה חשיפות מגודרות לפי טיפול כשל כפול, ההפסד הצפוי (EL) שווה לאפס.

(ii) הפסד צפוי לחשיפות להלוואות מיוחדות (SL) הכפופות לקריטריון שיבוץ פיקוחי

377. באשר לחשיפות ל-SL הכפופות לקריטריון שיבוץ פיקוחי, ייקבע סכום ההפסד הצפוי (EL) על ידי הכפלת 8% בנכסים משוקללים בסיכון שהתקבלו ממשקלי הסיכון המתאימים, כמפורט להלן, כפול EAD.

קטגוריות פיקוחיות ומשקלי סיכון של הפסד צפוי (EL) עבור חשיפות אחרות להלוואות מיוחדות (SL) 378. משקלי הסיכון עבור SL, שאינם נדלן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה (HVCRE), יהיו כדלקמן:

חזק	טוב	משביע רצון	חלש	כשל
5%	10%	35%	100%	625%

כאשר תאגידים בנקאיים מפחיתים את משקל הסיכון של הקטגוריות "חזק" ו-"טוב" ל-50% ו-70% בהתאמה, בהינתן שיתרת התקופה לפירעון קצרה משנתיים וחצי, בהתאם לאמור בסעיף 277, משקל הסיכון המתאים ל-EL יהיה 0% לחשיפות בקטגוריה "חזק", ו-5% לחשיפות בקטגוריה "טוב".

קטגוריות פיקוחיות ומשקלי סיכון של הפסד צפוי (EL) עבור נדלן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה (HVCRE) 379. משקלי הסיכון עבור HVCRE הן כדלקמן:

חזק	טוב	משביע רצון	חלש	כשל
5%	5%	35%	100%	625%

למרות שהותר לתאגידים בנקאיים להקצות משקלי סיכון מועדפים עבור חשיפות ל-HVCRE המתאימים לקטגוריות "חזק" ו-"טוב", כמפורט בסעיף 282, משקל הסיכון המתאים ל-EL יישאר 5% הן לחשיפות בקטגוריה "חזק" והן לחשיפות בקטגוריה "טוב".

2. חישוב הפרשות

(i) חשיפות הכפופות לגישת IRB

380. סך ההפרשות הכשירות מוגדר כסכום כל ההפרשות (כגון הפרשות ספציפיות, מחיקות חלקיות, הפרשות כלליות ספציפיות לתיק כמו הפרשות לסיכון בגין מדינה או הפרשות כלליות), המיוחסות לחשיפות המטופלות לפי גישת ה-IRB. בנוסף, סך ההפרשות הכשירות עשוי לכלול הפחתות ערך (discounts) כלשהן על נכסים הנמצאים בכשל. הפרשות ספציפיות שהוקצו כנגד חשיפה למניות וחשיפות איגוח, לא תכללנה בסך ההפרשות הכשירות.

(ii) חלקן של החשיפות הכפופות לגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) לסיכון אשראי

381. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) לחלק מחשיפותיהם לסיכונים אשראי על בסיס זמני (כמוגדר בסעיפים 257 ו-258), או על בסיס קבוע במקרה שהחשיפות הכפופות לגישה הסטנדרטית אינן מהותיות (סעיף 259), חייבים לקבוע מהו החלק מתוך ההפרשות הכלליות המיוחס לגישה הסטנדרטית ומהו החלק המיוחס לגישת IRB, בהתאם לשיטות המפורטות בסעיפים 382 ו-383.

382. ככלל, על התאגידים הבנקאיים לייחס את סך ההפרשות הכלליות על בסיס יחסי (פרו רטה) בהתאם לחלוקה הפרופורציונאלית בין נכסי אשראי ששוקללו לסיכונים על פי הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) ובין אלה ששוקללו על פי גישת ה-IRB. אולם, כאשר ישות משתמשת באופן בלעדי רק באחת הגישות לשקלול סיכונים של נכסי אשראי (דהיינו, הגישה הסטנדרטית או IRB), ניתן לייחס את ההפרשות הכלליות שנרשמו בספרי הישות על פי הגישה הסטנדרטית כחלק מהטיפול המתחייב מגישה זו. בדומה לכך, הפרשות כלליות שנרשמו בספרי הישות לפי גישת IRB, יש לייחס לכלל ההפרשות הכשירות כמוגדר בסעיף 380.

383. תאגידים בנקאיים העושים שימוש בשתי הגישות, הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) וגישת ה-IRB, יכולים להסתמך על השיטות הפנימיות שלהם להקצאת הפרשות כלליות בין שתי הגישות לצורך הכרה בהון, הגישה הסטנדרטית וגישת IRB, בכפוף לתנאים הבאים. ככלל, תאגידים בנקאיים מחויבים לבצע את החלוקה היחסית שנקבעה בסעיף 382. עם זאת, המפקח שומר לעצמו את הזכות לבחון על בסיס פרטני, אם קיימות נסיבות ייחודיות המצדיקות שימוש בשיטות הפנימיות של תאגיד בנקאי להקצאת הפרשות כלליות לצורך הכרה בהון בין שתי הגישות.

3. טיפול בהפסדים צפויים (EL) ובהפרשות

384. תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת IRB נדרשים להשוות את הסכום הכולל של סך ההפרשות הכשירות (כמוגדר בסעיף 380) לסכום הכולל של ההפסדים הצפויים (EL) כפי שחושב לפי גישת IRB (כמוגדר בסעיף 375). כאשר תאגיד בנקאי משתמש בשתי השיטות גם יחד, הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203) ו-IRB, במסגרת הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, הפרשות כלליות, כמוסבר בסעיפים 381 עד 383, יכולות להיכלל בהון רובד 2 עליון, כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202.

385. כאשר סכום ה-EL שחושב נמוך מסכום הפרשות התאגיד הבנקאי, המפקח יבחן אם ה-EL משקף באופן מלא את תנאי השוק שבו פועל התאגיד הבנקאי בטרם יתיר לכלול את ההפרש במסגרת ההון המשני. אם הפרשות ספציפיות חורגות מסכום ה-EL בגין נכסים הנמצאים במצב של כשל, תתבצע הערכה זו גם לפני שיותר לתאגיד הבנקאי להשתמש בהפרש לקיזוז סכום ה-EL על נכסים שאינם בכשל.

386. סכום ה-EL בגין חשיפה למניות על פי גישת PD/LGD, מנוכה בשיעור של 50% מהון רובד 1 ובשיעור של 50% מהון רובד 2. בחישוב ההפרשה ל-EL, לא יעשה שימוש בהפרשות או במחיקות בגין חשיפה למניות על פי גישת PD/LGD. הטיפול ב-EL ובהפרשות הקשורות לחשיפות איגוח מפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 205 בסעיף 563.

ח. דרישות הסף לגישת ה-IRB

387. פרק ח' מציג את דרישות הסף שבהן נדרש התאגיד הבנקאי לעמוד כדי להתחיל וליישם את גישה ה-IRB, ולאחר מכן ליישמה באופן שוטף. דרישות הסף מפורטות ב-12 חלקים העוסקים בנושאים הבאים: (א) הרכב דרישות הסף; (ב) הציות לדרישות הסף; (ג) תכנון מערכת הדירוג; (ד) תפעול מערכת דירוג הסיכונים; (ה) ממשל תאגידי ופיקוח; (ו) שימוש בדירוגים פנימיים; (ז) כימות סיכונים (risk quantification); (ח) תיקוף אומדנים פנימיים; (ט) אומדנים פיקוחיים של LGD ו-EAD; (י) דרישות לצורך הכרה בחכירה (שכירות); (יא) חישוב דרישת ההון לחשיפות למניות; וכן (יב) דרישות גילוי. ראוי לציין, כי דרישות הסף מתייחסות לכל קבוצות הנכסים. לפיכך, בהקשר של דרישת סף נתונה, עשוי הדיון להתייחס למספר קבוצות נכסים.

1. הרכב דרישות הסף

388. כדי שתאגיד בנקאי ימצא כשיר להשתמש בגישת ה-IRB, עליו להוכיח למפקח כי הוא עומד בדרישות סף מסוימות בתחילת יישום הגישה, ועל בסיס שוטף. רבות מן הדרישות הללו מנוסחות כמטרות שמערכות מאושרות לדירוג סיכונים של התאגיד הבנקאי חייבות למלא. ההתמקדות היא ביכולתו של התאגיד הבנקאי לדרג, לארגן ולכמת את הסיכונים באופן עקבי, אמין ותקף.

389. העיקרון העומד בבסיס דרישות אלו הוא שהמערכות והתהליכים לדירוג ולאמידת סיכונים יאפשרו: הערכה בעלת משמעות של מאפייני הלווה ושל מאפייני העסקה; הבחנה בעלת משמעות של הסיכון; ואומדנים כמותיים עקביים של הסיכון, בעלי רמת דיוק סבירה. יתרה מזאת, המערכות והתהליכים חייבים להיות עקביים עם השימוש הפנימי באומדנים הללו. המפקח מכיר בכך שההבדלים בשווקים, בשיטות הדירוג, במוצרים הבנקאיים ובניסיון המעשי, מחייבים את התאגידים הבנקאיים ואת המפקח להתאים את הנהלים התפעוליים לנסיבותיהם המיוחדות. אין בכוונתו של המפקח להכתיב את האופן או את הפרטים התפעוליים של המדיניות והנהלים לניהול סיכונים של התאגידים הבנקאיים.

390. דרישות הסף המפורטות בהוראה זו חלות על כל קבוצות הנכסים, אלא אם צוין אחרת. התקנים בנוגע להליך הקצאת חשיפות לקטגוריות דירוגי לווה, או לקטגוריות דירוגי עסקאות אשראי (facility grades), (והפיקוח, התיקוף וכד' הנלווים לכך) חלים באותה המידה גם על הליך הקצאת חשיפות קמעונאיות למאגרים של חשיפות הומוגניות, אלא אם צוין אחרת.

391. דרישות הסף המפורטות במסמך זה חלות הן על הגישה הבסיסית והן על הגישה המתקדמת, אלא אם צוין אחרת. ככלל, כל התאגידים הבנקאיים המיישמים את גישת ה- IRB חייבים להפיק אומדנים משלהם ל- PD⁸⁶ ולדבוק בדרישות הכלליות בנוגע לתכנון מערכת הדירוג, לתפעול, לבקורות, ולמשל התאגידי, וכן לדרישות המחייבות בנוגע להערכה ולתיקוף של מדידות ה- PD. תאגידים בנקאיים המבקשים להשתמש באומדנים עצמיים של LGD ו- EAD חייבים לעמוד גם בדרישות הסף הנוספות בנוגע לגורמי סיכון אלו, הכלולות בסעיפים 468 עד 489.

2. ציות לדרישות הסף

392. כדי שתאגיד בנקאי יהיה כשיר ליישם את גישת ה- IRB, עליו להוכיח למפקח כי הוא עומד בדרישות ה- IRB המופיעות במסמך זה, בתחילת יישום הגישה, ועל בסיס שוטף. בנוסף, הניהול הכולל של סיכוני אשראי בתאגיד הבנקאי צריך להיות עקבי עם הקווים המנחים שהמפקח מפרסם, המתפתחים לפרקטיקה סדורה.

393. תתכנה נסיבות בהן תאגיד בנקאי אינו מציית באופן מלא לכל דרישות הסף. במקרים אלה, על התאגיד הבנקאי להכין תכנית לחזרה מהירה לציות לדרישות ולפנות לקבלת אישור המפקח, או לחילופין, עליו להוכיח כי השפעת אי הציות אינה מהותית במונחי הסיכון לתאגיד. במקרה שהתאגיד הבנקאי לא יגיש תכנית שתתקבל על ידי המפקח, או לא יישם את התכנית באופן משביע רצון, או לא יוכיח חוסר מהותיות, ייאלץ המפקח לשקול מחדש את כשירותו של התאגיד הבנקאי ליישום גישת ה- IRB. בנוסף, לכל אורך התקופה בה התאגיד הבנקאי אינו מציית לדרישות הסף, ישקול המפקח להטיל על התאגיד הבנקאי דרישה להחזיק הון נוסף, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (תהליך הסקירה הפיקוחי), או ינקוט פעולה פיקוחית אחרת.

⁸⁶ התאגידים הבנקאיים אינם נדרשים להעריך אומדני PD עצמיים לחשיפות מסוימות למניות ולחשיפות מסוימות הכלולות בקבוצת המשנה של הלוואות מיוחדות (SL).

3. תכנון מערכת הדירוג

394. המונח "מערכת דירוג" (rating system) כולל את כל השיטות, התהליכים, הבקורות, איסוף הנתונים ומערכות המחשוב (IT systems), התומכים בהערכת סיכונים אשראי, בהקצאת דירוגי סיכון פנימיים ובכימות של אומדני כשל ואומדני הפסד.

395. לכל קבוצת נכסים, רשאי התאגיד הבנקאי להשתמש במתודולוגיות/מערכות דירוג מרובות. לדוגמה, תאגיד בנקאי יכול להשתמש במערכות דירוג המותאמות לתעשיות מסוימות או למגזרי שוק מסוימים (כגון "שוק בינוני" (middle market) או תאגידים "גדולים"). אם בחר התאגיד הבנקאי להשתמש במערכות דירוג מרובות, עליו לתעד את נימוקיו להקצאת לווה למערכת דירוג מסוימת, וליישם את הדירוג באופן שמשקף בצורה הטובה ביותר את רמת הסיכון של הלווה. תאגידים בנקאיים יימנעו מהקצאת לווים למערכות דירוג באופן בלתי נאות על מנת למזער את דרישות ההון הפיקוחי (דהיינו, "בחירה סלקטיבית" ("cherry-picking") באמצעות בחירת מערכת הדירוג). על התאגידים הבנקאיים להראות כי כל מערכת המשמשת ליישום גישת ה- IRB עומדת בדרישות הסף מראשית יישומה, ועל בסיס שוטף.

(i) ממדי הדירוג

תקנים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

396. על פי גישת ה- IRB, מערכת דירוג כשירה חייבת להיות בעלת שני מימדים נפרדים ומובחנים: (i) הסיכון לכשל של הלווה, (ii) מאפיינים ספציפיים לעסקה.

397. המימד הראשון חייב לטפל בסיכון לכשל של הלווה. חשיפות נפרדות לאותו הלווה חייבות להיות מוקצות לאותה קטגוריית דירוג, ללא התחשבות בהבדלים כלשהם בטיבה של כל עסקה ספציפית. לכלל זה שני חריגים. הראשון, במקרה של סיכון העברה למדינה (country transfer risk), תאגיד בנקאי עשוי להקצות דירוגים שונים ללווה בהתאם לסוג המטבע בו נקובה עסקת האשראי (facility), מטבע מקומי או מטבע זר. החריגה השנייה היא המקרה שבו הטיפול בערבויות המשויות לעסקת האשראי (facility) ישתקף בהתאמת הדירוג של הלווה. בכל אחד מן המקרים הללו, חשיפות נפרדות עשויות להביא לידי ריבוי דירוגים לאותו הלווה. מדיניות האשראי של התאגיד הבנקאי צריכה לתת ביטוי לקשר המתקיים בין דירוגים שונים של הלווה במונחי רמת הסיכון המשתמעת מכל דירוג. כאשר איכות האשראי מדרדרת, והדבר מתבטא בירידת דירוג, התאגיד הבנקאי חייב להתייחס לסיכון, וחייב להיות לכך ביטוי במדידת הסיכון. על התאגיד הבנקאי לנסח במדיניותו את הסיכון של כל דירוג הן על ידי תיאור ההסתברות של הסיכון לכשל, המאפיינת לווים המוקצים לדירוג זה, והן במונחי הקריטריונים המייחדים רמה זו של סיכון אשראי.

398. המימד השני צריך לשקף גורמים ספציפיים לעסקה, כגון ביטחונות, בכירות (seniority), סוג המוצר וכד'. תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת ה- FIRB יכולים למלא אחר דרישה זו

באמצעות קיומו של מימד עסקת האשראי (facility) אשר משקף גם מאפיינים של הלווה וגם של העסקה. לדוגמה, מימד דירוג המשקף את ההפסד הצפוי (EL) על ידי כך שהוא מאחד שיקולי איתנות פיננסית של הלווה (PD) ושיקולי חומרת הפסד (LGD). בדומה לכך, גם מערכת דירוג המשקפת את ה-LGD בלעדית תהיה כשירה לעניין זה. כאשר מימד דירוג משקף את ההפסד הצפוי ואינו מכמת את LGD בנפרד, יש להשתמש באומדנים הפיקוחיים של LGD.

399. עבור תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישה המתקדמת (AIRB), דירוגי עסקאות אשראי (facilities) חייבים לשקף את ה-LGD באופן בלעדי. דירוגים אלו יכולים לשקף את כל הגורמים שיכולים להשפיע על ה-LGD, ובכלל זה, אך ללא הגבלה, את סוג הביטחונות, המוצר, הענף והמטרה. מאפייני הלווה יכולים להיכלל כקריטריונים לדירוג ה-LGD רק במידה שהם חוזים את ה-LGD. תאגידים בנקאיים רשאים לשנות את הגורמים המשפיעים על דירוגי עסקאות אשראי (facilities), לפי מגזרים שונים בתיק האשראי, כל עוד הם יכולים להניח דעתו של המפקח כי השינוי משפר את הרלוונטיות ואת הדיוק של אומדניהם.

400. תאגידים בנקאיים המשתמשים בקריטריון שיבוץ פיקוחי לקבוצת המשנה של הלוואות מיוחדות (SL), פטורים לגבי חשיפות אלו מדרישת הדירוג הדו-מימדית. לאור התלות ההדדית בין מאפייני הלווה למאפייני העסקה במקרה של הלוואות מיוחדות (SL), תאגידים בנקאיים יכולים למלא אחר הדרישות המפורטות תחת כותרת זו על ידי שימוש במימד דירוג יחיד אשר משקף את ההפסד הצפוי (EL) בכך שהוא יכול לשיקולים המתייחסים הן לאיתנות הפיננסית של הלווה (PD) והן לחומרת ההפסד (LGD). פטור זה אינו חל על תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה הכללית לחשיפות לתאגיד, הבסיסית או המתקדמת, לצורך דירוג חשיפות להלוואות מיוחדות.

תקנים לחשיפות קמעונאיות

401. מערכות דירוג לחשיפות קמעונאיות חייבות להיות מוכוונות (oriented) הן לסיכון של הלווה והן לסיכון של העסקה, וחייבות לכלול את כל המאפיינים הרלוונטיים של הלווה ושל העסקה. תאגידים בנקאיים חייבים להקצות כל חשיפה שמתאימה להגדרה של קמעונאות למאגר מסוים. תאגידים בנקאיים חייבים להוכיח כי תהליך זה מספק בידול משמעותי בין סיכונים, ממין את החשיפות לקבוצות הומוגניות דיין, ומאפשר אמידה מדויקת ועקבית של מאפייני הפסד ברמת המאגר.

402. עבור כל מאגר, תאגידים בנקאיים חייבים לאמוד את PD, LGD ו-EAD. מספר מאגרים יכולים לחלוק אומדנים זהים של PD, LGD ו-EAD. בעת הקצאת חשיפות למאגר, תאגידים בנקאיים ישקלו, לכל הפחות, את גורמי הסיכון הבאים:

- מאפייני סיכון של לווה (כגון סוג הלווה, נתונים דמוגרפיים כמו גיל ותעסוקה);
- מאפייני סיכון של עסקה, לרבות סוג מוצר ו/או סוגי ביטחונות (כגון מדידות של היחס בין סכום ההלוואה לבין שווי הבטוחה (LTV - loan to value), עונתיות, ערבויות; ובכירות

החוב (שעבוד ראשוני מול משני)). תאגידים בנקאיים חייבים להתייחס מפורשות לביטחונות צולבים (cross-collateral provisions) במקרה שקיימים.

- חשיפה בהפרה (delinquency) : התאגידים הבנקאיים מצופים להפריד בין חשיפות בהפרה וכאלו שאינן בהפרה.

(ii) מבנה הדירוג

תקנים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

403. התפלגות החשיפות של התאגיד הבנקאי בין דירוגים תהיה משמעותית, וללא ריכוז מופרז של חשיפות בסולמות הדירוג של לווים, ובסולמות הדירוג של עסקאות האשראי (facilities).

404. לצורך מטרה זו, יהיו לתאגיד הבנקאי לכל הפחות שבעה דירוגים ללוים שאינם במצב של כשל, ולכל הפחות דירוג אחד ללוים במצב של כשל. תאגידים בנקאיים עם פעילות הלוואות ממוקדת במגזר שוק ספציפי עשויים למלא דרישה זו על ידי מספר הדירוגים המינימאלי; המפקח עשוי לדרוש מתאגידים בנקאיים, המלווים ללוים בעלי מגוון איכויות אשראי, להגדיל את מספר דירוגי הלווה.

405. דירוג של לווה מוגדר כהערכת הסיכון של הלווה על בסיס אוסף מוגדר ומובחן של קריטריונים לדירוג, שממנה נגזרים אומדני PD. הגדרת הדירוג תכלול: הן תיאור של מידת הסיכון לכשל המאפיין את הלווים שהוקצו לדירוג, והן את הקריטריונים המשמשים לייחד רמה זו של סיכון אשראי. יתרה מזאת, הסימנים "+" או "-" לצד הדירוג האלפביתי או המספרי יהיו כשירים כדירוגים נפרדים רק אם התאגיד הבנקאי הגדיר אותם באופן מלא בעזרת קריטריונים ברורים להקצאת הלווים לדירוגים, וכימת עבורם בנפרד את ההסתברות לכשל (PD).

406. לתאגידים בנקאיים בעלי תיקי הלוואות המרוכזים במגזר שוק מסוים, וטווח של סיכוני כשל, חייבים להיות מספיק דירוגים בתוך טווח זה, על מנת להימנע מריכוזים בלתי נאותים של לווים בדירוגים מסוימים. ריכוזים משמעותיים בדירוג אחד או בכמה דירוגים חייבים להיתמך בהוכחות אמפיריות משכנעות לכך שהדירוג או הדירוגים מכסים טווח צר אך סביר של PD וכי הסיכון לכשל שמעמידים הלווים בדירוג נופל לתוך טווח זה.

407. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה המתקדמת (AIRB) לאמידת LGD אינם כפופים למספר מינימאלי כלשהו של דירוגים לעסקאות אשראי (facilities). מספר הדירוגים לעסקאות אשראי (facilities) שיקבע התאגיד הבנקאי צריך להיות כזה שימנע ריכוז של עסקאות אשראי (facilities) בעלות LGD שונים מאוד בדירוג אחד. הקריטריונים להגדרת הדירוגים של עסקאות האשראי (facilities) ייתמכו בהוכחות אמפיריות.

408. לתאגידים בנקאיים המשתמשים בקריטריון השיבוץ הפיקוחי לקבוצות נכסי הלוואות מיוחדות (SL), יהיו לכל הפחות ארבעה דירוגים ללוים שאינם במצב של כשל, ודירוג אחד

ללוויים במצב של כשל. הדרישות לגבי חשיפות להלוואות מיוחדות הכשירות לצורכי הגישה הבסיסית והגישה המתקדמת, זהות לדרישות הכלליות החלות על חשיפות לתאגיד.

תקנים לחשיפות קמעונאיות

409. לכל מאגר שזוהה, התאגיד הבנקאי חייב להיות מסוגל לספק ערכים כמותיים של מאפייני הפסד (PD, LGD ו-EAD) עבור אותו המאגר. רמת ההבחנה למטרות IRB חייבת להבטיח כי מספר החשיפות במאגר נתון יהיה מספק, לצורך כימות ותיקוף משמעותיים של מאפייני ההפסד ברמת המאגר. חייבת להיות התפלגות בעלת משמעות של לווים וחשיפות על פני מאגרים שונים. מאגר יחיד חייב שלא לכלול ריכוז בלתי נאות של כל החשיפות הקמעונאיות של התאגיד הבנקאי.

(iii) קריטריונים לדירוג

410. לתאגיד הבנקאי יהיו הגדרות, הליכים וקריטריונים ספציפיים להקצאת חשיפות לדירוגים במסגרת מערכת הדירוג. הגדרות הדירוג והקריטריונים לדירוג יהיו סבירים ואינטואיטיביים, גם יחד, ויביאו לכך שתהיה הבחנה משמעותית של הסיכון.

- התיאור והקריטריונים של הדירוג יהיו מפורטים דיים על מנת לאפשר לאחרים על הדירוג להקצות באופן עקבי את אותו הדירוג ללוויים, או לעסקאות אשראי (facilities), בעלי סיכון דומה. עקביות זו צריכה להתקיים על פני כל קווי העסקים, המחלקות והמיקומים הגיאוגרפיים. אם הקריטריונים והליכי הדירוג שונים, עבור סוגים שונים של לווים או עסקאות אשראי (facilities), התאגיד הבנקאי חייב לנטר אי עקביות אפשרית, ולהתאים את הקריטריונים לדירוג כך שתשופר העקביות במידת הנדרש.
- הגדרות הדירוג הכתובות תהיינה ברורות ומפורטות דין כדי לאפשר לצד שלישי להבין את אופן שיוך הדירוגים. זאת, על מנת שיוכל לשחזר אותן ולהעריך את נאותות הקצאות הדירוגים והמאגרים; צד שלישי כזה יכול להיות הביקורת הפנימית של התאגיד הבנקאי, פונקציה דומה לה בעצמאותה, או הפיקוח על הבנקים.
- הקריטריונים יעלו בקנה אחד עם נוהלי האשראי הפנימיים של התאגיד הבנקאי ועם מדיניותו לטיפול בלוויים ובעסקאות אשראי (facilities) השרויים בקשיים.

411. על מנת להבטיח שתהיה התחשבות עקבית במידע הזמין להם, על התאגידים הבנקאיים להשתמש בכל המידע הרלוונטי והמהותי בעת הקצאת דירוגים ללוויים ולעסקאות אשראי (facilities). המידע חייב להיות עדכני. ככל שברשות התאגיד הבנקאי מידע מועט יותר, כך תגדל שמרנותו בשיוך לווים ועסקאות אשראי (facilities) לדירוג ולמאגרים. דירוג חיצוני יכול להוות גורם עיקרי בקביעת הדרוג הפנימי; אולם, על התאגיד הבנקאי להקפיד ולכלול במסגרת שיקוליו כל מידע רלוונטי נוסף.

קווי מוצרים של הלוואות מיוחדות (SL) בקבוצת הנכסים התאגידיים

412. תאגידים בנקאיים המיישמים את קריטריון השיבוץ הפיקוחי עבור חשיפות להלוואות מיוחדות, חייבים להקצות חשיפות לדירוגים הפנימיים בהתבסס על קריטריונים, מערכות ותהליכים של התאגיד הבנקאי עצמו, וזאת בכפוף לציות לדרישות הסף ההכרחיות. לאחר מכן, נדרש התאגיד הבנקאי למפות דירוגים פנימיים אלו לחמש קטגוריות הדירוג הפיקוחיות. טבלאות 1 עד 4 בנספח ב' מתארות, עבור כל תת-קבוצה של חשיפות להלוואות מיוחדות, את גורמי ההערכה הכלליים ואת המאפיינים של חשיפות להלוואות מיוחדות המתאימים לכל אחת מהקטגוריות הפיקוחיות. לכל פעילות אשראי מוצגת טבלה ייחודית, המתארת את גורמי ההערכה ואת המאפיינים המיוחדים אותה.

413. המפקח מכיר בכך שהקריטריונים בהם משתמשים תאגידים בנקאיים כדי להקצות חשיפות לדירוגים פנימיים, לא מתאימים באופן מלא לקריטריונים המגדירים את הקטגוריות הפיקוחיות; אולם, תאגיד בנקאי חייב להראות שתהליך המיפוי שלו הניב מערך דירוגים, שהוא מתאים למאפיינים בקטגוריה הפיקוחית המקבילה. על התאגידים הבנקאיים לנהוג זהירות יתרה כדי לוודא שכל שינוי של הקריטריונים הפנימיים, לא ישללו מתהליך המיפוי הנ"ל את האפקטיביות שלו.

(iv) אופן הקצאת הדירוגים

414. אף על פי שאופק הזמן המשמש באמידת ההסתברות לכשל (PD) הוא שנה אחת (כאמור בסעיף 447), קיימת ציפייה מהתאגידים הבנקאיים להשתמש באופק זמן ארוך יותר בהקצאת הלווים לקטגוריות הדירוג.

415. דירוג של לווה חייב לייצג את הערכת התאגיד הבנקאי ליכולתו ולנכונותו של הלווה לפרוע את התחייבויותיו החוזיות למרות שינוי לרעה בתנאים הכלכליים או התרחשותם של אירועים בלתי צפויים. לדוגמה, תאגיד בנקאי יכול לבסס את הקצאת הדירוג שלו על תרחישי קיצון ספציפיים מתאימים. לחלופין, יכול התאגיד הבנקאי להתחשב במאפייני הלווה, המשקפים את פגיעותו לשינויים שליליים בתנאים הכלכליים או לאירועים בלתי צפויים, מבלי לפרט תרחישי קיצון ספציפיים. טווח המצבים הכלכליים שיש להביא בחשבון בהקצאת הדירוג יהיה עקבי למצב הנוכחי ולתנאים העשויים להיווצר באופן סביר לכל אורך מחזור העסקים בהתייחס לענף או לאזור הגיאוגרפי הספציפיים.

415(ii). הקצאה לקטגוריות דירוג וקביעת אומדני PD ללווים ממונפים מאד (highly leveraged) או ללווים שחלק ניכר מנכסיהם הם נכסים נסחרים, ישקפו את ביצועי נכסי הבסיס בהתבסס על תקופות של תנודתיות קיצונית.

בסעיף זה "לווים ממונפים מאד" - קרנות גידור (Hedge Funds) או כל צד נגדי ממונף-מאוד דומה (equivalent) אחר שהינו ישות פיננסית.

416. לאור הקושי בחיזוי אירועים עתידיים והשפעתם על מצבו הפיננסי של הלווה הספציפי, על התאגיד הבנקאי לנקוט גישה שמרנית בתחזיותיו. יתרה מזאת, כאשר הנתונים העומדים לרשותו מוגבלים, על התאגיד הבנקאי לאמץ גישה הנוטה לשמרנות בניתוחים שלו.

(ו) שימוש במודלים

417. הדרישות המופיעות בחלק זה חלות על מודלים סטטיסטיים ושיטות מיכוניות אחרות, המשמשות להקצאת דירוגי לווי או עסקאות אשראי (facilities) או לאמידת ערכי PD, LGD או EAD. מודלים סטטיסטיים לדירוג (credit scoring models) והליכי דירוג מיכוניים עשויים לעתים להימנע מנצלים על פי רוב רק חלק מהמידע הזמין. אף שהליכי דירוג מיכוניים עשויים לעתים להימנע מהשיגאות האופייניות למערכות דירוג המקנות תפקיד מרכזי לשיקול הדעת של המעריך, גם שימוש במידע מוגבל במערכות מיכוניות מהווה מקור לטעויות דירוג. השימוש במודלים סטטיסטיים לדירוג ובהליכים מיכוניים אחרים מותר לצורך הערכה ראשונית או חלקית בהקצאת הדירוג, ועשוי לשמש באמידת מאפייני ההפסד. נדרש שיקול דעת ופיקוח אנושי נאותים על מנת להבטיח שכל המידע הרלוונטי והמהותי, לרבות המידע שמחוץ לתחום ההתייחסות של המודל, יילקח גם הוא בחשבון ושהשימוש במודל ייעשה כראוי.

- על התאגיד הבנקאי מוטלת החובה להניח את דעתו של המפקח, כי למודל ולהליכים יש כוח חיזוי טוב, וכי לא יחול עיוות בדרישות ההון הפיקוחי בעקבות השימוש בהם. המשתתפים שיוכנסו למודל חייבים לשמש כאינדיקטורים סבירים לחיזוי. המודל חייב להיות מדויק בממוצע על פני מרחב הלווי או עסקאות האשראי (facilities) שלהם חשוף התאגיד הבנקאי, ואסור שתהיה בו הטיה מהותית כלשהי הידועה לתאגיד הבנקאי.
- לתאגיד בנקאי חייב להיות נוהל לבדיקת תשומות (inputs) הנתונים המוזרמים למודל הסטטיסטי לחיזוי כשל או הפסד. נוהל זה יכלול הערכה של הדיוק, השלמות וההתאמה של הנתונים בקביעת דירוג שאושר.
- התאגיד הבנקאי חייב להראות כי הנתונים ששימשו לבניית המודל מייצגים את אוכלוסיית הלווי ואת עסקאות האשראי (facilities) של התאגיד הבנקאי בפועל.
- כאשר משלבים את תוצאות המודל עם שיקול דעת אנושי, שיקול הדעת חייב להביא בחשבון את כל המידע הרלוונטי והמהותי שלא נכלל במודל. לתאגיד בנקאי תהיינה הנחיות כתובות המתארות כיצד לשלב את תוצאות המודל עם שיקול דעת אנושי.
- התאגיד הבנקאי חייב לקבוע נהלים לסקירה אנושית של הדירוגים שנוצרו על ידי המודל. נהלים אלו יתמקדו בגילוי והגבלה של טעויות הקשורות בחולשות מוכרות של המודל, וכן יכללו הליכים שוטפים ומהימנים לשיפור ביצועי המודל.
- לתאגיד בנקאי יהיה הליך תיקוף במחזוריות סדירה, שיכלול ניטור של ביצועי המודל ויציבותו, סקירת קשרי הגומלין במודל, ובחינת תוצאות המודל מול התוצאות בפועל.

(vi) תיעוד תכנון מערכת הדירוג

418. תאגידים בנקאיים חייבים לתעד בכתב את תכנון מערכות הדירוג ופרטי תפעולן. התיעוד חייב לכלול הוכחות לציות התאגיד הבנקאי לדרישות הסף, ועליו להתייחס לנושאים כגון: שוני בין תיקים (portfolio differentiation), קריטריונים לדירוג, אחריותם של מדרגי הלווים ועסקאות האשראי (facilities), הגדרה מהי חריגת דירוג, הגורמים המוסמכים לאשר חריגות, תדירות סקירת הדירוגים, ופיקוח ההנהלה על תהליך הדירוג. התאגיד הבנקאי חייב לתעד את הנימוק לבחירתו את הקריטריונים הפנימיים לדירוג, ולהיות מסוגל לספק ניתוח המראה שהקריטריונים והנהלים לדירוג יביאו, באופן סביר, לדירוגים המבחינים בין דרגות סיכון בצורה משמעותית. הקריטריונים והנהלים לדירוג ייסקרו תקופתית, על מנת לקבוע אם הם עדיין ישימים במלואם לתיק הנוכחי ולתנאים החיצוניים. בנוסף, התאגיד הבנקאי חייב לתעד היסטוריה של שינויים חשובים בתהליך דירוג הסיכונים, ולכלול בה זיהוי של שינויים שהוכנסו בעקבות סקירת הפיקוח האחרונה. ארגון הקצאת הדירוגים, לרבות מבנה הבקרה הפנימית, יתועד גם הוא.
419. תאגידים בנקאיים חייבים לתעד את ההגדרות הספציפיות של כשל והפסד, המשמשות אותם באופן פנימי, ויציגו עקביות מול ההגדרות המפורטות בסעיפים 452 עד 460.
420. אם תאגיד בנקאי משתמש במודלים סטטיסטיים בתהליך הדירוג, עליו לתעד את המתודולוגיות המשמשות אותו. התיעוד יענה על הדרישות הבאות:
- יספק תיאור מפורט של התיאוריה, ההנחות ו/או הבסיס המתמטי והאמפירי להקצאת אומדנים לדירוגים, לחייבים יחידים, לחשיפות או למאגרים, וכן את מקורות המידע המשמשים את המודל;
 - ייסד תהליך סטטיסטי קפדני (לרבות מבחני ביצועים out-of-time ו- out-of-sample) לתיקוף המודל; וכן
 - יציין באלו נסיבות יישום המודל אינו יעיל (אפקטיבי).
421. שימוש במודל שנרכש מגורם שלישי הטוען לבעלות טכנולוגית על המודל לא יהווה הצדקה לאי עמידת התאגיד הבנקאי בדרישת התיעוד, או בכל דרישה אחרת הנוגעת למערכות הדירוג הפנימיות. החובה מוטלת על ספק המודל ועל התאגיד הבנקאי לספק את דרישות המפקח לעניין זה.

4. תפעול מערכת דירוג הסיכונים

(i) כיסוי הדירוגים

422. עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק, חובה להקצות דירוג לכל לווה ולכל ערב מוכר, ולשייך כל חשיפה לדירוג של עסקת אשראי (facility rating), כחלק מהליך אישור ההלוואה. בדומה לכך, בבנקאות קמעונאית, חובה להקצות כל חשיפה למאגר כחלק מתהליך אישור ההלוואה.

423. כל ישות משפטית נפרדת שהתאגיד הבנקאי נחשף אליה תדורג בנפרד. התאגיד הבנקאי חייב לנסח מדיניות בנוגע לטיפול בישויות בודדות בקבוצה קשורה, ובכלל זה הנסיבות שבהן אותו דירוג הוקצה או לא הוקצה לחלק מהישויות הקשורות או לכולן. מדיניות זו חייבת להיות מקובלת על המפקח.
לעניין זה, "ישות משפטית" תוגדר כהגדרת "צד נגדי" בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 - "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות (LEX10-LEX40)".

(ii) יושרת (integrity) הליך הדירוג

תקנים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

424. תהליך הקצאות הדירוג ועדכונו התקופתי יושלם או יאושר על ידי גורם שלא יצא נשכר באופן ישיר מהעמדת האשראי. העצמאות של הקצאת הדירוג תושג על ידי שימוש במגוון שיטות, שייבחנו בזהירות על ידי המפקח. תהליכים תפעוליים אלה יתועדו בנוהלי התאגיד הבנקאי וישולבו במדיניותו. מדיניות האשראי ונוהלי החיתום חייבים לחזק ולעודד את עצמאותו של תהליך הדירוג.

425. הדירוג של לווים ושל עסקאות אשראי (facilities) ירוענן אחת לשנה לפחות. במקרים מסוימים של העמדת אשראי, ובפרט במקרים של לווים בסיכון גבוה במיוחד או חשיפות בקשיים - ייבחן הדירוג בתדירות גבוהה יותר. בנוסף לכך, על התאגיד הבנקאי ליזום דירוג חדש אם עלה מידע מהותי אודות לווה או עסקת אשראי (facility) מסוימים.

426. התאגיד הבנקאי חייב לקיים הליך אפקטיבי לקבלה ולעדכון של מידע רלוונטי ומהותי בנוגע למצבו הכספי של הלווה ובנוגע למאפייני עסקאות האשראי (facilities) שיש בהן כדי להשפיע על ערכי ה- LGD וה- EAD (כגון מצב הביטחונות). עם קבלת המידע, על התאגיד הבנקאי לקיים נוהל לעדכון הדירוג של הלווה בתוך פרק זמן סביר.

תקנים לחשיפות קמעונאיות

427. תאגיד בנקאי חייב לבחון את מאפייני ההפסד ואת מצב ההפרות (delinquency status) של כל מאגר סיכון מזוהה לפחות אחת לשנה. תאגיד בנקאי חייב גם לבחון את מצבם של לווים בודדים בכל מאגר על מנת להבטיח את המשך הקצאת החשיפות למאגר הנכון. ניתן לענות על דרישה זו באמצעות סקירה של מדגם מייצג של חשיפות במאגר.

(iii) התערבות לשינוי הדירוג (Overrides)

428. בהקצאות דירוג המבוססות על הערכת מומחה, תאגידים בנקאיים חייבים לתעד באופן ברור את המצבים בהם בעלי סמכות בתאגיד הבנקאי התערבו בתוצאות הליך הדירוג, לרבות אופן השימוש המותר בהליך ההתערבות, מידת ההתערבות והגורם המתערב. במקרה של מערכת המבוססת על מודל דירוג, על התאגיד הבנקאי לקבוע הנחיות והליכי ניטור אחר מקרים שבהם שיקול דעת אנושי גרם להתערבות בתוצאות המודל, להתעלמות ממשתנים מסוימים או לשינוי תשומות המודל. הנחיות אלו חייבות לכלול זיהוי של הגורם האחראי לאישור ההתערבות. התאגיד הבנקאי יזהה מקרים של התערבות ויקיים מעקב מיוחד אחר ביצועי (performance) האשראי הרלוונטי.

(iv) תחזוקת נתונים

429. תאגיד בנקאי חייב לאסוף ולשמור נתונים אודות מאפייניהם העיקריים של לוויים ושל עסקאות אשראי (facilities) במידה המספקת תמיכה אפקטיבית להליכי המדידה והניהול של סיכונים האשראי הפנימיים, במטרה לאפשר לתאגיד בנקאי לעמוד בדרישות האחרות במסמך זה, ולשמש בסיס לדיווח לפיקוח על הבנקים. נתונים אלו יהיו מפורטים דיים כדי לאפשר הקצאה מחדש של לוויים ושל עסקאות אשראי (facilities) לדירוגים, לדוגמה במקרה ששיפור מערכת הדירוג הפנימית מאפשר הפרדה עדינה (finer) יותר בין תיקים. מעבר לכך, על התאגידים הבנקאיים לאסוף ולשמור נתונים על היבטים מסוימים של הדירוג הפנימי כנדרש בהוראות הדיווח לציבור.

חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

430. תאגידים בנקאיים חייבים לשמור נתוני דירוג היסטוריים על לוויים ועל ערבים מוכרים, ובכלל זה מידע על הדירוג של הלווה או של הערב מאז הוקצה לקטגוריית דירוג פנימית; תאריכי שיוך הדירוגים; המתודולוגיה; ונתוני המפתח ששימשו להפקת הדירוג, והמודל/האדם האחראי. זהותם של לוויים ועסקאות אשראי (facilities) במצב של כשל, והעיתוי והנסיבות של הכשל בכל אחד מהמקרים - יישמרו על ידי התאגיד הבנקאי. בנוסף, נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמור את נתוני ההסתברות לכשל (PD) ואת שיעורי הכשל בפועל המשוויכים לכל דירוג ומידע על מעבר בין דירוגים (ratings migration), במטרה לעקוב אחר כושר החיזוי של מערכת דירוג הלוויים.

431. תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת ה-AIRB יאספו וישמרו, בנוסף, את היסטוריית הנתונים המלאה על אומדני ה-LGD וה-EAD המשוויכים לכל עסקת אשראי (facility), את הנתונים העיקריים ששימשו להערכת האומדנים ומידע על המודל/האדם האחראי. תאגידים בנקאיים יאספו נתונים גם על השיעורים הנאמדים ועל השיעורים בפועל של LGD ו-EAD בהתייחס לכל עסקת אשראי (facility) במצב של כשל. תאגידים בנקאיים המשקפים, באמצעות

LGD, את השפעתם של ערבויות או נגזרי אשראי על הפחתת סיכון האשראי, חייבים לשמור נתונים על ה-LGD של עסקת האשראי (facility) לפני ואחרי השפעת הערבות או נגזר האשראי. התאגיד הבנקאי ישמור מידע על מרכיבי ההפסד או ההשבה (recovery) של כל אחת מהחשיפות שהיו במצב של כשל, כגון הסכומים שהושבו, מקורות ההחזר (כגון ביטחונות, הכנסות מפירוק ומימוש ערבויות), תקופת הזמן שנדרשה להשבה, ועלויות מנהלה.

432. המפקח מעודד תאגידים בנקאיים, המיישמים את הגישה הבסיסית (FIRB) ומשתמשים באומדנים הפיקוחיים, לשמור את הנתונים הרלוונטיים (דהיינו, נתונים על הפסדים וגבייה בנוגע לחשיפות תאגידיות לפי הגישה הבסיסית, נתונים על הפסדים שנגרמו לתאגידים בנקאיים המשתמשים בקריטריון שיבוץ פיקוחי להלוואות מיוחדות).

חשיפות קמעונאיות

433. תאגידים בנקאיים חייבים לשמור נתונים ששימשו בהליך הקצאת החשיפות למאגרים, ובכלל זה נתונים על מאפייני הסיכון של לווים ושל עסקאות שנעשה בהם שימוש ישיר או באמצעות מודל, כמו גם נתונים על הפרות. תאגידים בנקאיים חייבים לשמור נתונים גם על אומדני PD, LGD ו-EAD המוקצים למאגרי חשיפות. לגבי חשיפות בכשל, תאגידים בנקאיים חייבים לשמור את נתוני המאגרים שאליהם הוקצתה החשיפה במהלך השנה שלפני הכשל ותוצאות ה-LGD וה-EAD שהוכרו.

(v) מבחני קיצון המשמשים בהערכת הלימות ההון

434. תאגיד בנקאי המתבסס על דירוג פנימי (IRB) חייב לקיים נהלים סדורים לביצוע מבחני קיצון מהימנים שישמשו להערכת הלימות ההון. מבחני הקיצון חייבים לכלול זיהוי אירועים אפשריים או שינויים עתידיים בתנאים הכלכליים שעשויים להשפיע לרעה על חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי, וכן הערכה ליכולתו של התאגיד הבנקאי להתמודד עם שינויים אלה. דוגמאות לתרחישים אפשריים: (1) שפל כלכלי במשק או בענף מסוים; (2) אירועי סיכון שוק; (3) תנאי נזילות.

435. בנוסף למבחנים הכלליים יותר המתוארים לעיל, על התאגיד הבנקאי לערוך מבחן קיצון לסיכונים אשראי, כדי להעריך את השפעתם של תנאים ספציפיים מסוימים על דרישות ההון הפיקוחי המוטלות על התאגיד הבנקאי לפי גישת ה-IRB. המבחן שיופעל ייבחר על ידי התאגיד הבנקאי בכפוף לאישור המפקח. המבחן שייבחר חייב להיות משמעותי ושמרני במידה סבירה. תאגידים בנקאיים יכולים לפתח גישות שונות כדי לענות על הדרישה למבחן קיצון, כל תאגיד בנקאי בהתאם לנסיבותיו הוא. לצורך זה, אין כוונה לדרוש מהתאגידים הבנקאיים לשקול את התרחישים הגרועים ביותר. עם זאת, צריך מבחן הקיצון לשקול לכל הפחות מה תהיה השפעתם של תרחישי מיתון קל. התאגיד הבנקאי יכול, לדוגמה, להשתמש בשני רביעים עוקבים של צמיחה בשיעור אפס על מנת להעריך את השפעתה על ערכי ה-PD, ה-LGD וה-

EAD של התאגיד הבנקאי, תוך התחשבות - על בסיס עוקב - ברמת הפיזור הבין-לאומי של התאגיד הבנקאי.

435(i). תאגידים בנקאיים המיישמים את מסגרת הכשל הכפול, חייבים לשקול, כחלק ממתאר מבחני הקיצון, את השפעתה של הידרדרות באיכות האשראי של ספקי הגנה, ובפרט, לבחון מה תהיה השפעתו של מקרה בו ספק ההגנה אינו כשיר, לאחר ששונה דירוגו על ידי התאגיד הבנקאי. על התאגיד הבנקאי לתת את דעתו גם להשפעה שעשויה להיות לכשל של בעל החוב או של ספק ההגנה, אך לא שניהם, ולעלייה שתבוא בעקבות כך ברמת הסיכון, ובדרישות ההון בזמן כשל.

436. בין אם בחר התאגיד הבנקאי בשיטה זו או אחרת, עליו לכלול התייחסות למקורות המידע הבאים. ראשית, המידע העצמי של התאגיד הבנקאי צריך לאפשר להעריך אלו שינויי דירוג (ratings migration) עשויים להתרחש, לכל הפחות לגבי חלק מחשיפותיו. שנית, התאגידים הבנקאיים ייקחו בחשבון מידע אודות השפעתה של הרעה קלה בסביבת האשראי על דירוגיו של התאגיד הבנקאי, תוך התחשבות מסוימת בהשפעתן המשוערת של נסיבות חמורות יותר. שלישית, תאגידים בנקאיים יעריכו את ההוכחות במקרים של שינויי דירוג בדירוגים חיצוניים. בכלל זה, על התאגיד הבנקאי להתאים, במובן הרחב, את "סלי" האשראי (buckets) שלו לקטגוריות הדירוג החיצוניות.

437. המפקח עשוי לספק לתאגידים בנקאיים הנחיות לתכנון מבחני הקיצון, תוך התחשבות בסמכותו החוקית. תוצאות מבחן הקיצון עשויות להצביע על היעדר הבדל בהון המחושב לפי כללי IRB המתוארים בהוראה זו, במקרה שהתאגיד הבנקאי כבר משתמש בגישה זו למטרות דירוג פנימיות. במקרים שבהם התאגיד הבנקאי פועל במספר שווקים, אין הוא נדרש לערוך מבחני קיצון לתנאים אלו בכל השווקים, אולם עליו לערוך מבחן קיצון לתיקים המכילים את הרוב הגדול של חשיפותיו.

5 פיקוח ושלטון תאגידי

(i) שלטון תאגידי

438. כל ההיבטים המהותיים של תהליכי הדירוג וההערכה יאושרו על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי, או על ידי ועדה ממונה מטעמו, ועל ידי ההנהלה הבכירה⁸⁷. גורמים אלה חייבים בהבנה כללית של המערכת לדירוג סיכונים ובהבנה מפורטת של דוחות ההנהלה הקשורים למערכת הדירוג. ההנהלה הבכירה תודיע לדירקטוריון או לוועדה הממונה מטעמו בדבר כל שינוי מהותי או חריגה מן המדיניות, שיש בהם כדי להשפיע על פעולות מערכת הדירוג של התאגיד הבנקאי.

⁸⁷ תקן זה מתייחס למבנה הנהלה המורכב מדירקטוריון ומהנהלה בכירה. המושגים דירקטוריון והנהלה בכירה משמשים בהוראה זו כשמותיהן של שתי פונקציות של קבלת החלטות בתאגיד בנקאי, ולא להגדרת מבנים חוקיים.

439. ההנהלה הבכירה חייבת כמו כן להבין היטב את מבנה מערכת הדירוג ואת אופן פעולתה, ועליה לתת את אישורה במקרה של הבדלים מהותיים בין הנהלים הכתובים ליישומם בפועל. ההנהלה חייבת גם לוודא באופן שוטף כי מערכת הדירוג פועלת באופן תקין. ההנהלה והצוות המקצועי לבקרת אשראי ייוועדו באופן קבוע כדי לדון בביצועים של הליך הדירוג, בנושאים הטעונים שיפור ובסטטוס המאמצים לשיפור ליקויים שאותרו בעבר.

440. דירוגים פנימיים חייבים להיות חלק הכרחי מהדיווח לגורמים אלה. הדיווח עשוי לכלול פרופילי סיכון לפי דירוג, מעבר בין דירוגים, הערכת הפרמטרים הרלוונטיים לכל דירוג, והשוואה בין התחזיות לשיעורי הכשל (וערכי LGD ו-EAD לתאגידים בנקאיים המיישמים גישות מתקדמות) ובין התוצאות בפועל. תדירות הדיווח עשויה להשתנות בהתאם לחשיבות המידע וסוגו, ולפי הדרג המקבל את הדיווח.

(ii) בקרת סיכון אשראי (credit risk control)

441. לתאגידים הבנקאיים תהיינה יחידות עצמאיות לבקרת סיכונים אשראי, האחראיות לתכנון או לבחירה, ליישום ולביצועים של מערכות הדירוג הפנימיות. על היחידה (או היחידות) לפעול באופן בלתי תלוי בעובדים ובמנהלים של הפונקציות האחראיות על יצירת החשיפות. תחומי האחריות חייבים לכלול:

- בדיקה וניטור של הדירוגים הפנימיים;
- הפקה וניתוח של דוחות סיכום ממערכת הדירוג של התאגיד הבנקאי, על מנת לכלול נתונים היסטוריים על הכשל של לקוחות, ממוינים לפי הדירוג בעת הכשל ובשנה הקודמת לכשל, ניתוח מעברי דירוג וניטור מגמות בקריטריונים העיקריים של הדירוג;
- יישום נהלים שמטרתם לוודא כי הגדרות הדירוג מיושמות בעקביות בכל המחלקות ובכל האזורים הגיאוגרפיים;
- סקירה ותיעוד של כל שינוי בתהליך הדירוג, לרבות הסיבות לשינויים; וכן
- סקירת הקריטריונים לדירוג במטרה להעריך אם עודם חוזים סיכון. שינויים בהליך הדירוג, בקריטריונים או בפרמטרים ספציפיים של הדירוג יתועדו וישמרו לסקירת הפיקוח על הבנקים.

442. יחידה לבקרת סיכונים אשראי חייבת לקחת חלק פעיל בפיתוח, בבחירה, בהטמעה ובתיקוף של מודל הדירוג. היא אחראית כלפי הפיקוח על הבנקים, וכלפי גורמי בקרה פנימיים, על כל המודלים המשמשים בתהליך הדירוג, ועליה מוטלת האחריות הסופית למעקב שוטף ולשינויים במודל הדירוג.

(iii) ביקורת פנימית וחיצונית

443. הביקורת הפנימית, או פונקציה דומה לה בעצמאותה, תבחן לפחות אחת לשנה את מערכת הדירוג של התאגיד הבנקאי ואת אופן יישומה, ובכלל זה את פעולות יחידות האשראי ואת אומדני התאגיד הבנקאי ל-PD, LGD ו-EAD. כחלק מתהליך הבחינה, תיבדק העמידה בכל

דרישות הסף הרלוונטיות. יחידת הביקורת הפנימית תתעד את ממצאיה. המפקח עשוי לדרוש ביקורת חיצונית להליך הדירוג ולהערכת מאפייני ההפסדים של התאגיד הבנקאי.

6. שימוש בדירוגים פנימיים

444. דירוגים פנימיים ואומדני כשל והפסדים חייבים למלא תפקיד מרכזי בהליך אישור האשראי, בניהול סיכונים, בהקצאות הון פנימיות ובפונקציות שלטון תאגידי (corporate governance functions) של תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת ה- IRB. מערכות דירוג ואומדנים שפותחו ומיושמים אך ורק לצורכי כשירות לגישת ה- IRB ושימושם נועד רק להעניק תשומות IRB, לא יתקבלו. ישנה הכרה בכך שתאגידים בנקאיים לא בהכרח ישתמשו לכל צרכיהם הפנימיים באומדנים לצורכי IRB. לדוגמה, במודלים של תמחור, ייעשה קרוב לוודאי שימוש בערכי PD ו- LGD הרלוונטיים לחיי הנכס. כאשר קיימים הבדלים מסוג זה, תאגיד בנקאי חייב לתעד אותם ולהוכיח את סבירותם בפני המפקח.

445. התאגיד הבנקאי נדרש להראות תיעוד אמין לשימוש בדירוגים הפנימיים. על התאגיד הבנקאי להוכיח כי הוא השתמש במערכת דירוג התואמת במובן הרחב את דרישות הסף המפורטות במסמך זה, במשך שלוש שנים לפחות בטרם יחשב ככשיר. תאגיד בנקאי שבחר בגישת AIRB חייב להוכיח כי הוא אומד ערכי LGD ו- EAD והשתמש בהם באופן שעולה בקנה אחד עם דרישות הסף לשימוש באומדנים עצמיים של ערכי LGD ו- EAD, במשך שלוש שנים לפחות בטרם יחשב ככשיר. הכנסת שיפורים במערכת הדירוג של התאגיד הבנקאי לא תגרום לתאגיד הבנקאי להיחשב ככזה שלא עומד בדרישה לאמידה במשך שלוש שנים.

7. כימות רכיבי הסיכון

(i) דרישות אמידה כלליות

מבנה ותכלית

446. פרק זה עוסק בתקנים המקיפים לאמידה עצמית של PD, LGD ו- EAD. ככלל, כל התאגידים הבנקאיים המאמצים את גישת הדירוגים הפנימיים (IRB) חייבים לאמוד את ההסתברות לכשל (PD)⁸⁸ לכל אחת מקטגוריות הדירוג הפנימיות של לוים עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק, או לכל אחד מהמאגרים עבור חשיפות קמעונאיות.

447. אומדני PD חייבים להיות הממוצע לטווח ארוך של שיעורי כשל לשנה אחת עבור לוים מדירוג מסוים. הדרישות הייחודיות לאמידת PD מפורטות בסעיפים 461 עד 467. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה המתקדמת יאמדו כיאות את ה- LGD (כמוגדר בסעיפים 468 עד 473)

⁸⁸ התאגידים הבנקאיים אינם נדרשים להעריך אומדני PD עצמיים לחשיפות מסוימות למניות ולחשיפות מסוימות השייכות לקבוצת המשנה של הלוואות מיוחדות (SL).

לכל אחת מעסקאות האשראי (facility) (או המאגרים הקמעונאיים) של התאגיד הבנקאי. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה המתקדמת חייבים לאמוד, בנוסף, את הממוצע ארוך הטווח, המשוקלל בגודל החשיפה, של EAD לכל אחת מעסקאות האשראי (facility) שלהם, כמוגדר בסעיפים 474 ו-475. הדרישות הייחודיות לאמידת EAD מופיעות בסעיפים 474 עד 479. באשר לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק, תאגידים בנקאיים שלא יעמדו בדרישות לאמידה עצמית של EAD או LGD כמתואר לעיל, חייבים להשתמש באומדנים הפיקוחיים של רכיבי סיכון אלה. התקנים בנוגע לשימוש באומדנים אלה מפורטים בסעיפים 506 עד 524.

448. האומדנים הפנימיים של PD, LGD ו-EAD חייבים להתייחס לכל הנתונים, המידע והמתודולוגיות הרלוונטיים, המהותיים והנגישים לתאגיד הבנקאי. לצורך כך רשאי התאגיד הבנקאי לעשות שימוש בנתונים ממקורות פנימיים או חיצוניים (לרבות נתונים ממאגרי מידע משותפים). שימוש במקורות נתונים פנימיים או חיצוניים מחייב את התאגיד הבנקאי להוכיח כי אומדניו מייצגים תקופת ניסיון ארוכה.

449. האומדנים חייבים להיתמך בניסיון היסטורי ובעדויות אמפיריות ולא להתבסס על שיקול דעת או על הערכות סובייקטיביות בלבד. כל שינוי בשיטת ניהול האשראי, או בתהליכי הבראת אשראי בעייתית, במהלך תקופת המדידה צריך להילקח בחשבון. האומדנים הפנימיים של התאגיד הבנקאי צריכים לשקף מיידית השלכות של חידושים טכנולוגיים, של נתונים חדשים ושל כל מידע נוסף, ברגע שאלו נגישים לתאגיד הבנקאי. תאגידים בנקאיים צריכים לסקור את אומדניהם אחת לשנה או בתדירות גבוהה מזו.

450. אוכלוסיית החשיפות עליה התבססו הנתונים ששימשו לאמידה, והתקנים לניהול אשראי שהיו בשימוש בעת בה נוצרו הנתונים ומאפיינים רלוונטיים אחרים, צריכים להיות כמעט זהים או לכל הפחות ברי השוואה לאלה של החשיפות והתקנים הנוכחיים של התאגיד הבנקאי. על התאגיד הבנקאי להראות, בנוסף, כי תנאים כלכליים ותנאי שוק עליהם מושתתים הנתונים הנם רלוונטיים לתנאים השוררים בעת הנוכחית ובעתיד הנראה לעין. באשר לאמידת LGD ו-EAD, על התאגיד הבנקאי להתחשב בהוראות בסעיפים 468 עד 479. מספר החשיפות במדגם ותקופת הנתונים המשמשים בכימות צריכים להיות גדולים דיים כדי לספק לתאגיד הבנקאי ביטחון בדיוקם ובאיתנותם של האומדנים. שיטת האמידה חייבת להיות תקפה גם במבחנים שנעשים באוכלוסיית חשיפות שונה מאוכלוסיית המדגם.

451. ככלל, סביר להניח שתהיינה טעויות בלתי צפויות באומדני התאגיד הבנקאי ל-LGD ו-PD. EAD. כדי למנוע אופטימיות יתר, על התאגיד הבנקאי להוסיף לאומדניו מרווחי ביטחון אשר ייגזרו מטווח הטעויות האפשרי. כאשר השיטות והנתונים אינם מניחים את הדעת במידה הראויה וטווח השגיאות הסביר גדול יותר, יהיה גם מרווח הביטחון גדול יותר. המפקח עשוי להתיר מידה מסוימת של גמישות ביישום התקנות לגבי איסוף נתונים עבור נתונים שנאספו לפני תאריך יישום הוראה זו. אולם במקרים אלה, על התאגידים הבנקאיים להוכיח בפני המפקח כי נעשו ההתאמות המתאימות כדי להשיג נתונים שקולים במובן הרחב לנתונים שהיו

מושגים ללא גמישות זו. נתונים שנאספו לאחר תאריך יישום ההוראה חייבים לעמוד בדרישות הסף, אלא אם צוין אחרת.

על כל תאגיד בנקאי לבצע את ההתאמות הנדרשות ליצירת רצף הגיוני של הנתונים בכל מצב של "שבירת סדרה סטטיסטית". שבירת סדרה סטטיסטית מתרחשת כאשר משמעות הנתונים משתנה, למשל בשל שינויי חקיקה, תקינה וכן הלאה. כמו כן, במידה והתאגיד הבנקאי יידרש לכך, עליו לנמק את התייחסותו ופרשנותו לנתונים היסטוריים.

(ii) הגדרת כשל

452. מצב של כשל מתרחש ביחס ללווה ספציפי בקרות אחד מהאירועים הבאים או שניהם יחד.

- להערכת התאגיד הבנקאי, לא סביר שהלווה יפרע את מלוא התחייבויותיו לקבוצה הבנקאית אם לא ינקוט התאגיד הבנקאי צעדים כלשהם, כגון מימוש ביטחונות (במידה שמוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי).
- הלווה נמצא בפיגור של למעלה מ- 90 יום ביחס להתחייבות מהותית כלפי הקבוצה הבנקאית⁸⁹. משיכות יתר יחשבו לחוב בפיגור מרגע שהלקוח חרג ממגבלת האשראי שניתנה לו, או מרגע שניתנה לו מגבלת אשראי נמוכה מן היתרה העומדת לחובתו כעת.
- "פיגור" - בהתאם להגדרת "חוב בפיגור" בסעיף ההגדרות (סעיף 1) בהוראת הדיווח לציבור בנושא "דוח כספי שנתי", למעט "פיגור במשיכת יתר", שיטופל כמפורט לעיל בסעיף זה.

453. סימנים לאי סבירות תשלום החוב כוללים :

- התאגיד הבנקאי מסווג את החוב כחוב שאינו צובר ריבית (non-accrued status).
- התאגיד הבנקאי מוחק חלק מהחוב, או מבצע הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, כתוצאה מירידה מהותית באיכות האשראי לאחר שהתאגיד הבנקאי העמיד את האשראי⁹⁰.
- התאגיד הבנקאי מוכר את האשראי בהפסד כלכלי מהותי.
- התאגיד הבנקאי מסכים לבצע ארגון מחדש עם ויתור של חוב, כאשר סביר שהדבר יוביל להפחתת ההתחייבות הכספית של הלווה, עקב ויתור או דחייה מהותית של החזר הקרן, תשלומי הריבית או (במקרים הרלוונטיים) עמלות⁹¹.
- המונח "ארגון מחדש עם ויתור של חוב" שקול למונח "ארגון מחדש של חוב בעייתי" כהגדרתו בסעיף ההגדרות (סעיף 1) בהוראת הדיווח לציבור בנושא "דוח כספי שנתי". סיווג החוב בכשל מתחייב כבר בשלב ההסכמה על הארגון מחדש, גם אם טרם ביצעו.
- התאגיד הבנקאי הגיש בקשה לפשיטת רגל של בעל החוב או פנה לקבלת צו דומה ביחס לחוב של הלווה כלפי הקבוצה הבנקאית.
- בעל החוב פנה בבקשה להכרזה על פשיטת רגל, או הוכרז כפושט רגל, או הושם תחת הגנה אחרת בדומה לכך, כאשר מעמדו זה ימנע או יעכב תשלום חובותיו לקבוצה הבנקאית.

⁸⁹ בטל.

⁹⁰ בטל.

⁹¹ כולל, במקרה של החזקות מניות שהוערכו לפי גישת PD/LGD, ארגון מחדש של החזקות המניות עצמה עקב קשיים בתשלום חוב.

454. בטל.

455. בחשיפות קמעונאיות, הגדרת כשל יכולה להיות מיושמת ברמה של עסקת אשראי (facility) ספציפית במקום ברמת הלווה. במקרים אלו, כשל של לווה בהתחייבות אחת לא יחייב את התאגיד הבנקאי לטפל בכל יתר התחייבויותיו של הלווה כלפי הקבוצה הבנקאית כבכשל.

456. תאגיד בנקאי חייב לתעד את מקרי הכשל שאירעו בפועל לגבי חשיפות המטופלות על פי גישת ה- IRB לפי ההגדרה של כשל לעיל. על התאגיד הבנקאי להשתמש בהגדרה זו גם לצורך אמידת ערכי PD, וכן (במקרים הרלוונטיים) לאמידת ערכי LGD ו- EAD. לצורך חישוב אומדנים אלה רשאי התאגיד הבנקאי להשתמש בנתונים חיצוניים נגשים, אף אם אלה אינם עקביים עם הגדרת הכשל לעיל, ובלבד שיעמוד בדרישות המפורטות בסעיף 462. אולם במקרים אלה, על התאגיד הבנקאי להניח את דעתו של המפקח כי נעשו ההתאמות הנדרשות בנתונים על מנת שיתאימו באופן המרבי להגדרת הכשל. תנאי זה יחול על נתונים פנימיים כלשהם אשר ישמשו את התאגיד הבנקאי עד למועד יישומה של הוראה זו. נתונים פנימיים (לרבות נתונים ממאגרי מידע בנקאיים משותפים) אשר ישמשו לחישוב אומדנים אלו אחרי מועד היישום של מסמך זה, חייבים להיות עקביים עם הגדרת הכשל לעיל.

457. אם, לדעת התאגיד הבנקאי, בחשיפה שהוגדרה בעבר בסטאטוס כשל, לא נותר מאפיין בגינו ניתן ליחס לחשיפה סטאטוס של כשל, התאגיד הבנקאי חייב לדרג את הלווה ולאמוד את ה- LGD שלו בדרך שבה הוא פועל לגבי לוויים שאינם במצב של כשל. במקרים בהם קיים צורך לעשות שימוש חוזר בהגדרת הכשל במועד מאוחר יותר, ייחשב הדבר כאירוע כשל שני. מובהר כי מצב בו "לא נותר מאפיין בגינו ניתן ליחס לחשיפה סטאטוס של כשל" מתקיים כאשר אין בגין החשיפה רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו (סכומים בפיגור), והתאגיד הבנקאי צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה. חוב בעייתי שאורגן מחדש, כהגדרתו ב סעיף ההגדרות (סעיף 1) בהוראת הדיווח לציבור בנושא "דוח כספי שנתי", יוכל לחזור מכשל רק אם התמלאו התנאים המאפשרים את סיווגו כחוב צובר ריבית (סעיף 2.30. ה בהוראת הדיווח לציבור בנושא "דוח כספי שנתי").

(iii) גיול מחדש

458. לתאגיד הבנקאי תהיה מדיניות מתועדת וברורה (articulated) לספירת ימי הפיגור, ובפרט בנוגע לגיול מחדש של עסקת אשראי (facility) ולהענקת הארכה, דחייה וחידוש של החשבונות הקיימים. מדיניות הגיול מחדש צריכה לכלול, לכל הפחות, התייחסות לגורמים הבאים: (א) סמכויות אישור ודרישות דיווח; (ב) תקופת זמן מינימאלית של עסקת אשראי (facility) המאפשרת גיול מחדש; (ג) רמות ההפרות של עסקאות אשראי (facility) המאפשרות גיול מחדש; (ד) מספר הפעמים המרבי שניתן לבצע גיול מחדש לעסקת אשראי (facility); (ה) הערכה מחדש לגבי יכולת הלווה לפרוע את החוב. יש ליישם מרכיבים אלה במדיניות באופן עקבי לאורך זמן, ועליהם לעמוד במבחן השימוש ("use test") (דהיינו, אם התאגיד הבנקאי מטפל

בחשיפות שגוילו מחדש באופן דומה לטיפולו בחשיפות אחרות להן פיגור של משך זמן גדול מהמותר, תירשמנה החשיפות שגוילו מחדש כחשיפות בכשל למטרות (IRB). בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, גיוול מחדש ייעשה רק במקרה בו נפרע הפיגור במלואו כולל ריבית נצברת וקנסות, או שהיתרה בחשבון יורדת עד מסגרת האשראי המאושרת, או נמוך ממנה. הנושא ידון פעם נוספת אם יתגלו בעתיד סימנים המעידים על שימוש לא הולם בנושא הגיוול מחדש.

(iv) טיפול במשיכות יתר

459. משיכות יתר מאושרות תהיינה כפופות למסגרת אשראי שקבע התאגיד הבנקאי ואשר הובאה לידיעת הלקוח. התאגיד הבנקאי יעקוב אחר כל חריגה ממסגרת אשראי זו; כל חריגה ממסגרת האשראי מעבר ל- 90 יום תחשב כמצב של כשל. משיכות יתר ללא מסגרת אשראי מאושרת יחשבו למטרות IRB כמסגרת אשראי בגובה אפס. לפיכך, ספירת הימים לצורך קביעת הפיגור ללקוח ללא מסגרת אשראי מאושרת מתחילה מרגע שהאשראי הוענק (כלומר מהיום הראשון שהלקוח בחריגה). אם החוב לא ישולם בתוך 90 יום, תחשב החשיפה במצב של כשל. לתאגידים הבנקאיים צריכה להיות מדיניות פנימית קפדנית להערכת מסגרת האשראי המתאימה (creditworthiness) ללקוחות שמציעים להם חשבונות עם מסגרת מאושרת למשיכת יתר.

(v) הגדרת הפסד לכל סוגי הנכסים

460. הגדרת ההפסד המיושמת באמידת ה-LGD הינה הפסד כלכלי. כאשר מודדים הפסד כלכלי, יש להביא בחשבון את כל רכיבי ההפסד הרלוונטיים. מדידה זו צריכה לכלול את הסכום שצפוי שלא ייגבה (discount), ואת כל העלויות המהותיות, הישירות והעקיפות, הקשורות לגביית החוב. תאגידים בנקאיים לא יסתפקו רק במדידה פשוטה של ההפסד המדווח בדיווח חשבונאי, אלא עליהם להיות מסוגלים להשוות בין ההפסד הכלכלי להפסד החשבונאי. ניסיונו של התאגיד הבנקאי ומומחיותו בגבייה משפיעים במידה ניכרת על שיעורי הכיסוי, וצריכים להשתקף באומדני ה-LGD של התאגיד הבנקאי. עם זאת, התאמות באומדנים בגין מומחיות זו צריכות להיעשות בצורה שמרנית, עד שיהיו לתאגיד הבנקאי די עדויות אמפיריות פנימיות להשפעתה של מומחיות זו.

(vi) דרישות ספציפיות לאמידת ההסתברות לכשל (PD)

חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

461. לצורך אמידת ה-PD הממוצע לכל אחת מקטגוריות הדירוג, חייב התאגיד הבנקאי לעשות שימוש במידע ובטכניקה המתחשבים בצורה נאותה בניסיון ארוך טווח. לדוגמה, תאגידים בנקאיים יכולים להשתמש באחת או יותר משלוש הטכניקות המפורטות להלן: ניסיון פנימי של מקרי כשל, מיפוי נתונים חיצוניים, ומודלים סטטיסטיים לאמידת כשל.

462. לתאגיד בנקאי יכולה להיות טכניקה עיקרית לאמידת PD, אך הוא רשאי להשתמש בטכניקות נוספות לצורכי השוואה ולהתאמה אפשרית. המפקח לא יאפשר יישום של שיטה כלשהי ללא ניתוח תומך. תאגידים בנקאיים חייבים להכיר בחשיבות של שיקול דעת כאשר משלבים בין תוצאותיהן של טכניקות שונות, ומבצעים התאמות בנתונים בגין מגבלות של השיטות ומגבלות במידע.

- תאגיד בנקאי יכול לנצל ניסיון פנימי של מקרי כשל לצורך אמידת PD. התאגיד הבנקאי יצטרך להראות בניתוחיו כי אומדנים אלו מתאימים לתקנים הנוכחיים של התאגיד הבנקאי לאישור וניהול אשראי, משקפים כל שינוי במערכת הדירוג שעל בסיסה נאספו הנתונים לאמידת ה-PD ומתאימים למערכת הדירוג הנוכחית. במקרים שלתאגיד בנקאי נגישות מוגבלות לנתונים, או במקרים שבהם חל שינוי בתקנים לאישור וניהול האשראי או במערכות הדירוג, חייב התאגיד הבנקאי להוסיף מרווחי ביטחון שמרניים יותר לאומדני ה-PD שלו. שימוש במאגרי מידע בין-בנקאיים עשוי להתקבל, כל עוד יוודא התאגיד הבנקאי כי מערכות הדירוג הפנימיות והקריטריונים של הבנקים האחרים המשתתפים במאגר הינם ברי השוואה לשלו.

- תאגיד בנקאי יכול לשייך או למפות את הדירוגים הפנימיים שלו לסולמות הדירוג של חברות דירוג חיצוניות, או תאגידים דומים, ואז לקשר בין שיעור הכשל שניתן על ידי חברות הדירוג החיצוניות לסולמות הדירוג של התאגיד הבנקאי. מיפוי זה חייב להתבסס על השוואה בין הקריטריונים לדירוג של התאגיד הבנקאי לבין הקריטריונים של חברת הדירוג החיצונית וכן על השוואה של תוצאות דירוג של לווים משותפים, שדורגו הן על ידי התאגיד הבנקאי והן על ידי חברות הדירוג החיצוניות. יש להימנע מהטיות ומחוסר עקביות בשיטות המיפוי או בנתונים העומדים בבסיס הדירוג. הקריטריונים של חברת הדירוג החיצונית לנתוני הכימות של רכיבי הסיכון צריכים להתייחס לסיכון הלווה ולא לשקף מאפיינים של עסקאות אשראי ספציפיות. ניתוחי התאגיד הבנקאי צריכים לכלול השוואה בין הגדרות הכשל, בכפוף לדרישות המפורטות בסעיפים 452 עד 457. על התאגיד הבנקאי לתעד את עקרונות המיפוי.

- תאגיד בנקאי רשאי להשתמש בממוצע פשוט של אומדני PD ללווים בודדים בקטגוריית דירוג מסוימת, כאשר אומדנים אלו מתקבלים כתוצאה משימוש במודל סטטיסטי לחיזוי ה-PD. תאגיד בנקאי שמשמש במודלים סטטיסטיים לאמידת PD צריך לעמוד בדרישות מינימום המפורטות בסעיף 417.

463. ללא קשר למקורות המידע של התאגיד הבנקאי, בין אם אלה נתונים פנימיים, נתונים חיצוניים, מאגרי מידע בין-בנקאיים או שילוב של השלושה, לצורך אמידת PD יתבסס התאגיד הבנקאי על מדגם נתונים היסטוריים של חמש שנים לפחות, ממקור מידע אחד לפחות. אם הנתונים ההיסטוריים הנגישים לתאגיד הבנקאי, ממקור מידע כלשהו, מכסים תקופה ארוכה יותר, ונתונים אלו הינם רלוונטיים ומהותיים, על התאגיד הבנקאי מוטלת החובה להשתמש בנתונים המתייחסים לתקופה ארוכה יותר.

חשיפות קמעונאיות

464. בהינתן הבסיס הייחודי של כל תאגיד בנקאי לחלוקת החשיפות למאגרים, תאגידים בנקאיים חייבים להתייחס לנתונים פנימיים כמקור המידע העיקרי לאמידת מאפייני הפסד. תאגידים בנקאיים רשאים להשתמש בנתונים חיצוניים או במודלים סטטיסטיים לכימות כל עוד ניתן להוכיח קשר חזק בין (א) התהליך להקצאת החשיפות למאגר שבו השתמש התאגיד הבנקאי לבין התהליך בו השתמש מקור המידע החיצוני, ו- (ב) בין פרופיל הסיכון הפנימי של התאגיד הבנקאי לבין הרכב החשיפות של מקור המידע החיצוני. בכל המקרים, תאגידים בנקאיים חייבים להשתמש בכל מקורות המידע הרלוונטיים והמהותיים לצורכי השוואה.

465. אחת השיטות לגזירת אומדנים ממוצעים ארוכי טווח של PD וממוצע משוקלל של שיעורי הפסד בהינתן כשל (כמוגדר בסעיף 468) לחשיפות קמעונאיות, תבוסס על אומדן של שיעור ההפסד הצפוי בטווח הארוך. תאגיד בנקאי יכול (i) להשתמש באומדן הולם של PD כדי להגיע לממוצע משוקלל ארוך טווח של שיעור ההפסד בהינתן כשל, או (ii) להשתמש בממוצע משוקלל ארוך טווח של שיעור ההפסד בהינתן כשל, כדי להגיע ל- PD ההולם. בכל המקרים, חשוב להכיר בכך שה- LGD המשמש בחישוב ההון לצורכי IRB אינו יכול להיות נמוך מן הממוצע המשוקלל ארוך הטווח של שיעור ההפסד בהינתן כשל, וחייב להיות עקבי עם המושגים המוגדרים בסעיף 468.

466. ללא קשר אם תאגידים בנקאיים משתמשים במקורות נתונים חיצוניים, פנימיים, מאגרי נתונים משותפים או שילוב של שלושה, לצורך אמידת מאפייני הפסד, תקופת התצפיות ההיסטוריות חייבת להיות חמש שנים לפחות. אם תקופת התצפיות הזמינה לתאגיד הבנקאי, ממקור מידע כלשהו, מכסה תקופה ארוכה יותר, ונתונים אלו רלוונטיים, התאגיד הבנקאי חייב להשתמש בתקופה ארוכה זו. תאגיד בנקאי לא ידרש לייחס חשיבות שווה לנתונים היסטוריים אם יוכל לשכנע את המפקח כי הנתונים העדכניים עדיפים לחיזוי שיעורי ההפסד.

467. לתקופה שחלפה מהיווצרות החשיפה ועד ליום המדידה (seasoning) עשויה להיות השפעה מהותית על איכות חשיפות קמעונאיות ארוכות טווח. ההשפעה עשויה להגיע לשיאה מספר שנים לאחר היווצרות החשיפה. תאגידים בנקאיים צריכים לצפות ולהבין את ההשלכות של גידול מהיר בחשיפות, ולנקוט בצעדים שיבטיחו את הדיוק של שיטות האמידה שלהם ושרמת ההון, הרווחים הצפויים והפיקדונות הצפויים הולמים לכיסוי צורכי הון עתידיים. על מנת למנוע תנודתיות בדרישת ההון, הנגזרת מאופק PD קצר טווח, כאשר להערכת התאגיד הבנקאי קיים אפקט עונתיות, עליו להתאים את אומדני ה- PD כלפי מעלה. התאמות אלו ייושמו בעקביות לאורך זמן.

במידה והתאגיד הבנקאי יידרש, יהיה עליו לשכנע את המפקח כי אפקט העונתיות אינו רלוונטי לגבי תת קטגוריה מסוימת בתיק. לצורך כך יהיה עליו להתבסס על נתונים אמפיריים. המפקח עשוי לדרוש מהתאגיד הבנקאי להשתמש בערכים גבוהים יותר של PD לצורך חישוב ההון, במידה ולהערכתו אומדני ה- PD מוטים כלפי מטה כתוצאה מאפקט העונתיות.

(vii) דרישות ייחודיות לאומדנים עצמיים של LGD

תקנים לכל קבוצות הנכסים

468. התאגיד הבנקאי חייב לאמוד LGD לכל עסקת אשראי (facility) בנפרד. ה- LGD צריך לשקף תקופה של שפל כלכלי על מנת לכלול את הסיכונים הרלוונטיים. LGD זה לא יהיה נמוך מהממוצע לטווח ארוך של שיעור ההפסד בהינתן כשל, המשוקלל על פי כשל (default-weighted), המחושב על בסיס ממוצע ההפסד הכלכלי של כל תצפיות הכשלים המצויות בבסיס הנתונים לסוג זה של עסקת אשראי (facility). בנוסף, על התאגיד הבנקאי לקחת בחשבון את האפשרות שה- LGD של עסקת האשראי (facility) יהיה גבוה מן הממוצע המשוקלל על פי כשל במהלך תקופה שבה הפסדי האשראי יהיו גבוהים באופן ניכר מממוצע זה. קיימות חשיפות מסוימות שבהן הפסדים חמורים אינם מתאפיינים בתנודתיות מחזורית, ובמקרים אלה אומדן ה- LGD אינו שונה מהותית (אם בכלל) מהממוצע המשוקלל לטווח ארוך על פי כשל. אולם לגבי חשיפות אחרות, עשויה התנודתיות המחזורית של ההפסדים החמורים להיות מהותית, והתאגיד הבנקאי יצטרך להתייחס לתנודתיות זו באמידת ה- LGD. לצורך זה, יוכל התאגיד הבנקאי להשתמש בממוצעי הפסדים חמורים שנצפו בתקופות של הפסדי אשראי גבוהים, בתחזיות המבוססות על ההנחות השמרניות המתאימות, או במתודולוגיה דומה אחרת. התאגיד הבנקאי עשוי להשתמש במסדי נתונים פנימיים ו/או חיצוניים לצורך אמידה נאותה של ה- LGD לתקופות של הפסדי אשראי גבוהים.

469. תאגיד בנקאי ייקח בחשבון בניתוחיו את מידת התלות בין סיכון הלווה לבין סיכון הביטחונות, או סיכון נותן הביטחונות. מקרים בהם קיימת תלות משמעותית, חייבים להיות מטופלים בצורה שמרנית. כל מקרה של אי התאמת מטבע בין החוב המגובה ובין הביטחון יובא גם בחשבון, ויטופל בצורה שמרנית באומדן ה- LGD של התאגיד הבנקאי.

470. אומדני ה- LGD יתבססו על שיעורי גבייה (recovery rates) היסטוריים, ובמקרים שהדבר ישים, לא יתבססו על הערכות שווי השוק של הביטחונות בלבד. דרישה זו מכירה באפשרות שהתאגידים הבנקאיים יתקשו לתפוס במהירות את הביטחונות ולממש אותם. כל עוד כימות אומדן ה- LGD לוקח בחשבון קיומם של ביטחונות, התאגיד הבנקאי חייב שיהיו לו נהלים פנימיים לניהול הביטחונות, נהלים תפעוליים, ודאות משפטית והליך של ניהול סיכונים העולים בקנה אחד עם דרישות הגישה הסטנדרטית (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203).

471. מתוך הכרה בעיקרון שההפסד בפועל עשוי להיות גבוה מן ההפסד הצפוי באופן שיטתי, צריך אומדן ה- LGD לנכס הנמצא במצב של כשל לשקף את האפשרות שבנוסף להפסדים הצפויים יצטרך התאגיד הבנקאי להכיר בפועל גם בהפסדים בלתי צפויים, במהלך תקופת ההתאוששות. על התאגיד הבנקאי לאמוד בצורה הטובה ביותר את ההפסדים הצפויים על כל אחד מהנכסים הנמצאים במצב של כשל, בהתבסס על הנסיבות הכלכליות במועד ההערכה ועל סטטוס עסקת האשראי (facility). השיעור הנוסף, אם בכלל, שבו עולה ה- LGD של הנכס בכשל על האומדן של התאגיד הבנקאי להפסדים הצפויים מהנכס, מייצג את דרישת ההון בגין נכס זה, והתאגיד

הבנקאי יקבע את השיעור הנוסף תוך התחשבות בסיכון בהתאם לסעיפים 272 ו- 328 עד 330. כל מקרה שבו האומדן להפסדים הצפויים על נכס הנמצא בכשל נמוך מסכום ההפרשות והמחיקות החלקיות על נכס זה עשוי לגרור התערבות של המפקח ודרישה מהתאגיד הבנקאי להצדיק את פעולותיו.

תקנים נוספים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

472. אמידה אידיאלית של ה-LGD צריכה להתבסס על מדגם נתונים המכסה לכל הפחות מחזור עסקים שלם אחד. אולם בכל מקרה, לא תתבסס אמידת ה-LGD על מדגם נתונים היסטוריים המכסה תקופה הקצרה משבע שנים, לפחות לגבי אחד ממקורות המידע. אם מדגם הנתונים ההיסטוריים הזמין, ממקור מידע כלשהו, ארוך יותר, והנתונים האמורים רלוונטיים, חובה על התאגיד הבנקאי להשתמש במדגם נתונים זה.

תקנים נוספים לחשיפות קמעונאיות

473. תקופת תצפיות הנתונים המינימאלית לאומדני LGD לחשיפות קמעונאיות היא חמש שנים. ככל שיש לתאגיד בנקאי פחות נתונים, כך עליו להגדיל את שמרנותו באומדניו. תאגיד בנקאי לא נדרש לייחס חשיבות שווה לנתונים היסטוריים, כל עוד יוכל לשכנע את המפקח כי הנתונים העדכניים מהווים חיזוי טוב יותר לשיעורי ההפסד.

(viii) דרישות ייחודיות לאומדנים עצמיים של EAD

תקנים לכל קבוצות הנכסים

474. EAD עבור פריטים מאזניים או חוץ מאזניים מוגדרת כחשיפה הגולמית (ברוטו) הצפויה לכל סוג של עסקת אשראי (facility) בעת מצב כשל של הלווה. עבור חשיפות מאזניות, יאמוד התאגיד הבנקאי את ה-EAD בלא פחות מסכום ההתחייבות בפועל, בכפוף להכרה בקיזוזים מאזניים, כפי שמפרטת הגישה הבסיסית. דרישות הסף להכרה בקיזוזים זהות לאלו של הגישה הבסיסית. לכן, דרישות הסף הנוספות לאמידה פנימית של EAD לפי הגישה המתקדמת מתמקדות באמידת EAD לפריטים חוץ מאזניים (לא כולל עסקאות החושפות את התאגיד הבנקאי לסיכון אשראי של הצד הנגדי כמפורט בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203). לתאגידים הבנקאיים המיישמים את הגישה המתקדמת יהיו נהלים לאמידת EAD עבור פריטים חוץ מאזניים. נהלים אלה יפרטו את ההערכות לגבי ה-EAD שבהן ישתמש התאגיד הבנקאי לכל סוג של עסקת אשראי (facility). הערכת התאגיד הבנקאי ל-EAD חייבת לשקף את האפשרות שתהיינה משיכות נוספות על ידי הלווה, עד ואחרי הסף שבו ייכנס הלווה למצב של כשל. במקרה שבו אומדים את ה-EAD באופן שונה על פני סוגים שונים של עסקאות אשראי (facility), תיאור המכשירים יהיה ברור וחד משמעי.

475. תאגידים בנקאיים המיישמים את הגישה המתקדמת חייבים להקצות אומדן EAD לכל עסקת אשראי (facility). האומדן יהיה ממוצע משוקלל על פני מקרי כשל (default-weighted average) לטווח ארוך של EAD לעסקאות אשראי (facility) וללווים דומים, לאורך תקופה ארוכה די

הצורך, בתוספת מרווח ביטחון המשקף שמרנות על מנת לחפות על טעויות אפשריות באמידה. במקרה שיש לצפות באופן סביר למתאם חיובי בין שכיחות הכשל ובין גובה ה-EAD, אומדן ה-EAD חייב לכלול מרווח ביטחון גבוה יותר. יתרה מזאת, לחשיפות שבהן אומדן ה-EAD תנודתי על פני מחזור העסקים, התאגיד הבנקאי חייב להשתמש באומדן EAD המתאים לתקופות של מיתון כלכלי, אם אומדן זה שמרני יותר מהממוצע ארוך הטווח. תאגידי בנקאיים שיצליחו לפתח מודלים משלהם לאמידת EAD יוכלו להשיג תוצאה זו על ידי בחינת השתנות הפרמטרים של המודל על פני מחזורי העסקים (אם קיים שינוי כזה). ייתכן שבתאגידי בנקאיים אחרים יהיו נתונים פנימיים מספיקים כדי לבחון את ההשפעה של המיתון (או המיתונות) האחרונים. אולם ייתכן, כי האפשרות היחידה שתעמוד לרשות התאגיד הבנקאי תהיה שימוש שמרני בנתונים חיצוניים.

476. הקריטריונים שלפיהם ייקבע אומדן ה-EAD חייבים להיות סבירים ואינטואיטיביים, ולייצג את מה שהתאגיד הבנקאי מאמין שהם הפרמטרים המהותיים ביותר המשפיעים על ה-EAD. בחירת הפרמטרים המשפיעים על ה-EAD חייבת להתבסס על ניתוח פנימי אמין שבוצע על ידי התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי צריך להיות מסוגל לספק פירוט של כל הגורמים שהוא רואה בהם פרמטרים הקובעים את אומדן ה-EAD. על התאגיד הבנקאי להשתמש בכל מידע רלוונטי ומהותי בקביעת אומדן ה-EAD. התאגיד הבנקאי חייב לסקור את אומדן ה-EAD שלו, לפי עסקאות האשראי (facility) השונות, בכל מקרה שהגיע לידיו מידע מהותי חדש, ולכל הפחות על בסיס שנתי.

477. על התאגיד הבנקאי להתחשב כיאות במדיניות ובאסטרטגיה הספציפית שלו בנוגע למעקב ופיקוח אחר חשבונות והליכי תשלום. על התאגיד הבנקאי להתחשב כמו כן ביכולתו וברצונו למנוע משיכות נוספות במקרים קרובים לכשל, כגון הפרת התניות פיננסיות (covenants) או אירועי כשל טכניים אחרים. בתאגיד הבנקאי חייבת להיות מערכת מתאימה והליכים ישימים לניהול מעקב אחר היקף עסקאות האשראי (facility), היקף האשראי המנוצל מול מסגרת האשראי והשינוי בהיקף האשראי המנוצל לפי לווה ולפי דירוג. לתאגיד הבנקאי חייבת להיות היכולת לעקוב אחר יתרות אשראי מנוצלות על בסיס יומי.

477(ii). אומדני EAD לעסקאות החושפות את התאגיד הבנקאי לסיכון אשראי של צד נגדי חייבים למלא אחר הדרישות המפורטות בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

תקנים נוספים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק

478. אמידה אידיאלית של ה-EAD צריכה להתבסס על מדגם נתונים המכסה לכל הפחות מחזור עסקים שלם אחד. אולם בכל מקרה, לא תתבסס אמידת ה-EAD על מדגם נתונים היסטוריים המכסה תקופה הקצרה משבע שנים לפחות לגבי אחד ממקורות המידע. אם מדגם הנתונים ההיסטוריים הזמין, ממקור מידע כלשהו, ארוך יותר, והנתונים האמורים רלוונטיים, חובה על התאגיד הבנקאי להשתמש במדגם נתונים זה. בחישובי אמידת ה-EAD יש להשתמש בממוצע משוקלל על פני מקרי כשל ולא בממוצע משוקלל על פני זמן.

תקנים נוספים לחשיפות קמעונאיות

479. תקופת תצפיות הנתונים המינימאלית לאומדני EAD לחשיפות קמעונאיות היא חמש שנים. ככל שיש לתאגיד הבנקאי פחות נתונים, עליו להיות יותר שמרני באומדניו. תאגיד בנקאי לא נדרש לייחס חשיבות שווה לנתונים היסטוריים כל עוד יוכל לשכנע את המפקח כי הנתונים העדכניים מהווים חיזוי טוב יותר לסכום המשיכות (drawdowns).

(ix) דרישות סף להערכת השפעתם של ערבויות ונגזרי אשראי

תקנים לחשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק במקרים שבהם התאגיד הבנקאי משתמש באומדנים עצמיים של LGD ותקנים לחשיפות קמעונאיות ערביות

480. במקרים שבהם תאגיד בנקאי משתמש באומדנים עצמיים של LGD, יוכל התאגיד הבנקאי לבטא את השפעת הפחתת הסיכון של ערבויות באמצעות התאמת אומדן ה-PD או אומדן ה-LGD. האפשרות של התאמת ערכי ה-LGD עומדת אך ורק לרשותם של תאגידים בנקאיים שאושרו ליישם אומדנים פנימיים של LGD. בחשיפות קמעונאיות, כאשר קיימות ערבויות, התומכות בחוב בודד או במאגר חשיפות, יוכל התאגיד הבנקאי לבטא את השפעת הפחתת הסיכון באמצעות אומדן ה-PD או באמצעות אומדן ה-LGD שלו, ובלבד שישמור על עקביות. בין אם יאמץ גישה זו או אחרת, חייב התאגיד הבנקאי לאמץ גישה עקבית הן על פני סוגי הערבויות והן על פני זמן.

481. בכל המקרים, יקצה התאגיד הבנקאי דירוג לכל לווה ולכל ערב מוכר הן במועד העמדת האשראי והן על בסיס שוטף. על התאגיד הבנקאי לקיים את כל דרישות הסף המפורטות במסמך זה לדירוג הלווה, לרבות ניטור מצבו של נותן הערבות ויכולתו ורצונו לכבד את התחייבויותיו. בהתאם לדרישות בסעיפים 430 ו-431, התאגיד הבנקאי יחזיק ברשותו את כל המידע הרלוונטי על הלווה, מבלי להתחשב בערבות, ועל הערב. במקרה של ערבים לחשיפות קמעונאיות, יחולו דרישות אלו גם על הקצאת חשיפה למאגר ועל אמידת PD.

482. בשום מקרה לא יוכל התאגיד הבנקאי להתאים את ה-PD או ה-LGD עבור חשיפה המובטחת בערבות באופן כזה שמשקל הסיכון (RW) המותאם יהיה קטן מזו של חשיפה ישירה ברת השוואה לערב. לא יורשו להילקח בחשבון הן קריטריונים והן תהליכי דירוג, שלהם השפעות חיוביות אפשריות כתוצאה ממתאם צפוי בין אירוע הכשל של הלווה לבין זה של הערב, על מנת לקבוע את דרישות ההון המזעריות לצרכים פיקוחיים. משקל הסיכון המותאם כשלעצמו, אינו יכול לשקף את הפחתת הסיכון הנגזרת מ"כשל כפול".

ערבים וערבויות כשירים

483. אין הגבלות על סוגי הערבים הכשירים. עם זאת, התאגיד הבנקאי חייב שיהיו לו קריטריונים מפורטים לסוגי הערבים שיוכרו לצורכי הון פיקוחי.

484. הערבות חייבת להיות מתועדת בכתב, ללא אפשרות ביטול על ידי הערב, בתוקף עד לפירעון מלוא החוב (עד לסכום הערבות ותקופת הערבות) וברת אכיפה מבחינה משפטית כנגד הערב בתחום שיפוט שבו יש לערב נכסים הניתנים לעיקול, או שניתן לבצע בו הוצאה לפועל של פסק דין. אולם, בניגוד לגישה הבסיסית לחשיפות לתאגיד, לבנק ולריבונות, יכול התאגיד הבנקאי בנסיבות מסוימות להכיר בערבויות הכוללות תנאי ערבות רשומים שבהם הערב לא יחויב לעמוד בהתחייבויותיו (ערבויות מותנות). בפרט, על התאגיד הבנקאי מוטלת החובה להוכיח כי הקריטריונים להקצאת הדירוג מתייחסים כיאות לכל הקטנה אפשרית בהשפעת הפחתת הסיכון.

קריטריונים להתאמה

485. לתאגיד בנקאי יהיו קריטריונים מפורשים להתאמת דירוגים של לווה או אומדני LGD (או במקרה של תיקי חייבים קמעונאיים וחייבים כשירים שנרכשו, תהליך הקצאת החשיפות למאגרים) על מנת לשקף את השפעתן של ערבויות למטרות הון פיקוחי. קריטריונים אלו יהיו מפורטים ברמת הפירוט הנדרשת מהקריטריונים להקצאת חשיפות לדירוגים, בהתאם לסעיפים 410 ו-411, ועליהם למלא אחר כל דרישות הסף להקצאת דירוגים ללווה או לעסקת אשראי (facility) כמפורט בהוראה זו.

486. על הקריטריונים להיות סבירים ואינטואיטיביים וחובה עליהם לשקף את יכולתו ונכונותו של הערב לכבד את התחייבויות הערבות. הקריטריונים צריכים להתייחס גם לעיתוי הסביר של תשלומים ולרמת המתאם בין יכולתו של הערב לעמוד בהתחייבויותיו לפי תנאי הערבות לבין יכולתו של הלווה לפרוע את חובו. על הקריטריונים של התאגיד הבנקאי לקחת בחשבון גם את שיעור הסיכון השיורי ללווה, כגון עקב אי התאמת מטבע בין הערבות לחשיפה.

487. התאגיד הבנקאי חייב להתחשב בכל המידע הרלוונטי העומד לרשותו כאשר הוא מבצע התאמה של דירוג הלווה או של אומדני LGD (או במקרה של תיקי חייבים קמעונאיים וחייבים כשירים שנרכשו, התאמת תהליך הקצאת החשיפות למאגרים).

נגזרי אשראי

488. דרישות הסף החלות על ערבויות, רלוונטיות גם לנגזרי אשראי single-name. במקרה של נגזרי אשראי, ישנם שיקולים נוספים המתייחסים לחוסר התאמה בין נכסים. כאשר חשיפות מגודרות באמצעות נגזרי אשראי, הקריטריונים המשמשים להתאמת דירוג ללווה או לאמידת ה-LGD (או חלוקה למאגרים) חייבים לכלול את הדרישה, שהנכס שעליו מתבססת ההגנה (reference asset) לא יהיה שונה מנכס הבסיס (underlying asset), אלא אם נתמלאו התנאים שנקבעו בגישה הבסיסית.

489. בנוסף, חייבת להיות בקריטריונים התייחסות למבנה התשלומים של נגזר האשראי והערכה שמרנית להשפעתו של מבנה התשלומים על רמת ההחזרים ועל העיתוי שלהם. על התאגיד הבנקאי לקחת בחשבון גם את מידת ההשפעה של סיכונים שיוויים.

לתאגידים בנקאיים המשתמשים באומדני LGD לפי הגישה הבסיסית

490. דרישות הסף המפורטות בסעיפים 480 עד 489 חלות על תאגידים בנקאיים המיישמים את

הגישה הבסיסית לאמידת LGD, עם החריגות הבאות :

(1) אין לתאגיד הבנקאי אפשרות להשתמש באופציה של "התאמת ה-LGD"; וכן

(2) טווח הערבויות והערבים הכשירים מוגבל לאלה העונים על דרישות סעיף 302.

(א) דרישות ייחודיות לאמידת PD ו-LGD (או EL) לתיקי חייבים כשירים שנרכשו

491. לגבי כל תיק חייבים שנרכש (תאגידי או קמעונאי), חובה על כל תאגיד בנקאי, שנוקט בגישת

מעלה-מטה (top-down) לסיכון לכשל ו/או לסיכון לדילול, לעמוד בדרישות הסף הבאות לכימות רכיבי הסיכון.

492. התאגיד הבנקאי הרוכש יידרש לקבץ (לאחד) את תיקי החייבים למאגרים הומוגניים דיים כדי

שיוכלו להיקבע אומדנים מדויקים ועקביים של PD ו-LGD (או EL) עבור הפסדים בגין כשל ואומדנים של EL עבור הפסדים בגין דילול. ככלל, תהליך מיון הסיכונים לסלי סיכון (bucketing) ישקף את הנהלים של המוכר להעמדת וניהול אשראי ואת ההטרוגניות של לקוחותיו. בנוסף, המתודולוגיות והנתונים המשמשים לאמידת PD, LGD ו-EL חייבים לציית לתקנים הקיימים לכימות רכיבי הסיכון לחשיפות קמעונאיות. בפרט, צריך הכימות לשקף את כל המידע הנגיש לתאגיד הבנקאי הרוכש בנוגע לאיכות תיקי החייבים שבבסיס העסקה, ובכלל זה מידע אודות מאגרים דומים שהושגו מהמוכר, מהתאגיד הבנקאי הרוכש או ממקורות חיצוניים. התאגיד הבנקאי הרוכש חייב לקבוע אם הנתונים שסופקו על ידי המוכר תואמים את הציפיות שעליהן הסכימו שני הצדדים ביחס, לדוגמה, לסוג תיקי החייבים שנרכשו, להיקפם ולאיכותם השוטפת. במקרה שאין התאמה בציפיות, מצופה התאגיד הבנקאי הרוכש להשיג ולהסתמך על מידע רלוונטי יותר.

דרישות סף תפעוליות

493. תאגיד בנקאי הרוכש תיקי חייבים נדרש להצדיק את ביטחונו ביכולתו לגבות את התשלום בגין

מקדמות נוכחיות ועתידיות באמצעות מימוש החוב ממאגר תיקי החייבים (או גבייה כנגדו). כדי להיות כשיר לגישת מעלה-מטה (top-down) לסיכון של כשל, צריך התאגיד הבנקאי לעקוב ולנהל מקרוב את מאגר תיקי החייבים ואת יחסי האשראי הכלליים. בפרט, יצטרך התאגיד הבנקאי להראות :

ודאות משפטית

494. מבנה עסקת האשראי (facility) חייב להבטיח שבכל הנסיבות הנראות לעין, תהיה בידי התאגיד

הבנקאי הבעלות והשליטה בפועל על תזרים מזומנים מתוך תיקי החייבים, לרבות במקרים של מצוקה ופשיטת רגל של המוכר, או נותן שירות (servicer). כאשר בעל החוב מעביר תשלומים

שירותים למוכר או לנותן שירות, על התאגיד הבנקאי לבדוק באופן סדיר כי התשלומים הועברו במלואם ובהתאם לתנאים המוסכמים בחוזה. כמו כן, הבעלות על תיקי החייבים ועל תקבולי מזומנים תהיה מוגנת מפני עיכובים בהקשר של פשיטת רגל (bankruptcy stays) או אתגרים משפטיים אחרים שעשויים לעכב מהותית את יכולתו של המלווה לממש את החוב מתיקי החייבים, או לשים את ידו על תקבולי מזומנים.

אפקטיביות מערכות הניטור

495. תאגיד בנקאי חייב שתהיה לו היכולת לעקוב אחר איכות תיקי החייבים ואחר מצבם הכספי של המוכר ושל נותן השירות. בפרט:

- התאגיד הבנקאי חייב (א) להעריך את המתאם בין איכות תיקי החייבים ובין מצבם הכספי של המוכר ושל נותן השירות, וכן (ב) לקבוע מדיניות ונהלים פנימיים אשר יקנו לתאגיד הבנקאי אמצעי הגנה הולמים מפני מקרים בלתי צפויים, לרבות הקצאת דירוג סיכון פנימי לכל מוכר ולכל נותן שירות.
- לתאגיד הבנקאי יהיו מדיניות ונהלים ברורים ואפקטיביים לקביעת כשירותם של המוכר ושל נותן השירות. התאגיד הבנקאי, או גוף הפועל מטעמו, יערכו סקירות תקופתיות למוכרים ולנותני שירות על מנת לוודא את נכונות הדוחות מהמוכרים/נותני השירות, לגלות הונאות או נקודות תורפה תפעוליות, ולבחון את איכות מדיניות האשראי של המוכר ואת איכות המדיניות ונהלי הגבייה של נותן השירות. ממצאי סקירות אלו יתועדו כראוי.
- התאגיד הבנקאי צריך להיות מסוגל להעריך את המאפיינים של מאגר תיקי חייבים, לרבות (א) משיכות יתר; (ב) היסטוריה של המוכר מבחינת פיגורי תשלומים, חובות אבודים, והפרשות לחובות מסופקים; (ג) תנאי תשלום, וכן (ד) חשבונות נגדיים (contra accounts) פוטנציאליים.
- לתאגיד הבנקאי יהיו מדיניות ונהלים אפקטיביים לניטור ריכוזים של בעל חוב אחד על בסיס מצטבר הן בתוך מאגר בודד והן על פני מאגרים שונים של תיקי חייבים.
- התאגיד הבנקאי חייב לדאוג לקבל באופן תקופתי דוחות על גיול מחדש של חובות ועל דילול, במועד הנדרש, וברמת פירוט מספקת על מנת (א) להבטיח ציות לקריטריונים ולמדיניות המקדמות של התאגיד הבנקאי לגבי תיקי חייבים שנרכשו, וכן (ב) לספק אמצעי אפקטיבי למעקב ולאימות תנאי המכירה של המוכר (כגון גיול תאריכי חשבונות) ודילול.

אפקטיביות מערכות הגבייה (work-out)

496. תכנית אפקטיבית מחייבת קיומם של מערכות ונהלים לא רק לגילוי הידרדרות במצבו הכספי של המוכר והידרדרות באיכות תיקי החייבים בשלב מוקדם, אלא גם למניעה אפקטיבית של בעיות המתעוררות. ובפרט:

- התאגיד הבנקאי יקבע מדיניות, נהלים ומערכות מידע ברורים ואפקטיביים לצורך ניטור הציות לכללים הבאים: (א) כל התנאים החוזיים של עסקת האשראי (facility) (לרבות אמות מידה פיננסיות (covenants), נוסחאות להעברת מקדמות, מגבלות ריכוז, ספים לפירעון מוקדם וכד') וכן (ב) המדיניות הפנימית של התאגיד הבנקאי בנוגע לשיעורי

המקדמות וכשירותם של תיקי חייבים. מערכות התאגיד הבנקאי צריכות לגלות הפרות של אמות מידה פיננסיות וויתורים (waivers) כמו גם חריגות מהמדיניות והנהלים שנקבעו.

- כדי להגביל משיכות בלתי נאותות, על התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות ונהלים אפקטיביים לאיתור, אישור, מעקב ותיקון של משיכות יתר.
- לתאגיד הבנקאי יהיו מדיניות ונהלים אפקטיביים להתמודדות עם מצבים של פגיעה כלכלית במוכרים או בנותני שירות ו/או הידרדרות באיכות מאגר תיקי החייבים. אלה כוללים, בין היתר, ספים לסיום מוקדם של עסקאות אשראי (facility) מתחדשות והגנות אחרות של אמות מידה פיננסיות, גישה מובנית ומסודרת להתמודדות עם הפרת אמות מידה פיננסיות, ומדיניות ונהלים ברורים ואפקטיביים לנקיטת הליכים משפטיים ולהתמודדות עם תיקי חייבים בקשיים.

אפקטיביות מערכות הבקרה לביטחונות, לזמינות האשראי ולמזומנים

497. לתאגיד הבנקאי יהיו מדיניות ונהלים אפקטיביים לבקרה על תיקי חייבים, אשראי ומזומנים. ובפרט:

- המדיניות הכתובה חייבת לפרט את כל המרכיבים המהותיים בתכנית הרכישה של תיקי חייבים, לרבות שיעורי המקדמות, ביטחונות כשירים, התיעוד הנדרש, מגבלות ריכוז ואופן הטיפול בתקבולי מזומנים. מרכיבים אלו יתחשבו כיאות בכל הגורמים הרלוונטיים והמהותיים, לרבות מצבם הכספי של המוכר/נותן השירות, ריכוזי סיכונים, ומגמות באיכות תיקי החייבים ובבסיס הלקוחות של המוכר.
- המערכות הפנימיות יבטיחו שכספים יועברו כמקדמות אך ורק כנגד ביטחון תומך ספציפי, המלווה בתיעוד (כגון הצהרות נותן השירות, חשבוניות, תעודות משלוח וכד').

ציות למדיניות ולנהלים הפנימיים של התאגיד הבנקאי

498. לאור ההסתמכות על מערכות הניטור והבקרה של התאגיד הבנקאי למטרת הגבלת סיכון האשראי, יצטרך התאגיד הבנקאי ליישם נוהל פנימי אפקטיבי כדי להעריך את עמידתו בכל קווי המדיניות והנהלים הקריטיים לעניין זה, ובכללם:

- ביקורות פנימיות ו/או חיצוניות סדירות לכל השלבים הקריטיים בתכנית רכישת תיקי החייבים של התאגיד הבנקאי.
- הבטחת הפרדת תפקידים (i) בין הערכת המוכר/נותן השירות ובין הערכת בעל החוב, וכן (ii) בין הערכת המוכר/נותן השירות ובין ביקורת השטח של המוכר/נותן השירות.

499. הליך פנימי אפקטיבי של התאגיד הבנקאי להערכת עמידתו בכל קווי המדיניות והנהלים הקריטיים צריך לכלול גם הערכות לתפעול המשרד האחורי (back office), תוך התמקדות מיוחדת בכישורים, בניסיון, ברמת האיוש ובמערכות התומכות.

8. תיקוף אומדנים פנימיים

500. לתאגיד הבנקאי תהיה מערכת איתנה לתיקוף הדיוק והעקביות של מערכת הדירוגים, של התהליכים, ושל אמידת כל רכיבי הסיכון הרלוונטיים. על התאגיד הבנקאי להראות למפקח כי הליך התיקוף הפנימי של התאגיד הבנקאי מאפשר לו להעריך, באופן עקבי ובעל משמעות, את ביצועיהן של מערכת הדירוג הפנימית ומערכת אמידת הסיכונים.
501. תאגיד בנקאי ישווה באופן קבוע את שיעורי הכשל בפועל עם אומדני ה- PD לכל קטגוריית דירוג, ויוכל להראות כי שיעורי הכשל בפועל הנם בטווח המצופה לכל אחד מהדירוגים. תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת ה- IRB המתקדמת חייבים להשלים את הניתוח האמור גם עבור אומדני LGD ו- EAD. בהשוואות אלו ישתמש התאגיד הבנקאי בנתונים היסטוריים המכסים תקופה ארוכה ככל האפשר. השיטות והנתונים שבהם משתמש התאגיד הבנקאי לצורך ההשוואות חייבים להיות מתועדים כראוי. התאגיד הבנקאי ידאג לעדכן את הניתוחים ואת התיעוד לפחות אחת לשנה.
502. בנוסף לאמור לעיל, ישתמש התאגיד הבנקאי בכלים כמותיים אחרים לתיקוף ובהשוואות עם מקורות מידע חיצוניים רלוונטיים. הניתוחים צריכים להיעשות בהתבסס על מדגם נתונים שתואם את התיק, מעודכן תקופתית, ומכסה תקופת תצפיות רלוונטית. הערכות התאגיד הבנקאי לביצועי מערכת הדירוג שלו חייבות להתבסס על מדגם נתונים היסטוריים ארוך טווח, אשר מכסה מגוון תנאים כלכליים, ובאופן אידיאלי יתייחס למחזור עסקים שלם אחד או יותר.
503. תאגיד בנקאי חייב להראות כי שיטות הבדיקה הכמותיות, ושיטות תיקוף אחרות בהן הוא משתמש אינן משתנות באופן שיטתי עם המחזור הכלכלי. שינויים בשיטות ובנתונים (הן לגבי מקורות הנתונים והן לגבי תקופת המדגם) יהיו ברורים ומתועדים ביסודיות.
504. לתאגידים בנקאיים יהיו תקנים פנימיים מנוסחים היטב למצבים שבהם הסטיות מהציפיות לגבי PD, LGD ו- EAD שהתממשו, מהותיות דיין כדי לעורר שאלות בנוגע לתקפות האומדנים. תקנים אלו צריכים להביא בחשבון מחזוריות כלכלית, וכל גורם אחר המשפיע באופן שיטתי על שונות במקרי הכשל. כאשר הערכים שהתממשו ממשיכים להיות גבוהים מתחזיות התאגיד הבנקאי, יתאים התאגיד הבנקאי את אומדניו כלפי מעלה, כדי שישקפו בצורה נאותה את מקרי הכשל, ואת חומרת ההפסדים של התאגיד הבנקאי.
505. במקרים שבהם התאגיד הבנקאי סומך על האומדנים הפיקוחיים של רכיבי הסיכון, ולא על אומדנים פנימיים משלו, נעודד את התאגיד בנקאי להשוות את ערכי ה- LGD וה- EAD בפועל עם האומדנים הפיקוחיים. נתוני ה- LGD וה- EAD בפועל צריכים להיות חלק מהערכת ההון הכלכלי שמבצע התאגיד הבנקאי.

9. אומדנים פיקוחיים של LGD ו-EAD

506. תאגידים בנקאיים הפועלים תחת גישת IRB בסיסית, שאינם עומדים בדרישות לצורך הפקת אומדנים עצמיים של LGD ו-EAD, חייבים לעמוד בדרישות הסף המתוארות בגישה הסטנדרטית כדי לקבל הכרה לביטחונות פיננסיים כשירים (כמפורט בפרק ד' בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, בנושא הפחתת סיכון אשראי). כדי לקבל הכרה לסוגי ביטחונות נוספים, יהיה על התאגידים הבנקאיים לעמוד בדרישות סף נוספות.

(i) הגדרת כשירות להכרה ב-CRE ו-RRE כביטחונות

507. ביטחונות כשירים של נדל"ן מסחרי (CRE) או נדל"ן לדיור (RRE) עבור חשיפות לתאגיד, לריבונות ולבנק, מוגדרים באופן הבא:

- ביטחונות שבהם הסיכון של הלווה אינו תלוי באופן מהותי בביצועיו של הנכס או המיזם העומד בבסיסו, אלא ביכולת הבסיסית של הלווה לפרוע את החוב ממקורות אחרים. לפיכך, פירעון עסקת אשראי (facility) אינו תלוי באופן מהותי בתזרימי מזומנים שמניב נכס הנדל"ן (CRE או RRE) המשמש כביטחון⁹²; וכן
- בנוסף, שוויו של ביטחון מובטח לא יהיה תלוי באופן מהותי בביצועיו של הלווה. אין בדרישה זו כדי להוציא מן הכלל מצבים שבהם גורמים מקרו-כלכליים טהורים משפיעים הן על שוויו של הביטחון והן על ביצועי הלווה.

508. לאור התיאור הכללי לעיל ולאור ההגדרה של חשיפה לתאגיד, נדל"ן מניב הכנסה העונה על ההגדרה של סוג נכס בקבוצת ההלוואות המיוחדות (SL), לא יוכר כביטחון עבור חשיפות לתאגיד⁹³.

(ii) דרישות תפעוליות ל-CRE/RRE כשירים

509. בכפוף לעמידה בהגדרה לעיל, יהיו CRE ו-RRE כשירים להכרה כביטחון לצורך דרישות כלפי תאגידים אך ורק לאחר שנתמלאו כל הדרישות התפעוליות הבאות.

- אכיפות משפטיות: כל תביעה למימוש ביטחון חייבת להיות אכיפה מבחינה משפטית בכל שטחי השיפוט הרלוונטיים, וכל תביעה למימוש ביטחון חייבת להיות מוגשת כיאות במועדה. הזכויות בביטחון חייבות לשקף "שעבוד מושלם" (דהיינו, נתמלאו כל הדרישות החוקיות לביסוס התביעה). יתרה מזאת, החוזה המפרט את תנאי הביטחון, וההליך המשפטי העומד בבסיסו, חייבים להיות כאלה שיאפשרו לתאגיד בנקאי לקבל את ערך הביטחון בתוך פרק זמן סביר.

⁹² בטל.

⁹³ בטל.

- שווי השוק האובייקטיבי של הביטחון: שווי הביטחון הנאמד צריך להיות שווה או נמוך מהשווי ההוגן הנוכחי שניתן לקבל תמורת מכירתו של הנכס במסגרת חוזה פרטי בין מוכר מרצון ובין קונה מרצון (arm's-length buyer) בתאריך הערכת השווי.
- הערכה מחודשת תדירה: התאגיד הבנקאי מצופה לערוך מעקב שוטף אחר ערך הביטחון בתדירות גבוהה, ולכל הפחות פעם בשנה. מומלץ להגביר את תכיפות המעקב השוטף במקרים שבהם תנאי השוק נתונים לשינויים משמעותיים. שיטות הערכה סטטיסטיות (כגון התייחסות למדדים של מחירי הדיר, דגימה) עשויות לשמש לצורך עדכון אומדנים או לזיהוי ביטחון שיתכן שערכו ירד ועשוי שיידרש לאומדו מחדש. הערכה מחודשת של הנכס, על ידי איש מקצוע מוסמך, חייבת להתבצע במקרים שבהם קיים מידע המצביע על ירידה אפשרית מהותית בערך הביטחון יחסית למחירי השוק או במקרה של אירוע אשראי, כגון כשל.
- שעבוד משני (Junior liens): התאגיד הבנקאי יכול להתחשב בשעבוד שני רק במקרים שבהם: (1) אין ספק כי התביעה למימוש הביטחון הנה אכיפה מבחינה חוקית; ו- (2) השעבוד מהווה הפחתה אפקטיבית של סיכון האשראי. במקרים שבהם התאגיד הבנקאי מכיר בשעבוד נחות, עליו לטפל בו תוך שימוש בסף C^*/C^{**} , החל על שעבוד מדרגה ראשונה. במקרים אלה, יחושבו ה- C^* וה- C^{**} תוך התחשבות בסכום השעבוד השני ובכל השעבודים הראשונים הנוספים⁹⁴.

510. דרישות נוספות בנוגע לניהול ביטחונות, כדלקמן:

- הביטחונות מסוג CRE ו- RRE שיתקבלו על ידי התאגיד הבנקאי, ומדיניות האשראי (שיעור ההתבססות; advance rates), בהינתן ביטחונות אלה, חייבים להיות מתועדים בבהירות.
- התאגיד הבנקאי ינקוט צעדים כדי לוודא שהנכס הנלקח כביטחון מבוטח כיאות מפני נזק או הרעה במצבו.
- התאגיד הבנקאי יעקוב בקביעות (monitor) אחר היקפן של מי מהתביעות המותרות בדיון קדימה (כגון תביעות מס) לגבי הנכס.
- התאגיד הבנקאי ינהל מעקב נאות (monitor) אחר סיכון לחבות מהטעמים של איכות הסביבה בשל הנכס המשמש לביטחון, כגון נוכחותו של חומר רעיל בשטחי הנכס.

(iii) דרישות להכרה בחיובים פיננסיים

הגדרת חיובים כשירים

511. חיובים פיננסיים כשירים הנם תביעות בעלות תקופת פירעון מקורית שאינה עולה על שנה, אשר ההחזר בגיןן מתבצע באמצעות תזרימים מסחריים או פיננסיים הקשורים לנכסי הבסיס של הלווה. בכך נכללים הן חוב הנפרע מעצמו הנגזר ממכירת סחורות או שירותים הקשורים

לעסקה מסחרית, והן סכומים כלליים המגיעים מקונים, מספקים, משוכרים, מרשויות לאומיות או מקומיות או מגורמים אחרים שאין להם קשרי עסקים עם הלווה, שאינם קשורים למכירת סחורות או שירותים הקשורים לעסקה מסחרית. תיקי חייבים כשירים אינם כוללים את אלה הקשורים לאיגוח, להשתתפויות משניות (sub-participation) או לנגזרי אשראי.

דרישות תפעוליות

ודאות משפטית

512. המנגנון המשפטי שבאמצעותו ניתן הביטחון חייב להיות איתן, ולהבטיח כי המלווה הנו בעל זכויות ברורות על התקבולים הנובעים מהביטחון.

513. תאגיד בנקאי חייב לנקוט בכל הצעדים הדרושים כדי למלא אחר הדרישות המקומיות בנוגע לאכיפת זכויותיו בשעבוד, כגון על ידי רישום זכויות השעבוד אצל הרשם. צריכה להיות מסגרת שתאפשר למלווה פוטנציאלי להיות בעל זכות קדימה ראשונה ומושלמת (perfected) בתביעה למימוש הביטחון.

514. כל המסמכים הנלווים לעסקאות המגובות בביטחונות יחייבו את כל הצדדים, ויהיו ברי אכיפה חוקית, בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים. התאגיד הבנקאי יערוך סקירה משפטית מספקת כדי לוודא זאת, יעמיד מסקנה זו על בסיס משפטי איתן, ויבצע בדיקות נוספות, ככל שיידרש, כדי להבטיח את המשך יכולת האכיפה.

515. הסדרי הביטחונות חייבים להיות מתועדים בצורה נאותה, לרבות נוהל ברור ואיתן לגביית הכנסות שמניב הביטחון, במועדן. נוהלי התאגיד הבנקאי יבטיחו שיקוימו כל התנאים המשפטיים הנדרשים להכרזת הלקוח כמצוי בכשל ולמימוש הביטחון במועד. במקרה שייקלע הלווה למצוקה או ייכנס למצב של כשל, צריכה להיות לתאגיד הבנקאי יכולת חוקית למכור או להמחות את תיקי החייבים לצדדים אחרים בלא הסכמת החייב.

ניהול סיכונים

516. לתאגיד בנקאי יהיה הליך תקף לקביעת סיכון האשראי בתיקי חייבים. הליך זה יכלול, בין היתר, ניתוחים של העסק והענף של הלווה (לדוגמה, השפעות מחזור העסקים), וניתוח סוגי הלקוחות שעמם הוא עושה עסקים. כאשר התאגיד הבנקאי מסתמך על הלווה לקביעת סיכוני האשראי של לקוחות הלווה, יבחן התאגיד הבנקאי את מדיניות האשראי של הלווה על מנת לקבוע את תקפותה ואת אמינותה.

517. המרווח בין סכום החשיפה ובין ערך תיקי החייבים חייב לשקף את כל הגורמים ההולמים, לרבות; עלות הגבייה, ריכוז במאגר תיקי חייבים של לווה יחיד, וסיכון הריכוזיות האפשרי בסך החשיפות של התאגיד הבנקאי.

518. התאגיד הבנקאי חייב לקיים תהליך ניטור רציף בהתאם לחשיפה הספציפית (מיידית או תלויה) הניתנת לייחוס לביטחון בו נעשה שימוש לצורך הפחתת סיכון. תהליך זה עשוי לכלול, בהתאמה וככל שיהיה רלוונטי, דוחות גיול, בקרה על מסמכי סחר, מסמכי בסיס ההלוואה, ביקורות תכופות לבדיקת הביטחון, בדיקות אישור סכומי החשבוניות, בקרה על הליכי תשלום חשבוניות, ניתוחים של דילול (זיכויים שהועברו מהלווה למנפיקים), וניתוח כספי קבוע הן של הלווה והן של מנפיקי החייבים, במיוחד במקרה שבו מספר קטן של תיקי חייבים גדולים נלקחים כביטחון. התאגיד הבנקאי יעקוב באופן שוטף אחר מידת הקפדתו על העמידה במגבלות הריכוז הכלליות. בנוסף לכך, יבחן התאגיד הבנקאי את הציות להתניות ההלוואה, למגבלות סביבתיות ולדרישות חוקיות אחרות, על בסיס קבוע.

519. תיקי החייבים אשר שועבדו על ידי לווה יהיו מגוונים, ולא יהיו בעלי מתאם גבוה מדי ללווה. כאשר המתאם גבוה, כגון במקרה שחלק מהמנפיקים של תיקי החייבים תלויים בלווה לקיומם, או שהלווה והמנפיקים משתייכים לתעשייה משותפת, על התאגיד הבנקאי להביא בחשבון את הסיכונים המשתמעים מכך בבואו לקבוע את המרווחים עבור מאגר הביטחונות בכללותו. תיקי חייבים מפעילות של הלווה מול צדדים קשורים, או קרובים ללווה (לרבות חברות בנות ועובדים), לא יוכרו כמפחיתי סיכון.

520. לתאגיד בנקאי יהיה הליך מתועד לגביית תשלומי החייבים במצבי מצוקה. לתאגיד בנקאי יהיו האמצעים הנדרשים לאכיפת הגבייה, גם אם התאגיד הבנקאי נוהג בדרך כלל לפנות אל הלווה לצורך גבייה.

דרישות להכרה בביטחונות אחרים

521. ביטחון פיזי עשוי לכלול כלי רכב. המפקח עשוי להתיר בעתיד הכרה בהשפעה של ביטחונות פיזיים אחרים על הפחתת סיכון האשראי. ההחלטה תתבצע בהתאם לעמידה בשני התקנים הבאים:

- קיומם של שווקים נזילים שבהם ניתן לממש את הביטחון בזריזות וביעילות כלכלית.
- קיומם של מחירי שוק מבוססים היטב ונגישים לציבור עבור הביטחון, וקיומו של יסוד סביר להניח כי הסכום שיקבל התאגיד הבנקאי בעת מימוש הביטחון לא יסטה במידה משמעותית ממחירי שוק אלה.

522. כדי שתאגיד בנקאי יוכל להכיר בסוגים הנוספים של ביטחונות פיזיים המפורטים בסעיף 521 לעיל, עליו לעמוד בכל התקנים המפורטים בסעיפים 509 ו-510, בכפוף לשינויים הבאים.

- זכות קדימה: התאגיד הבנקאי רשאי להכיר אך ורק בביטחון שלתאגיד הבנקאי תהיה בו זכות שיעבוד ראשונה או זכות תביעה. במקרה כזה, מחויב כי התאגיד הבנקאי יהיה קודם למלווים אחרים בהליכי מימוש הביטחון.
- הסכם ההלוואה חייב לכלול תיאורים מפורטים של הביטחון, ובנוסף פירוט לגבי אופן ביצוע ותדירות שערך הנכס.
- סוגי הביטחונות הפיזיים שיתקבלו על ידי התאגיד הבנקאי, והמדיניות והנהלים ביחס לסכום ההולם של כל סוג ביטחון יחסית לסכום החשיפה, חייבים להיות מתועדים בבירור

במדיניות ובנוהלי האשראי הפנימיים של התאגיד הבנקאי, וזמינים לביקורת (examination) ו/או סקירה (review) של מבקר.

- מדיניות האשראי של התאגיד הבנקאי בנוגע למבנה העסקה חייבת להתייחס לדרישות החלות על הביטחון ביחס לסכום החשיפה, ליכולת לממש את הביטחון באופן מיידי, ליכולת לקבוע מחיר או שווי שוק באובייקטיביות, לתדירות שבה ניתן להשיג הערכת שווי באופן מיידי (לרבות הערכה או אמידה מקצועית), ולתנודתיות בשווי הביטחון. בתהליך השערוך התקופתי יושם דגש מיוחד על ביטחון "רגיש לאופנה" ("fashion sensitive") כדי להבטיח שההערכות הותאמו כראוי כלפי מטה בגין שינוי באופנה, שנת הדגם, התיישנות, כמו גם יציאה מכלל שימוש, או הרעה במצבו הפיזי של הביטחון.
- במקרים של העמדת מלאי (כגון חומרי גלם, עבודה בתהליך, מוצרים מוגמרים, מלאי רכב של סוכני רכב) וצידוד כביטחונות, חייב תהליך השערוך התקופתי לכלול בדיקה פיזית של הביטחון.

10. דרישות להכרה בחכירה (leasing)

523. חכירות, למעט חכירות החושפות את התאגיד הבנקאי לסיכון ערך שיורי (ראו סעיף 524), יטופלו כחשיפות המובטחות על ידי אותו סוג של ביטחון. חובה על התאגיד הבנקאי לעמוד בדרישות הסף החלות על סוגי הביטחונות השונים (CRE/RRE או ביטחון אחר). בנוסף על כך, נדרש התאגיד הבנקאי לעמוד בתקנים הבאים:
- ניהול סיכונים איתן מצדו של המחכיר ביחס למיקום הנכס, לשימוש שנעשה בו, לגילו, ולמועד המתוכנן של יציאתו מכלל שימוש;
 - מסגרת משפטית איתנה הקובעת את בעלותו החוקית של המחכיר על הנכס ואת זכותו לממש את זכויותיו כבעלי הנכס במועד המתאים; וכן
 - ההפרש בין שיעור הפחת של הנכס הפיזי ובין שיעור הסילוקין של תשלומי החכירה לא יהיה גדול עד כדי כך שהוא יביא לידי הערכת יתר של הפחתת סיכון האשראי (CRM) המיוחסת לנכסים המוכרים.
524. חכירות החושפות את התאגיד הבנקאי לסיכון ערך שיורי יטופלו בדרך הבאה. סיכון ערך שיורי הנו חשיפת התאגיד הבנקאי להפסד פוטנציאלי, הנובע מירידת השווי ההוגן של הצידוד מתחת לאומדן ערך הגרט, שחושב בעת החכירה.
- התאגיד הבנקאי ייחס לזרם תשלומי החכירה המהוונים משקל סיכון בהתאם לחוסנו הכלכלי של החוכר (PD), ובהתאם לאומדן מתאים ל-LGD, פיקוחי או פנימי של התאגיד הבנקאי.
 - משקל הסיכון של ערך הגרט יהיה 100%.

11. חישוב דרישות הון עבור חשיפות למניות

(i) גישה מבוססת שוק למודלים פנימיים

525. כדי שתאגיד בנקאי ייחשב כשיר להשתמש בגישה מבוססת שוק למודלים פנימיים, עליו להראות למפקח כי הוא עומד בדרישות סף איכותיות וכמותיות מסוימות, בטרם יתחיל ליישם את הגישה, ולאחר מכן באופן שוטף. תאגיד בנקאי שאינו מצליח להוכיח ציות מתמשך לדרישות הסף חייב לפתח תכנית לחזרה מהירה למצב של ציות לדרישות, לקבל את אישור המפקח לתכנית, וליישם את התכנית בהתאם ללוחות הזמנים שתוכנו. בתקופת הביניים, מצופה התאגיד הבנקאי לחשב את דרישות ההון באמצעות הגישה הפשוטה לשקלול סיכונים.

526. המפקח מכיר בכך שהבדלים בין השווקים, מתודולוגיות המדידה, השקעות הון וגישות הניהול בפועל מחייבים את התאגידים הבנקאיים להתאים את הנהלים התפעוליים לנסיבותיהם המיוחדות. אין בכוונת המפקח להכתיב את הצורה או את הפרטים התפעוליים של מדיניות ניהול הסיכונים ונוהלי המדידה של התאגידים הבנקאיים להחזקות המניות בתיק הבנקאי. יחד עם זאת, חלק מדרישות הסף הינן ספציפיות.

(ii) דרישות הון וכימות הסיכון

527. תקני הסף הכמותיים להלן חלים למטרת חישוב דרישות הון מזעריות לפי גישת המודלים הפנימיים.

א. דרישת ההון שוות ערך להפסד הפוטנציאלי מתיק המניות של התאגיד הבנקאי, הנגזר מההנחה שאירע זעזוע מידי שווה ערך לרווח בר-סמך של 99% בהתפלגות חד-זנבית של ההפרש בין התשואות הרבעוניות ובין שיעור הריבית חסרת הסיכון המתאימה, שחושב על בסיס תקופת מדגם ארוכת טווח.

ב. ההפסדים הנאמדים צריכים להיות חסינים בפני תנועות שוק שליליות הרלוונטיות לפרופיל הסיכון ארוך הטווח של ההחזקות הספציפיות של התאגיד הבנקאי. על הנתונים המשמשים לייצוג התפלגות התשואות לשקף את תקופת המדגם הארוכה ביותר, לגביה קיימים נתונים, אשר יהיו בעלי משמעות בייצוג פרופיל הסיכונים של החזקות המניות הספציפיות של התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי צריך להשתמש בנתונים שבעזרתם ניתן להפיק אומדני הפסד שמרניים, בעלי אמינות סטטיסטית ויציבים, שאינם מבוססים באופן בלעדי על הערכות סובייקטיביות או על שיקול דעת. התאגידים הבנקאיים חייבים להראות למפקח שהזעזוע שבו השתמשו בהערכותיהם מספק אומדן שמרני להפסדים הפוטנציאליים על פני מחזור השוק או מחזור העסקים הרלוונטי בטווח הארוך. ההנחה היא כי מודלים שמתבססים על נתונים שאינם משקפים מגוון מציאותי של ניסיון ארוך טווח, הכולל במידה סבירה תקופה של ירידות חדות בערכי שוק ההון הרלוונטי להחזקות התאגיד הבנקאי, יפיקו תוצאות אופטימיות, אלא אם ישנן עדויות אמינות לכך שהתאמות נאותות בוצעו בבניית המודל. בהיעדר התאמות מובנות במודל, על התאגיד הבנקאי לשלב ניתוח אמפירי של נתונים זמינים

עם התאמות המבוססות על מגוון של גורמים כדי לקבל תוצאות המשקפות מידה ראויה של מציאותיות ושמרנות. כאשר תאגיד בנקאי בונה מודלים של "ערך בסיכון" (VaR - Value at Risk) להערכת הפסדים רבעוניים פוטנציאליים, הוא יכול להשתמש בנתונים רבעוניים, או להמיר נתונים של תקופת אופק קצר יותר לשווי ערך רבעוניים באמצעות שיטה אנליטית מתאימה הנתמכת בעדויות אמפיריות. ניתן ליישם התאמות אלו באמצעות הליך חשיבה וניתוח שפותחו ותועדו כראוי. ככלל, התאמות ייושמו בצורה שמרנית ועקבית לאורך זמן. יתרה מזאת, כאשר לתאגיד הבנקאי נגישים נתונים מוגבלים בלבד, או במקרים שבהם, עקב מגבלות טכניות, אומדנים שיופקו משיטה יחידה כלשהי יהיו בעלי איכות בלתי ודאית, חייב התאגיד הבנקאי להוסיף מרווחי ביטחון המשקפים את מידת השמרנות הראויה כדי להימנע מאופטימיות יתר.

ג. אין הנחיה להשתמש בסוג מסוים של מודל VaR (כגון שונות-שונות משותפת (variance-covariance), הדמיה היסטורית או הדמית מונטה קרלו). אולם, המודל שישמש את התאגיד הבנקאי חייב לשקף בצורה נאותה את כל הסיכונים המהותיים הגלומים בתשואה על ההשקעה, לרבות סיכון שוק כללי וחשיפת סיכון ספציפית של תיק המניות של התאגיד הבנקאי. מודלים פנימיים חייבים להסביר כיאות שונות מחירים היסטורית, לשקף הן את הגודל והן את השינויים בהרכב הריכוזים הפוטנציאליים, ולהיות חסינים מפני סביבות שוק שליליות. הרכב חשיפות הסיכון, המיוצג בנתונים המשמשים לאמידה, חייב להיות דומה במידה רבה, או לפחות בר השוואה, לזה של חשיפות למניות של התאגיד הבנקאי.

ד. תאגידים בנקאיים יכולים להשתמש גם בטכניקות מידול, כדוגמת ניתוח תרחישים היסטוריים, כדי לקבוע את דרישות ההון המזעריות כנגד החזקות המניות בתיק הבנקאי. השימוש במודלים כאלה מותנה בכך שהתאגיד הבנקאי יוכל להוכיח למפקח שהמתודולוגיה ותוצאותיה ניתנים לכימות במונחים של אחוזי הפסד, כמפורט בסעיף קטן (א) לעיל.

ה. תאגידים בנקאיים חייבים להשתמש במודל פנימי שהולם את פרופיל הסיכון ואת מורכבות תיק ההשקעות במניות של התאגיד הבנקאי. תאגיד בעל החזקות מהותיות בעלות ערך לא ליניארי באופיין (כגון נגזרי מניות וני"ע המירים) חייב להשתמש במודל פנימי שתכנונו נועד לשקף כראוי את הסיכונים הנלווים למכשירים אלו.

ו. בכפוף לאישור המפקח, מתאמים של תיק המניות יכולים להשתלב במדדי הסיכון הפנימיים של התאגיד הבנקאי. השימוש במתאמים מפורשים (כגון שימוש במודל VaR של שונות/שונות משותפת) חייב להיות מתועד במלואו ולהיתמך בניתוח אמפירי. נאותותן של ההנחות המשתמעות מהמתאמים תוערך על ידי המפקח במסגרת סקירת תיעוד המודל וטכניקות האמידה.

ז. מיפוי פוזיציות בודדות לקירובים (proxies), למדדי שווקים ולגורמי סיכון, צריך להיות סביר, אינטואיטיבי ובעל תקפות מושגית. התאגיד הבנקאי יתעד את הטכניקות ואת הליכי המיפוי בצורה מלאה ויראה בעזרת עדויות תיאורטיות ואמפיריות כי הם הולמים את ההחזקות הספציפיות. כאשר מאחדים חוות דעת מקצועית עם טכניקות כמותיות לצורך הערכת תגודתיות התשואות של החזקה כלשהי, חייבת חוות הדעת להביא

בחשבון את המידע הרלוונטי והמהותי שלא נלקח בחשבון על ידי הטכניקות האחרות שבהן השתמש התאגיד הבנקאי.

ח. מותר להשתמש במודל שמתבסס על גורם יחיד או על גורמים רבים, בהתאם לאופיין של החזקות התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי מצופה להבטיח כי הגורמים יהיו מספיקים כדי לשקף את הסיכונים הטבועים בתיק המניות. גורמי הסיכון צריכים להקביל למאפייני שוק ההון המתאים (לדוגמה, ציבורי, פרטי, שווי שוק במגזרים ותתי-מגזרים בתעשייה, מאפיינים תפעוליים) שבו התאגיד הבנקאי מחזיק פוזיציות משמעותיות. לתאגידים בנקאיים יהיה אמנם שיקול דעת בבחירת הגורמים, אך עליהם להוכיח באמצעות ניתוחים אמפיריים את התאמתם של גורמים אלה, ובכלל זה להוכיח את יכולתם לכסות סיכונים כלליים וספציפיים גם יחד.

ט. אומדנים של תנודתיות התשואות של השקעות במניות חייבים לשלב נתונים, מידע ושיטות רלוונטיים ומהותיים הנגישים לתאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי יכול להשתמש בנתונים פנימיים שעברו סקירה עצמאית או בנתונים ממקורות חיצוניים (לרבות מאגרי מידע בין-בנקאיים). מספר חשיפות הסיכון במדגם ותקופת הנתונים ששימשה לכימות חייבים להיות מספיקים כדי לספק לתאגיד הבנקאי את הביטחון בדיוקם וביציבותם של אומדניו. תאגידים בנקאיים ינקטו בצעדים ההולמים כדי להגביל את הפוטנציאל של הטיה במדגם והטיית שרידות (survivorship bias) בהערכת תנודתיות התשואות.

י. תאגיד בנקאי נדרש להכין תכנית קפדנית ומקיפה של מבחני קיצון. הציפייה היא שהתאגיד הבנקאי יבחן את המודל הפנימי ואת הליכי האמידה, כולל חישובי תנודתיות, לתרחישים היפותטיים או היסטוריים המשקפים הפסדים במקרה הגרוע ביותר, בהתחשב בפוזיציות המוחזקות על ידי התאגיד הבנקאי במניות ציבוריות ופרטיות גם יחד. לכל הפחות, צריכים מבחני הקיצון לספק מידע על השפעתם של אירועי קיצון (tail events), מעבר לרמת רווח בר-הסמך שמניחה גישת המודלים הפנימיים.

(iii) הליך ובקורות לניהול סיכונים

528. פעילותו הכוללת של התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים לצורכי ניהול השקעות בתיק הבנקאי צריכה לעלות בקנה אחד עם הנחיות המפקח. ביחס לפיתוחו ויישומו של מודל פנימי לצורכי ההון, יהיו לתאגיד הבנקאי מדיניות, נהלים ובקורות מבוססים כדי להבטיח את הגינותו של המודל ושל תהליך יישומו לחישוב דרישות ההון. מדיניות, נהלים ובקורות אלו צריכים לכלול את המרכיבים הבאים:

א. אינטגרציה מלאה של המודל הפנימי במערכות המידע הניהוליות הכלליות של התאגיד הבנקאי וניהול ההשקעות בתיק הבנקאי. המודלים הפנימיים צריכים להיטמע במלואם בתשתית ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי, לרבות השימוש ב: (i) קביעת מחסומי השקעה והערכת השקעות חלופיות; (ii) מדידה והערכה של ביצועי תיק המניות (לרבות ביצועים מותאמים לסיכונים); וכן (iii) הקצאת הון כלכלי כנגד החזקות מניות והערכת הלימות ההון הכוללת לפי הנדרש, או ינקוט פעולה במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211). התאגיד הבנקאי צריך להיות מסוגל

- להראות כי תוצאות המודל ממלאות תפקיד מרכזי בתהליך ניהול ההשקעות, לדוגמה באמצעות פרוטוקולים של ועדת ההשקעות.
- ב. מערכות ניהול, נהלים ופונקציות בקרה מבוססות, כדי להבטיח סקירה תקופתית ועצמאית של כל מרכיבי התהליך במודל הפנימי, לרבות אישור שינויים במודל, בדיקת תשומות המודל וסקירת תוצאותיו, כגון אימות ישיר של תחשיבי הסיכונים. התאגיד הבנקאי יקדיש תשומת לב מיוחדת לטכניקות הקירוב (proxy) והמיפוי ולרכיבים קריטיים נוספים של המודל. סקירות אלו יעריכו את הדיוק, השלמות והנאותות של תשומות המודל ותוצאותיו ויתמקדו בגילוי והגבלה של טעויות הקשורות בחולשות מוכרות של המודל, וכן בזיהוי חולשות בלתי מוכרות שלו. בדיקות אלו יכולות להתבצע כחלק מתכניות עבודה של ביקורת פנימית או חיצונית, על ידי יחידת בקרת סיכונים עצמאית או על ידי צד שלישי חיצוני.
- ג. מערכות ונהלים הולמים למעקב אחר מגבלות השקעה ואחר החשיפות לסיכונים הנובעים מההשקעות במניות.
- ד. היחידות האחראיות לתכנון המודל וליישומו חייבות להיות בלתי תלויות מבחינה פונקציונלית ביחידות האחראיות לניהול השקעות בודדות.
- ה. הגורמים האחראים לכל היבט של תהליכי המודל חייבים להיות מוסמכים כראוי. ההנהלה תקצה די משאבים מיומנים וכשירים לפונקציה העוסקת במודל.

(iv) תיקוף ותיעוד

529. תאגידים בנקאיים המשתמשים במודלים פנימיים למטרות הון פיקוחי מצופים לנהל מערכת יציבה לתיקוף הדיוק והעקביות של המודל ושל תשומותיו. כמו כן, עליהם לתעד בצורה מלאה את כל המרכיבים המהותיים של המודלים הפנימיים ואת תהליך המידול. תהליך המידול והמערכות המשמשות לתיקוף מודלים פנימיים, לרבות כל התיעוד הנלווה, תוצאות התיקוף והממצאים של בדיקות פנימיות וחיצוניות, כפופים לביקורת וסקירה של המפקח.

תיקוף

530. בתאגיד בנקאי צריך שתהיה מערכת יציבה לתיקוף הדיוק והעקביות של המודלים הפנימיים ושל תהליכי המודל. על התאגיד הבנקאי להראות למפקח כי הליך התיקוף הפנימי של התאגיד הבנקאי מאפשר לו להעריך באופן עקבי ובעל משמעות את ביצועיו של המודל הפנימי ושל הליכי המודל.
531. תאגיד בנקאי ישווה בקביעות את ביצועי התשואות בפועל (אשר יחושבו בעזרת נתונים על רווח והפסד ממומשים ובלתי ממומשים) עם אומדני המודל, ויוכל להראות כי התשואות בפועל הן בטווח המצופה לתיק ההשקעות ולהחזקות הנפרדות. בהשוואות אלו ישתמש התאגיד הבנקאי בנתונים היסטוריים המכסים תקופה ארוכה ככל האפשר. השיטות והנתונים שבהם השתמש

התאגיד הבנקאי לצורך השוואות אלו חייבים להיות מתועדים כראוי. התאגיד הבנקאי ידאג לעדכן את הניתוחים ואת התיעוד לכל הפחות אחת לשנה.

532. בנוסף לאמור לעיל, ישתמש התאגיד הבנקאי בכלים כמותיים אחרים לתיקוף ובהשוואות עם מקורות מידע חיצוניים. הניתוחים צריכים להיעשות על בסיס מדגם נתונים תואם את תיק ההשקעות של התאגיד הבנקאי, מעודכן תקופתית ומכסה תקופה רלוונטית. הערכות התאגיד הבנקאי לביצועי המודל שלו חייבות להתבסס על מדגם נתונים היסטוריים ארוך טווח, אשר מכסה מגוון של תנאים כלכליים, ובאופן אידיאלי, מתייחס למחזור עסקים שלם אחד לכל הפחות.

533. תאגיד בנקאי חייב להראות כי שיטות התיקוף הכמותיות והנתונים עקביים לאורך זמן. שינויים בשיטות האמידה ובנתונים (הן לגבי מקורות הנתונים והן לגבי תקופת המדגם) יהיו ברורים ומתועדים ביסודיות.

534. מאחר שהערכת הביצועים בפועל מול התחזיות לאורך זמן מספקים את הבסיס לשכלול והתאמה של המודלים הפנימיים של התאגיד הבנקאי באופן שוטף, התאגיד הבנקאי מצופה לקבוע תקנים פנימיים מנוסחים היטב לסקירת המודל שלו. תקנים אלה חשובים במיוחד במצבים שבהם הסטיות של התוצאות בפועל מהציפיות הן מהותיות וכאשר מתעורר ספק בנוגע לתקפות המודל הפנימי. תקנים אלו צריכים להביא בחשבון מחזוריות כלכלית וכל גורם אחר המשפיע באופן שיטתי על שונות בתשואות המניות. כל ההתאמות שיתבצעו במודל הפנימי בתגובה לבדיקות המודל חייבות להיות מתועדות היטב ועקביות עם תקני התאגיד הבנקאי לסקירת המודל.

535. כדי לאפשר תיקוף של המודל באמצעות בחינה בדיעבד (backtesting) על בסיס שוטף, תאגידים בנקאיים המיישמים את גישת המודלים הפנימיים חייבים לבנות ולתחזק מסדי נתונים לגבי הביצועים הרבעוניים של השקעותיהם במניות בפועל, כמו גם מסדי נתונים של אומדנים שגזרו ממודלים פנימיים. התאגידים הבנקאיים יבצעו בחינה בדיעבד גם לאומדני התנודתיות ששימשו במודלים הפנימיים ולנאותות הקירובים ששימשו במודל. המפקח עשוי לבקש מהתאגידים הבנקאיים להתאים את תחזיותיהם הרבעוניות לאופק זמן שונה, במיוחד לאופק קצר יותר, לאחסן את נתוני הביצועים עבור אופק זמן זה ולבצע בחינות בדיעבד על בסיס זה.

תיעוד

536. על התאגיד הבנקאי מוטלת החובה לשכנע את המפקח, כי למודל יש כושר חיזוי טוב וכי לא יחול עיוות בדרישות ההון הפיקוחי בעקבות השימוש בהם. בהתאם לכך, יתעד התאגיד הבנקאי באופן מלא והולם את כל המרכיבים המהותיים של מודל פנימי ואת תהליך בניית המודל. תאגיד בנקאי חייב לתעד בכתב את מבנה המודל הפנימי ואת פרטי תפעולו. התיעוד יוכיח את ציות התאגיד הבנקאי לתקנים כמותיים ואיכותיים מינימאליים וצריך להתייחס לנושאים כגון יישום המודל לפלחים שונים בתיק ההשקעות, שיטות אמידה, אחריות הגורמים

המעורבים בתהליכי המודל, אישור המודל ותהליכי סקירת המודל. בפרט, על התיעוד להתייחס לנקודות הבאות :

א. תאגיד בנקאי יתעד את הנימוקים לבחירתו במתודולוגיה הספציפית למודל הפנימי ויספק ניתוחים המראים כי המודל והליכי השימוש במודל יובילו בסבירות גבוהה לאומדנים אשר מזהים בצורה משמעותית את הסיכונים הנגזרים מהחזקות המניות של התאגיד הבנקאי. המודלים הפנימיים והנהלים המתייחסים אליהם יעברו סקירה תקופתית על מנת לקבוע אם הם עדיין מתאימים באופן מלא לתיק ההשקעות הנוכחי ולתנאים החיצוניים. בנוסף, על התאגיד הבנקאי לתעד היסטוריה של שינויים חשובים במודל לאורך זמן ושינויים שהוכנסו במודל במועד מאוחר מסקירת הפיקוח האחרונה. אם נערכו שינויים במסגרת נוהלי הסקירה הפנימיים של התאגיד הבנקאי, חייב התאגיד הבנקאי לתעד שינויים אלה ולהראות התאמה עקבית ביניהם ובין נהלי הפנימיים לסקירת המודל.

ב. במסגרת התיעוד של מודלים פנימיים, על התאגיד הבנקאי :

- לספק תיאור מפורט של התיאוריה, ההנחות ו/או הבסיס המתמטי והאמפירי של הפרמטרים, של המשתנים ושל מקור (או מקורות) הנתונים ששימשו לפיתוח המודל ;
- להציג תהליך סטטיסטי קפדני (לרבות מבחני ביצועים out-of-time ו-out-of-sample) לתיקוף הבחירה במשתנים המסבירים ; וכן
- לציין באלו נסיבות יישום המודל אינו אפקטיבי.

ג. כאשר משתמשים בקירובים ובמפויים, התאגיד הבנקאי חייב לערוך ולתעד ניתוח קפדני המראה כי כל הקירובים והמפויים מייצגים במידה מספקת את הסיכונים הנגזרים מהחזקות המניות שאליהן מתייחסים הקירובים והמפויים הללו. התיעוד צריך להראות, לדוגמה, את הגורמים הרלוונטיים והמהותיים (כגון קווי עסקים, מאפיינים מאזניים, מיקום גיאוגרפי, ותק התאגיד, ענף ותת-ענף התעשייה, מאפיינים תפעוליים) ששימשו למיפוי השקעות בודדות לקירובים. בסיכום הדברים, התאגיד הבנקאי יראה שהקירובים והמפויים :

- הנם ברי השוואה לבסיס ההחזקה או לתיק ההשקעות ;
- חושבו באמצעות נתוני תנאים כלכליים או תנאי שוק היסטוריים שהנם רלוונטיים ומהותיים לבסיסי ההחזקות, ובמקרים שאין הדבר כך, נעשתה התאמה הולמת ; וכן
- הנם אומדנים יציבים של הסיכון הפוטנציאלי הנגזר מבסיס ההחזקה.

12. דרישות גילוי

537. על מנת שתאגיד בנקאי ייחשב כשיר ליישם את גישת IRB, עליו לעמוד בדרישות הגילוי המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. אלו הן דרישות הסף לשימוש ב-IRB. אי עמידה בדרישות אלו תגרום לשלילת כשירותו של התאגיד הבנקאי ליישם את גישת IRB הרלוונטית.

נספח א'

דוגמה לחישוב משקלי סיכון לפי גישת ה-IRB

1. הטבלאות הבאות מדגימות את תוצאת החישוב של משקלי סיכון עבור ארבעה סוגי נכסים, לפי הגישה המבוססת על דירוגים פנימיים (IRB) לסיכון אשראי. כל אחד ממשקלי הסיכון, שנקבע עבור דרישת ההון בגין ההפסדים הלא צפויים (UL), חושב על ידי שימוש בפונקצית משקל הסיכון המתאימה מתוך פונקציות משקל הסיכון המוצגות בהוראה זו. נתוני הקלט ששימשו לחישוב הדוגמאות של משקלי הסיכון, כוללים ערכים של PD, LGD ותקופה לפירעון אפקטיבית (M) של 2.5 שנים.
2. התאמה לגודל החברה מוחלת על חשיפות לישויות קטנות ובינוניות (SME) (המוגדרות כחשיפות לתאגיד שמחזור המכירות השנתי המדווח של הקבוצה המאוחדת אליה הוא שייך, נמוך מ- 250 מיליון ש"ח). בהתאם לכך, הוחלה התאמה לגודל החברה בקביעת קבוצה נוספת של משקלי סיכון המוצגת בעמודה השנייה בטבלה שלהלן, בהינתן שמחזור המכירות השנתי המדווח של הקבוצה המאוחדת אליה הוא שייך הוא 25 מיליון ש"ח.

דוגמה לחישוב משקלי סיכון לפי גישת ה-IRB בגין הפסדים בלתי צפויים

חשיפה קמעונאית כשירה מתחדשת		חשיפות קמעונאיות אחרות		חשיפות במשכון דירת מגורים		חשיפות לתאגיד		סוג הנכס
85%	45%	85%	45%	25%	45%	45%	45%	LGD
2.5 שנים								מועד לפירעון
						25	250	מחזור (במיליוני ש"ח)
								PD:
1.85%	0.98%	8.41%	4.45%	2.30%	4.15%	11.30%	14.44%	0.03%
2.86%	1.51%	12.52%	6.63%	3.46%	6.23%	15.39%	19.65%	0.05%
5.12%	2.71%	21.08%	11.16%	5.94%	10.69%	23.30%	29.65%	0.10%
10.88%	5.76%	39.96%	21.15%	11.83%	21.30%	39.01%	49.47%	0.25%
15.88%	8.41%	53.69%	28.42%	16.64%	29.94%	49.49%	62.72%	0.40%
18.97%	10.04%	61.13%	32.36%	19.49%	35.08%	54.91%	69.61%	0.50%
26.06%	13.80%	75.74%	40.10%	25.81%	46.46%	65.14%	82.78%	0.75%
32.53%	17.22%	86.46%	45.77%	31.33%	56.40%	72.40%	92.32%	1.00%
39.70%	21.02%	95.95%	50.80%	37.22%	67.00%	78.77%	100.95%	1.30%
44.19%	23.40%	100.81%	53.37%	40.80%	73.45%	82.11%	105.59%	1.50%
54.63%	28.92%	109.53%	57.99%	48.85%	87.94%	88.55%	114.86%	2.00%
64.18%	33.98%	115.03%	60.90%	55.91%	100.64%	93.43%	122.16%	2.50%
73.03%	38.66%	118.61%	62.79%	62.22%	111.99%	97.58%	128.44%	3.00%
89.08%	47.16%	122.80%	65.01%	73.13%	131.63%	105.04%	139.58%	4.00%
103.41%	54.75%	125.45%	66.42%	82.35%	148.22%	112.27%	149.86%	5.00%
116.37%	61.61%	127.94%	67.73%	90.29%	162.52%	119.48%	159.61%	6.00%
158.47%	83.89%	142.69%	75.54%	113.56%	204.41%	146.51%	193.09%	10.00%
196.23%	103.89%	167.36%	88.60%	130.96%	235.72%	171.91%	221.54%	15.00%
222.86%	117.99%	189.41%	100.28%	140.62%	253.12%	188.42%	238.23%	20.00%

* * *

נספח ב'

קריטריוני שיבוץ פיקוחי להלוואות מיוחדות

טבלה 1 - סולמות דירוג פיקוחיים עבור חשיפות למימון פרויקט

חוסן פיננסי	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
תנאי השוק	מספר קטן של ספקים מתחרים, או שלפרויקט יש יתרון משמעותי ומתמשך מבחינת מיקום, עלות או טכנולוגיה. הביקוש גבוה ונמצא במגמת עלייה.	מספק קטן של ספקים מתחרים, או שהפרויקט מצוי ברמה גבוהה מהממוצע מבחינת מיקום, עלות או טכנולוגיה, אם כי מצב זה עלול שלא להמשך לאורך זמן. הביקוש גבוה ויציב.	לפרויקט אין יתרון מבחינת מיקום, עלות או טכנולוגיה. הביקוש הולם ויציב.	הפרויקט מצוי ברמה נמוכה מהממוצע מבחינת מיקום, עלות או טכנולוגיה. הביקוש נמוך ונמצא במגמת ירידה.
יחסים פיננסיים (כגון יחס כיסוי לשירות החוב (DSCR), יחס כיסוי חיי ההלוואה (LLCR), יחס כיסוי חיי הפרויקט (PLCR) ויחס חוב להון העצמי)	יחסים פיננסיים המצביעים על מצב איתן, בהתחשב ברמת הסיכון של הפרויקט; הנחות כלכליות יציבות ביותר.	יחסים פיננסיים המצביעים על מצב איתן עד משביע רצון, בהתחשב ברמת הסיכון של הפרויקט; הנחות כלכליות יציבות.	יחסים פיננסיים המצביעים על מצב סטנדרטי, בהתחשב ברמת הסיכון של הפרויקט.	יחסים פיננסיים המצביעים על מצב גרוע, בהתחשב ברמת הסיכון של הפרויקט.

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
צפוי שהפרויקט יקלע למצב של כשל, אלא אם כן יחול שיפור בנסיבות בזמן הקרוב.	לפרויקט קיימת רגישות למצבי קיצון שכיחים לאורך המחזור הכלכלי, והוא עשוי להיקלע למצב של כשל במצב של שפל רגיל על פני המחזור הכלכלי.	הפרויקט מסוגל לפרוע את התחייבויותיו הפיננסיות במצבי קיצון רגילים, כלכליים או מגזריים. הסבירות שהפרויקט יקלע למצב של כשל היא אך ורק בנסיבות כלכליות חמורות.	הפרויקט מסוגל לפרוע את התחייבויותיו הפיננסיות במצבי קיצון חמורים ומתמשכים, כלכליים או מגזריים.	ניתוח מצבי קיצון
משך חיי הפרויקט עשוי שלא להיות ארוך מתקופת ההלוואה.	משך חיי הפרויקט ארוך מתקופת ההלוואה.	משך חיי הפרויקט ארוך מתקופת ההלוואה.	משך חיי הפרויקט ארוך במידה ניכרת ביחס לתקופת ההלוואה.	מבנה פיננסי
הלוואת "בלון", או לוח סילוקין הכולל הפחתת קרן הדרגתית בשילוב מרכיב תשלום "בלון" גבוה.	לוח סילוקין הכולל הפחתת קרן הדרגתית, עם תשלום "בלון" מוגבל.	לוח סילוקין הכולל הפחתת קרן הדרגתית (Amortising Debt).	לוח סילוקין הכולל הפחתת קרן הדרגתית (Amortising Debt).	משך החיים של האשראי בהשוואה למשך החיים של הפרויקט
				לוח סילוקין של החוב (אמורטיזציה)
				סביבה פוליטית וחוקית
חשיפה גבוהה; מכשירי הפחתת סיכון בעלי השפעה מועטה, או העדר מכשירי הפחתה.	חשיפה מתונה; מכשירי הפחתת סיכון בעלי השפעה סבירה.	חשיפה נמוכה; מכשירי הפחתת סיכון בעלי השפעה משביעת רצון, במידת הצורך.	חשיפה נמוכה ביותר; מכשירי הפחתת סיכון חזקים, במידת הצורך.	סיכון פוליטי, כולל סיכון העברה, בהתחשב בסוג הפרויקט ובמפחיתי הסיכון

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
סיכון משמעותי, ללא הפחתת סיכון מלאה.	הגנה סטנדרטית.	חשיפה מתקבלת על הדעת.	חשיפה נמוכה.	סיכון של כוח עליון (מלחמה, אי שקט אזרחי וכד')
הפרויקט אינו חיוני עבור המדינה. אין תמיכה ממשלתית, או שקיימת תמיכה מועטה בלבד.	הפרויקט אינו בהכרח בעל חשיבות אסטרטגית, אולם יש בו כדי להצמיח תועלת ודאית למדינה. תמיכת הממשלה אינה בהכרח מפורשת.	הפרויקט נחשב כבעל חשיבות למדינה. קיימת תמיכה ממשלתית ברמה טובה.	חשיבות אסטרטגית למדינה (עדיפות לייצוא). קיימת תמיכה ממשלתית רחבה.	תמיכה ממשלתית, וחשיבות הפרויקט למדינה בטווח הארוך
סוגיות פיקוחיות, נוכחיות או עתידיות, עלולות להשפיע על הפרויקט.	ניתן לצפות לשינויים בסביבה הפיקוחית במידה סבירה של ודאות.	סביבה פיקוחית אוהדת ויציבה בטווח הבינוני.	סביבה פיקוחית אוהדת ויציבה בטווח הארוך.	יציבות הסביבה החוקית והפיקוחית (סיכון של שינוי בדין)
חלשה.	סבירה.	משביעת רצון.	חזקה.	קבלת כל התמיכה והאישורים הנדרשים לקבלת הקלות ביחס לחוקים מקומיים
קיימות בעיות מרכזיות ובלתי פתורות, בנוגע ליכולת האכיפה בפועל של החוזים, הבטוחות והערבויות.	החוזים, הבטוחות והערבויות נחשבים לברי אכיפה, אף שעשויות להתגלות מספר בעיות שאינן מרכזיות.	החוזים, הבטוחות והערבויות ניתנים לאכיפה.	החוזים, הבטוחות והערבויות ניתנים לאכיפה.	אכיפות החוזים, הבטוחות והערבויות.

מאפייני העסקה	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
סיכון תוכן (design) וטכנולוגיה	טכנולוגיה ותוכן מוכחים לחלוטין.	טכנולוגיה ותוכן מוכחים לחלוטין.	טכנולוגיה ותוכן מוכחים - בעיות בשלבים הראשונים מקבלות מענה באמצעות תכניות לשלבי הסיום של הפרויקט.	הטכנולוגיה והתוכן אינם מוכחים; קיימות בעיות בטכנולוגיה ו/או בתוכן מורכב.
סיכון בנייה היתרים והאתר	הושגו כל ההיתרים.	חלק מההיתרים טרם התקבלו, אולם קבלתם נחשבת סבירה ביותר.	חלק מההיתרים טרם התקבלו, אולם תהליך אישורם מוגדר היטב ונחשב שגרתי.	היתרים מרכזיים לפרויקט טרם התקבלו, והם אינם נחשבים שגרתיים. קבלתם עשויה להיות כפופה לתנאים משמעותיים.
סוג חוזה הבנייה	חוזה תכנון וביצוע (EPC) "עד מפתח", במחיר קבוע מראש ותאריך ודאי.	חוזה תכנון וביצוע (EPC) "עד מפתח", במחיר קבוע מראש ותאריך ודאי.	חוזה "עד מפתח" במחיר קבוע מראש ותאריך ודאי, עם קבלן אחד או יותר.	חוזה חלקי, או ללא תנאי "עד מפתח" במחיר קבוע ו/או קיומן של בעיות התנהלות מול מספר קבלנים.
ערבויות ביצוע	פיצויים קצובים מהותיים (substantial) נתמכים היטב פיננסית ו/או ערבות ביצוע מאוד.	פיצויים קצובים משמעותיים (significant) נתמכים היטב פיננסית ו/או ערבות ביצוע מגורמי מימון במצב פיננסי טוב.	פיצויים קצובים הולמים (adequate) נתמכים היטב פיננסית ו/או ערבות ביצוע מגורמי מימון במצב פיננסי טוב.	פיצויים קצובים בלתי הולמים (inadequate), או שאינם נתמכים היטב פיננסית ו/או ערבות ביצוע חלשה.
ביצועי עבר וחוסן פיננסי של הקבלן בבניית פרויקטים דומים	חזקים.	טובים.	משביעי רצון.	חלשים.

העדר חוזה תפעול ותחזוקה: סיכון לעלויות תפעוליות גבוהות אינו מכוסה על ידי מפחיתי סיכון. מוגבלים/חלשים, או שהמפעיל תלוי ברשויות המקומיות.	חוזה תפעול ותחזוקה מצומצם או חשבון עתודה מצומצם לתפעול ותחזוקה. משביעי רצון.	חוזה תפעול ותחזוקה לטווח ארוך ו/או חשבונות עתודה לתפעול ותחזוקה. חזקים.	חוזה טוב לתפעול ותחזוקה לטווח הארוך, בעדיפות לחוזה שיכלול תמריצי ביצוע, ו/או חשבונות עתודה לתפעול ותחזוקה. חזקים מאוד, או שהתקבלה התחייבות מגורמי המימון למתן סיוע טכני.	סיכון תפעולי היקף ומהות חוזי התפעול והתחזוקה מומחיות, ביצועי עבר וחוסן כלכלי של המפעיל
הקונה לטווח ארוך חלש; סעיפי סיום חלשים; החוזה אינו מתמשך מעבר לתאריך פירעון החוב.	מצב כלכלי סביר של הקונה לטווח ארוך; סעיפי סיום רגילים; משך החוזה תואם, באופן כללי, את התקופה שנותרה לפירעון החוב.	כושר אשראי טוב של הקונה לטווח ארוך; סעיפי סיום חזקים; החוזה מתמשך מעבר לתאריך פירעון החוב.	כושר אשראי מצוין של הקונה לטווח ארוך (off-taker); סעיפי סיום מצוינים; החוזה מתמשך לאורך תקופה מספקת מעבר למועד פירעון החוב.	סיכון במכירה קבועה לטווח ארוך (off-take) (א) אם קיים חוזה "קח או שלם" (take-or-pay) או חוזה מכירה קבוע לטווח ארוך (off-take) במחיר קבוע מראש

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
תוצרת הפרויקט מבוקשת על ידי קונה אחד או מספר קטן של קונים או אינה נמכרת בדרך כלל בשוק מאורגן.	הסחורה נמכרת בשוק מצומצם אשר ייתכן כי יקלוט אותה רק במחירים נמוכים מן המחירים החזויים.	הפרויקט מניב שירותים חיוניים או סחורה הנמכרת באופן נרחב בשוק אזורי, שיקלוט אותה במחירים החזויים בנסיבות של שיעורי צמיחה היסטוריים.	הפרויקט מניב שירותים חיוניים או סחורה הנמכרת באופן נרחב בשוק בינלאומי; התוצר יכול להיקלט בשוק בנקל במחירים החזויים גם בנסיבות של שיעורי צמיחה נמוכים מהשיעורים ההיסטוריים.	(ב) אם לא קיים חוזה "קח או שלם" (take or pay) או חוזה מכירה קבוע לטווח ארוך (off-take) במחיר קבוע מראש
חוזה אספקה לטווח קצר או חוזה אספקה לטווח ארוך עם ספק במצב פיננסי חלש - נותרת בהחלט מידה מסוימת של סיכון מחיר.	חוזה אספקה ארוך טווח עם ספק במצב פיננסי טוב - עלולה להיות מידה מסוימת של סיכון מחיר.	חוזה אספקה ארוך טווח עם ספק במצב פיננסי טוב.	חוזה אספקה ארוך טווח עם ספק במצב פיננסי טוב מאוד.	סיכון אספקה סיכון מחיר, כמות והובלה של חומרי גלם; ביצועי העבר והחוסן הכלכלי של הספק
הפרויקט נשען במידה מסוימת על עתודות פוטנציאליות שטרם פותחו.	עתודות מוכחות יכולות לספק את צורכי הפרויקט באופן הולם עד למועד פירעון החוב.	עתודות מפותחות, מוכחות, ומבוקרות באופן בלתי תלוי, עומדות לרשות הפרויקט מעבר לדרישותיו ולכל משך חייו.	עתודות מפותחות, מוכחות, ומבוקרות באופן בלתי תלוי, עומדות לרשות הפרויקט הרבה מעבר לדרישותיו ולכל משך חייו.	סיכויי עתודה (כגון פיתוח משאבי טבע)

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	חוסן הגורם המממן
הגורם המממן חלש, ללא ביצועי עבר בתחום או שביצועי הקודמים מוטלים בספק ו/או הוא ידוע בחולשה פיננסית.	הגורם המממן משביע רצון, בעל ביצועי עבר הולמים ויציבות פיננסית טובה.	הגורם המממן טוב, בעל ביצועי עבר משביעי רצון, ויציבות פיננסית טובה.	הגורם המממן חזק וידוע בביצועי עבר מצוינים, וביציבות פיננסית גבוהה.	ביצועי העבר, חוסן פיננסי וניסיון במדינה/במגזר של הגורם המממן
מצומצמת. הפרויקט אינו מרכזי לאסטרטגיה ארוכת-הטווח של הגורם המממן או שאינו חלק מעסק הליבה שלו.	מניחה את הדעת. הפרויקט בעל חשיבות לגורם המממן (חלק מעסק הליבה).	טובה. הפרויקט אסטרטגי עבור הגורם המממן (עסק ליבה - חלק מאסטרטגיה ארוכת-טווח).	חזקה. הפרויקט אסטרטגי ביותר עבור הגורם המממן (עסק ליבה - חלק מאסטרטגיה ארוכת טווח).	תמיכת הגורם המממן, כפי שבאה לידי ביטוי בהון העצמי, בסעיפי הבעלות, ובתמריצים להזרמת מזומנים לפרויקט במידה שיידרש
חלשה.	מניחה את הדעת.	מקיפה.	מקיפה ומלאה.	חבילת ביטחונות
בטחון או עירבונות מועטים למלווים; תנאי סף חלשים למניעת שיעבוד הנכסים (לגורמים אחרים).	שיעבוד מניח את הדעת של כל נכסי הפרויקט, החוזים, ההיתרים והחשבונות הדרושים לניהול הפרויקט.	שיעבוד מלא שלכל נכסי הפרויקט, החוזים, ההיתרים והחשבונות הדרושים לניהול הפרויקט.	שיעבוד (security interest) מלא וראשון של כל נכסי הפרויקט, החוזים, ההיתרים, והחשבונות הדרושים לניהול הפרויקט.	הקצאת חוזים וחשבונות נכסים לביטחון, בהתחשב באיכות, בערך ובנזילות של הנכסים

בקרת המלווה על תזרים המזומנים (כגון סריקת המזומנים (cash sweeps), וחשבונות נאמנות בלתי תלויים)	חזקה.	משביעת רצון.	סבירה.	חלשה.
יציבות חבילת התנאים (תשלומים מחייבים, דחיות תשלום, ירידת ערך התשלומים, מגבלות על דיבידנדים...)	חבילת התנאים חזקה לפרויקט מסוג זה. הפרויקט לא יצור חוב נוסף.	חבילת התנאים משביעת רצון לפרויקט מסוג זה. הפרויקט עשוי ליצור חוב נוסף באופן מוגבל ביותר.	חבילת התנאים הוגנת לפרויקט מסוג זה. הפרויקט עשוי ליצור חוב נוסף באופן מוגבל.	חבילת התנאים אינה מספקת לפרויקט מסוג זה. הפרויקט עשוי ליצור חוב נוסף בלתי מוגבל.
רזרבות כספיות (שירות חוב, תפעול ותחזוקה, חידוש והחלפה, אירועים בלתי צפויים וכד')	תקופת כיסוי ממושכת מן הממוצע; כל כספי העתודה ממומנים במלואם במזומן או בכתבי אשראי (LC) מתאגיד בנקאי מדורג גבוה.	תקופת כיסוי ממוצעת; כל כספי העתודה ממומנים במלואם.	תקופת כיסוי ממוצעת; כל כספי העתודה ממומנים במלואם.	תקופת כיסוי קצרה מן הממוצע; כספי העתודה ממומנים מהפעלת הפרויקט.

טבלה 2 - סולמות דירוג פיקוחיים עבור חשיפות לנדל"ן מניב הכנסה ועבור חשיפות לנדל"ן מסחרי בעל תנודתיות גבוהה

חוסן פיננסי	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
תנאי השוק	ההיצע והביקוש, לסוג הפרויקט ומיקומו, מצויים כעת בשיווי משקל. מספר הנכסים המתחרים הנכנסים לשוק שווה או נמוך מן הביקוש החזוי.	ההיצע והביקוש, לסוג הפרויקט ומיקומו, מצויים כעת בשיווי משקל. מספר הנכסים המתחרים הנכנסים לשוק שווה בקירוב לביקוש החזוי.	תנאי השוק הם כאלה שהוא נמצא בקירוב בשיווי משקל (או פשוט: השוק נמצא בקירוב בשיווי משקל). נכסים מתחרים נכנסים לשוק ואחרים נמצאים בשלבי תכנון. תכנון הפרויקט ויכולותיו אינם בהכרח המתקדמים ביותר בהשוואה לפרויקטים חדשים.	תנאי השוק חלשים. קיימת אי-ודאות בנוגע למועד שיפור התנאים והחזרה לשיווי משקל. הפרויקט יאבד דיירים בפקיעת חוזה השכירות. תנאי השכירות החדשים טובים פחות בהשוואה לאלו שפוקעים.
יחסים פיננסיים וה-advance rate (שיעור הנכס הפנוי להבטחת ההלוואה)	יחס כיסוי לשירות החוב (debt service coverage ratio - DSCR) נחשב חזק (DSCR אינו רלוונטי לשלב הבנייה) ויחס ההלוואה לשווי הנכס (Loan to Value - LTV) נחשב נמוך לאור סוג הנכס. במקרים שקיים שוק משני, תנאי העסקה מתאימים לתנאי החיתום בשוק.	ה-DSCR (לא רלוונטי לפיתוח נדל"ן) וה-LTV משביעי רצון. במקרים שקיים שוק משני, תנאי העסקה מתאימים לתנאי החיתום בשוק.	חלה הרעה ב-DSCR של הנכס וערכו ירד, הגורם להעלאת ה-LTV.	חלה הרעה משמעותית ב-DSCR של הנכס וה-LTV שלו גבוה משמעותית מתנאי החיתום בהלוואות חדשות.

המצב הפיננסי של הנכס דחוק וקיימת הסתברות גבוהה (is likely) שהוא יכנס למצב של כשל, אלא אם כן התנאים ישתפרו בזמן הקרוב.	בתקופת שפל כלכלי, הנכס יסבול מירידה בהכנסות, שתגביל את יכולתו לממן הוצאות הוניות, ותגביר במידה משמעותית את הסיכון לכשל.	הנכס מסוגל לעמוד בהתחייבויות הכספיות המוטלות עליו בתקופה ממושכת של מצבי דחק פיננסיים (כגון במונחי שיעורי ריבית, צמיחה כלכלית). סביר שהפריקט יקלע למצב של כשל אך ורק במקרה של תנאים כלכליים קשים (חמורים).	המשאבים, התלויות ומבנה החבות של הנכס מאפשרים לו לעמוד בהתחייבויות הכספיות המוטלות עליו בתקופה של מצבי דחק פיננסיים (כגון במונחי שיעורי ריבית, צמיחה כלכלית).	ניתוח מצבי קיצון
חוזי השכירות של הנכס הם לטווחי זמן שונים, עם דיירים בעלי איכות אשראי משתנה. מנסיון העבר, תחלופת הדיירים, עם פקיעת החוזים, גבוהה מאוד. אחוז הנכס הפנוי גבוה. הוצאות משמעותיות נגרמות מהצורך להכין את הנכס לכניסת דיירים חדשים.	רוב חוזי השכירות של הנכס הם לטווח הזמן הבינוני ולא ארוכי טווח, עם דיירים בעלי איכות אשראי משתנה. מנסיון העבר, רמת התחלופה של הדיירים, עם פקיעת החוזים, בינונית. שיעור התפוסה בינוני. ההוצאות צפויות יחסית, אולם הן משתנות ביחס להכנסות.	רוב חוזי השכירות של הנכס הם ארוכי טווח, עם דיירים בעלי איכות אשראי משתנה. מביצועי העבר עולה שתחלופת הדיירים בנכס, עם פקיעת החוזים רגילה.. שיעור התפוסה גבוה. ההוצאות צפויות.	חוזי השכירות של הנכס הם ארוכי טווח, עם דיירים בעלי איכות אשראי טובה, ותאריכי פירעון מפוזרים. מביצועי העבר עולה שהדיירים נשארים לאחר פקיעת חוזי השכירות. שיעור התפוסה גבוה. ההוצאות [תחזוקה, ביטוח, אבטחה ומסי רכוש (property taxes) צפויות.	תחזית לתזרים מזומנים (א) בהינתן נכס שהושלם (או שבנייתו הושלמה) ומניב הכנסה יציבה

חזק	טוב	משביע רצון	חלש
(ב) בהינתן נכס שהושלם אך ללא הכנסה יציבה (ג) בשלב הבנייה	הפעילות בתחום השכירות תואמת את התחזיות או עולה עליהן. הפרויקט צפוי להתייצב בעתיד הקרוב. הנכס הושכר כולו מראש למשך כל תקופת ההלוואה או נמכר מראש לדייר או קונה, המדורגים בדירוג להשקעה, או שבידי התאגיד הבנקאי קיימת התחייבות כובלת למימון קבוע לטווח ארוך (מסוג take-out) ממלווה בדירוג השקעה.	רוב הפעילות בתחום השכירות היא בטווח החזוי; אולם אין לצפות להתייצבות בתקופה הקרובה. הפעילות בתחום השכירות בתוך התחזיות אולם המבנה לא הושכר בהכרח מראש, וייתכן שלא קיים מימון קבוע לטווח ארוך (מסוג take-out). ייתכן שהתאגיד הבנקאי הוא המלווה הקבוע (permanent lender).	השכירות בשוק אינה עומדת בציפיות. למרות השגת שיעור התפוסה הרצוי, הכיסוי באמצעות תזרים המזומנים דחוק עקב "הכנסות מאכזבות". ערך הנכס יורד בשל חריגות עלות, היחלשות השוק, ביטולים של דיירים או גורמים אחרים. ייתכן שקיים סכסוך עם הצד המספק את המימון הקבוע.
מאפייני הנכס			
מיקום הנכס ממוקם באזור מבוקש ביותר במרחק נוח משירותים המבוקשים על ידי הדיירים.	הנכס ממוקם באזור מבוקש במרחק נוח משירותים המבוקשים על ידי הדיירים.	מיקום הנכס אינו מספק יתרון תחרותי.	מיקום הנכס, הארגון הפנימי, התצורה והתחזוקה תורמים לקשיי הנכס.

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
קיימות חולשות בארגון הפנימי, בתצורה או בתחזוקה של הנכס.	הנכס ברמה מספיקה במונחי תצורה, תכנון ותחזוקה.	הנכס ראוי במונחי תכנון, תצורה ותחזוקה. התכנון והיכולות של הנכס מתחרים בהצלחה עם נכסים חדשים.	הנכס מועדף הודות לתכנון, תצורה ולתחזוקה שלו, ומתחרה בהצלחה עם נכסים חדשים.	תכנון הנכס ומצבו
הפרויקט חורג מהתקציב או שאינו מעשי נוכח הסכנות הטכניות. הקבלנים לא בהכרח בעלי הסמכה מתאימה.	תקציב הבנייה מתאים והקבלנים בעלי הסמכה רגילה.	תקציב הבנייה שמרני והסכנות הטכניות מצומצמות (מוגבלות). הקבלנים בעלי הסמכה טובה מאוד.	תקציב הבנייה שמרני והסכנות הטכניות מצומצמות (מוגבלות). הקבלנים בעלי הסמכה טובה מאוד.	נכס בבנייה
				חוסן המממן/הקבלן
גורם המימון/הקבלן חסרים יכולת או נכונות לתמוך בנכס.	השקעתו של גורם המימון/הקבלן הייתה לא מהותית או לא במזומן. משאביו הכלכליים של גורם המימון/הקבלן הם ברמה ממוצעת או נמוכים מן הממוצע.	גורם המימון/הקבלן העביר סכומי מזומנים מהותיים (material) לבניית הנכס או לרכישתו. מצבו הכספי של גורם המימון/הקבלן מאפשר לו לתמוך בנכס במקרה בו תזרים המזומנים נמוך מהרצוי. נכסיו של גורם המימון/הקבלן ממוקמים במספר אזורים שונים.	גורם המימון/הקבלן העביר סכומי מזומנים ניכרים (substantial) לבניית הנכס או לרכישתו. גורם המימון/הקבלן הנו בעל משאבים משמעותיים, ורמה נמוכה של חבויים ישירות ותלויות. נכסיו של גורם המימון/הקבלן מפוזרים גיאוגרפית ומגוונים מבחינת סוגי הנכסים.	יכולת פיננסית ונכונות לתמוך בנכס

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
הנהלה לא יעילה ואיכות מממן מתחת לתקני. קשיי ההנהלה והמממן תרמו לקשיים בניהול נכסים בעבר.	איכות בינונית של הנהלה ומממן. ביצועי העבר של ההנהלה או המממן אינם מעלים חששות רציניים.	איכות הולמת של הנהלה ומממן. המממן או ההנהלה בעלי ניסיון מוצלח עם נכסים דומים.	הנהלה מנוסה ואיכות גבוהה של מממן. מוניטין רב וניסיון ארוך ומוצלח עם נכסים דומים.	מוניטין וביצועי העבר עם נכסים דומים
יחסים דלים (לא מספקים) עם סוכנים להשכרת נדל"ן ו/או עם גורמים אחרים המספקים שירותים חשובים בתחום הנדל"ן.	יחסים נאותים עם סוכנים להשכרת נדל"ן ועם גורמים אחרים המספקים שירותים חשובים בתחום הנדל"ן.	יחסים מוכחים עם גורמים מובילים כמו סוכנים להשכרת נדל"ן (leasing agents).	יחסים הדוקים עם גורמים מובילים כמו סוכנים להשכרת נדל"ן (leasing agents).	יחסים עם גורמים רלוונטיים בתחום הנדל"ן
				חבילת ביטחונות
יכולת המלווה לממש את השעבוד מוגבלת.	שעבוד ראשון מלא ²⁵³ .	שעבוד ראשון מלא ²⁵³ .	שעבוד ראשון מלא ²⁵³ .	טיב השעבוד

²⁵³ מלווים בשווקים מסוימים משתמשים באופן נרחב במבנה הלוואה הכולל שעבוד נחות (junior liens). שעבוד נחות עשוי להצביע על רמת סיכון זו אם סך ה-LTV, כולל כל הפוזיציות הבכירות (senior), אינו עולה על

LTV טיפוסי של הלוואה ראשונה.

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
המלווה אינו זכאי להמחאת דמי השכירות או שלא שומר את המידע הדרוש כדי להמציא הודעות לדיירי הבניין.	המלווה זכאי להמחאת דמי השכירות. המלווה שומר מידע שוטף על הדיירים, כגון רשימת שוכרים ועותקים של חוזי השכירות, כדי להקל על המצאת הודעות לשוכרים להעביר את דמי השכירות ישירות למלווה.	המלווה זכאי להמחאת דמי השכירות. המלווה שומר מידע שוטף על הדיירים, כגון רשימת שוכרים ועותקים של חוזי השכירות, כדי להקל על המצאת הודעות לשוכרים להעביר את דמי השכירות ישירות למלווה.	המלווה זכאי להמחאת דמי השכירות. המלווה שומר מידע שוטף על הדיירים, כגון רשימת שוכרים ועותקים של חוזי השכירות, כדי להקל על המצאת הודעות לשוכרים להעביר את דמי השכירות ישירות למלווה.	המחאת דמי השכירות למלווה (בפרויקטים שהושכרו לדיירים לטווח ארוך)
נמוכה מהתקנית.	נאותה.	נאותה.	נאותה.	איכות הכיסוי הביטוחי

טבלה 3 - סולמות דירוג פיקוחיים עבור חשיפות למימון אובייקט

חוסן פיננסי	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
תנאי השוק	הביקוש חזק ובמגמת עלייה, חסמי כניסה משמעותיים, רגישות נמוכה לשינויים בטכנולוגיה ובתחזית הכלכלית.	הביקוש חזק ויציב. ישנם חסמי כניסה מסוימים, רגישות מסוימת לשינויים בטכנולוגיה ובתחזית הכלכלית.	הביקוש הולם ויציב, חסמי כניסה מצומצמים, רגישות משמעותית לשינויים בטכנולוגיה ובתחזית הכלכלית.	הביקוש חלש ובמגמת ירידה, קיימת רגישות לשינויים בטכנולוגיה ובתחזית הכלכלית, סביבה מאוד לא ודאית.
יחסים פיננסיים (יחס כיסוי לשירות החוב (DSCR) ויחס הלוואה לשווי הנכס (LTV))	יחסים פיננסיים חזקים בהתחשב בסוג הנכס. הנחות כלכליות איתנות ביותר.	יחסים פיננסיים חזקים/מניחים את הדעת בהתחשב בסוג הנכס. הנחות כלכליות איתנות לגבי הפרויקט.	יחסים פיננסיים תקינים (סטנדרטיים) בהתחשב בסוג הנכס.	יחסים פיננסיים גרועים (המבטאים סיכון גבוה) בהתחשב בסוג הנכס.
ניתוח מצבי קיצון	הכנסות יציבות בטווח הארוך, יכולת לעמוד במצבי קיצון חמורים במשך המחזור הכלכלי.	הכנסות משביעות רצון בטווח הקצר. ההלוואה יכולה לעמוד בהרעת התנאים הפיננסיים. כשל צפוי אך ורק במקרה של הרעה חריפה בתנאים הכלכליים.	הכנסות בלתי ודאיות בטווח הקצר. תזרימי המזומנים רגישים למצבי קיצון שכיחים במשך המחזור הכלכלי. ההלוואה עלולה להיקלע למצב של כשל במורד נורמאלי (רגיל) במחזור הכלכלי.	ההכנסה נתונה לחוסר ודאות חריף; אפילו בתנאים כלכליים רגילים, הנכס עשוי להיקלע למצב של כשל, אלא אם יחול שיפור בתנאים.

נזילות השוק	השוק בנוי על בסיס כלל-עולמי; הנכסים נזילים במידה מרובה.	השוק הוא כלל-עולמי או אזורי; הנכסים נזילים באופן יחסי.	השוק אזורי עם פוטנציאל לקוחות מוגבל בטווח הקצר, ומשמעו נזילות נמוכה יותר.	השוק מקומי ו/או עם שקיפות דלה. נזילות נמוכה או בלתי קיימת, בעיקר בשוקי נישא.
סביבה פוליטית וחוקית				
סיכון פוליטי, כולל סיכון העברה	נמוך ביותר; קיימים מכשירי הפחתה חזקים, במידת הצורך.	נמוך; קיימים מכשירי הפחתה משביעי רצון, אם נדרש.	בינוני; קיימים מכשירים סבירים להפחתת הסיכון.	גבוה; מכשירי ההפחתה חלשים או בלתי קיימים.
סיכונים חוקיים ופיקוחיים	תחום השיפוט מספק תנאים טובים להשבה ולאכיפת חוזים.	תחום השיפוט מספק תנאים טובים להשבה ולאכיפת חוזים.	תחום השיפוט מספק תנאים טובים בדרך כלל להשבה ולאכיפת חוזים, גם אם ההשבה עשויה להיות ארוכה ו/או קשה.	סביבה חוקית ופיקוחית גרועה או בלתי יציבה. תחום השיפוט עשוי להפוך השבה או אכיפת חוזים לתהליך ממושך או בלתי אפשרי כלל.
מאפייני העסקה				
תקופת המימון בהשוואה לאורך חייו הכלכליים של הנכס	פרופיל תשלום מלא/בלון מינימאלי. אין תקופת חסד/ארכה (grace).	מרכיב בלון משמעותי יותר, אך עדיין ברמות משביעות רצון.	בלון חשוב (משמעותי) עם תקופת חסד / ארכה (grace) אפשריות.	תשלום בבלון טהור (fine) או גבוה.
סיכון תפעולי				
היתרים/רישיונות	הושגו כל ההיתרים; הנכס ממלא אחר הרגולציה הנוכחית והעתידיה ככל שניתן לחזות.	כל ההיתרים הושגו או מצויים בתהליך אישור; הנכס ממלא אחר הרגולציה הנוכחית והעתידיה ככל שניתן לחזות.	רוב ההיתרים הושגו או מצויים בתהליך אישור. העיקריים שבהם נחשבים שגרתיים. הנכס ממלא אחר הרגולציה הנוכחית.	נתגלו בעיות בהשגת כל ההיתרים הנדרשים. ייתכן שיתחייבו שינויים בחלק מתצורת הנכס המתוכננת ו/או הפעולות המתוכננות.

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	
לא קיים חוזה תפעול ותחזוקה; סיכון להוצאות תפעוליות גבוהות יותר מהפחתות הסיכון.	חוזה תפעול ותחזוקה מוגבל או חשבון עתודה מוגבל לצורך החוזה (אם נדרש).	חוזה תפעול ותחזוקה לטווח ארוך ו/או חשבונות עתודה לצורך החוזה (אם נדרש).	חוזה תפעול ותחזוקה טוב לטווח ארוך, רצוי עם תמריצי ביצוע הקבועים בחוזה, ו/או חשבונות עתודה לצורך החוזה (אם נדרש).	היקף ומהות חוזי התפעול והתחזוקה
אין ביצועי עבר או שלא ידוע מה הם, ואין יכולת לשווק מחדש את הנכס.	ביצועי עבר לא מרשימים או קצרי מועד, ואי ודאות בנוגע ליכולת השיווק.	ביצועי עבר ויכולת שיווק משביעי רצון.	ביצועי עבר מצוינים ויכולת שיווק חזקה.	חוסן פיננסי של המפעיל, ביצועי עבר בניהול נכסים מאותו סוג, ויכולת לשווק מחדש את הנכס לאחר סיום השכירות
				מאפייני הנכס
תכנון ותחזוקה נמוכים מן הממוצע. הנכס מצוי לקראת סוף חייו הכלכליים. התצורה ספציפית מאוד; השוק לנכס צר מאוד.	תכנון ותחזוקה ממוצעים. תצורה ספציפית במידה מסוימת, ועל כן השוק עבור הנכס עשוי להיות צר יותר.	תכנון ותחזוקה מעל הממוצע. תצורה תקינה, ייתכן עם מספר מצומצם של חריגות - כך שהנכס נסחר ב"שוק נזיל".	יתרון משמעותי בתכנון ותחזוקה. תצורה תקינה כך שהנכס נסחר ב"שוק נזיל" (liquid market).	תצורת הנכס, גודל, תכנון ותחזוקה (דהיינו, גיל, גודל למשטח (size for a plane) בהשוואה לנכסים אחרים באותו שוק
השווי במכירה חוזרת נמוך מערך החוב.	השווי במכירה חוזרת גבוה במקצת מערך החוב.	השווי במכירה חוזרת גבוה במידה מתונה מערך החוב.	השווי הנוכחי במכירה חוזרת גבוה במידה ניכרת מערך החוב.	שווי במכירה חוזרת
ערך ונזילות הנכס יחסית רגישים ביותר למחזורים כלכליים.	ערך ונזילות הנכס יחסית רגישים למדי למחזורים כלכליים.	ערך ונזילות הנכס רגישים יחסית למחזורים כלכליים.	ערך ונזילות הנכס אינם רגישים יחסית למחזורים כלכליים.	רגישות שווי ונזילות הנכס למחזורים כלכליים

חוסן גורם המימון	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
חוסן פיננסי של המפעיל, ביצועי העבר בניהול נכסים מאותו סוג, ויכולת לשווק מחדש את הנכס לאחר סיום חוזי השכירות ביצועי עבר וחוסן פיננסי של גורמי המימון	ביצועי עבר מצוינים ויכולת שיווק מרשימה. גורמי מימון עם ביצועי עבר מצוינים ויציבות פיננסית גבוהה.	ביצועי עבר ויכולת שיווק משביעי רצון. גורמי מימון עם ביצועי עבר טובים ויציבות פיננסית טובה.	ביצועי עבר חלשים או קצרי מועד ואי ודאות לגבי יכולת שיווק מחדש. גורמי מימון עם ביצועי עבר נאותים ויציבות פיננסית טובה.	אין ביצועי עבר או שלא ידוע מה הם, ואין יכולת לשווק מחדש את הנכס. גורמי מימון ללא ביצועי עבר או שביצועיהם בעבר מוטלים בספק ו/או חלשים פיננסית.
חבילת הביטחונות שליטה בנכס	המסמכים המשפטיים מספקים למלווה שליטה בפועל על הנכס או על החברה שהנכס בבעלותה (כגון שעבוד מלא וראשון, או תנאי חכירה הכוללים בטוחה כאמור). המלווה מסוגל לעקוב אחר מיקום הנכס ומצבו, בכל זמן ומקום (דוחות סדירים, אפשרות לבצע ביקורות). כיסוי ביטוחי איתן, לרבות נזק משני, בחברת ביטוח מהשורה הראשונה.	המסמכים המשפטיים מספקים למלווה שליטה בפועל על הנכס או על החברה שהנכס בבעלותה (כגון שעבוד ראשון מלא או תנאי חכירה הכוללים בטוחה כאמור). המלווה מסוגל לעקוב אחר מיקום הנכס ומצבו, כמעט בכל זמן ובכל מקום. כיסוי ביטוחי מניח את הדעת (לא כולל נזק משני) בחברת ביטוח טובה.	המסמכים המשפטיים מספקים למלווה שליטה בפועל על הנכס או על החברה שהנכס בבעלותה (כגון שעבוד ראשון מלא או תנאי חכירה הכוללים בטוחה כאמור). המלווה מסוגל לעקוב אחר מיקום הנכס ומצבו, כמעט בכל זמן ובכל מקום. כיסוי ביטוחי סביר (לא כולל נזק משני) בחברת ביטוח מקובלת.	החוזה מקנה זכויות מועטות למלווה, ומותיר מקום לסיכון מסוים של אובדן שליטה על הנכס. למלווה יכולת מוגבלת לעקוב אחר מיקום הנכס ומצבו. כיסוי ביטוחי חלש (לא כולל נזק משני) או ביטוח בחברה חלשה.

טבלה 4 - סולמות דירוג פיקוחיים עבור חשיפות למימון סחורות

חוסן פיננסי	חזק	טוב	משביע רצון	חלש
רמת ערבויות יתר למסחר	חזקה.	טובה.	משביעת רצון.	חלשה.
סביבה פוליטית וחוקית				
סיכון מדינה	אין סיכון מדינה.	חשיפה מצומצמת לסיכון מדינה (בפרט, הרזרבות ממוקמות מחוץ למדינה (offshore) במדינה מתפתחת).	חשיפה לסיכון מדינה (בפרט, הרזרבות ממוקמות מחוץ למדינה (offshore) במדינה מתפתחת).	חשיפה חזקה לסיכון מדינה (בפרט, הרזרבות ממוקמות (inland) במדינה מתפתחת).
הפחתת סיכוני מדינה	הפחתה חזקה מאוד : מנגנוני הוצאת רזרבות מחוץ למדינה (offshore) חזקים ; סחורה אסטרטגית ; קונה מהשורה הראשונה.	הפחתה חזקה : מנגנוני הוצאת רזרבות מחוץ למדינה (offshore) ; סחורה אסטרטגית ; קונה חזק.	הפחתה מניחה את הדעת : מנגנוני הוצאת רזרבות מחוץ למדינה (offshore) ; סחורה פחות אסטרטגית ; קונה מניח את הדעת.	הפחתה חלקית בלבד : אין מנגנוני הוצאת רזרבות מחוץ למדינה (offshore) ; סחורה בלתי אסטרטגית ; קונה חלש.
מאפייני הנכס				
נזילות ופגיעות לנזקים	הסחורה נסחרת וניתן לגדרה באמצעות מכשירים עתידיים או מעבר לדלפק (OTC). הסחורה אינה רגישה לנזקים.	הסחורה נסחרת וניתן לגדרה באמצעות עסקאות מעבר לדלפק (OTC). הסחורה אינה רגישה לנזקים.	הסחורה אינה נסחרת אולם היא נזילה. קיים חוסר ודאות באשר לאפשרות הגידור. הסחורה אינה רגישה לנזקים.	הסחורה אינה נסחרת. הנזילות מוגבלת לאור גודל השוק ועומקו. אין מכשירי גידור נאותים. הסחורה רגישה לנזקים.

חלש	משביע רצון	טוב	חזק	חוסן המממן
חלש.	נאות.	חזק.	חזק ביותר, יחסית ל"פילוסופיית" המסחר והסיכונים.	חוסן פיננסי של הסוחר
ביצועי עבר מצומצמים או לא ודאיים, באופן כללי. עלויות ורווחים בלתי יציבים.	ניסיון מוגבל עם סוג העסקה שעל הפרק. ביצועי עבר ממוצעים של הצלחה תפעולית וחסכון בעלויות.	ניסיון מספק בסוג העסקה שעל הפרק. ביצועי עבר טובים מהממוצע של הצלחה תפעולית, וחסכון בעלויות.	ניסיון נרחב בסוג העסקה שעל הפרק. ביצועי עבר טובים של הצלחה תפעולית, וחסכון בעלויות.	ביצועי העבר, לרבות יכולת לנהל את התהליך הלוגיסטי
הסוחר חווה הפסדים משמעותיים בעסקאות קודמות.	עסקאות קודמות בוצעו ללא בעיות או עם בעיות מועטות.	תקנים נאותים לבחירת צדדים נגדיים, גידור וניטור.	תקנים חזקים לבחירת צדדים נגדיים, גידור וניטור.	בקורות סחר ומדיניות גידור
הגילוי הפיננסי מכיל אי ודאויות מסוימות, או שהנו בלתי מספק.	משביעת רצון.	טובה.	מצוינת.	איכות הגילוי הפיננסי
				תיק הביטחונות
החוזה מותיר מקום לסיכון מסוים לאובדן השליטה על הנכסים. קיימת סכנה באשר לאפשרות להשבה.	בשלב מסוים בתהליך, השליטה בנכסים מנותקת מידי המלווה. ניתוק זה מלווה בהפחתת הסיכון בשל ידיעת תהליך המסחר או התחייבות של צד שלישי, לפי המקרה.	שעבוד ראשון מלא המספק למלווה שליטה חוקית בנכסים בכל זמן, לפי הצורך.	שעבוד ראשון מלא המספק למלווה שליטה חוקית בנכסים בכל זמן, לפי הצורך.	שליטה בנכסים

המפקח על הבנקים : ניהול בנקאי תקין [4] (12/25)	מדידה והלימות הון - הגישות המתקדמות - סיכון אשראי	עמ' 110 - 204
---	--	----------------------

ביטוח כנגד נזקים	כיסוי ביטוחי איתן, לרבות נזק משני, בחברת ביטוח מן השורה הראשונה.	כיסוי ביטוחי מניח את הדעת (לא כולל נזק משני) בחברת ביטוח טובה.	כיסוי ביטוחי סביר (לא כולל נזק משני) בחברת ביטוח מקובלת.	כיסוי ביטוחי חלש (לא כולל נזק משני) או ביטוח בחברה חלשה.
------------------	--	--	--	--

עדכונים			
חוזר מס' 06	גרסה	פרטים	תאריך
2268	1	חוזר מקורי	20/6/10
2380	2	עדכון	30/5/13
2485	3	עדכון	22/10/15
2832	4	עדכון	29/12/25